Budsjett 2020

Økonomi- og handlingsplan 2021-2023

Gjesdal kommune

Vi strekker oss lenger ™

Innholdsfortegnelse

Politisk behandling.....3
Kap. 1 Rådmannens innledning og økonomiske forutsetninger
a. Rådmannens innledning 21
b. Endringsvillig og handlekraftig organisasjon 24
c. Forslag til vedtak 27
d. Økonomiske forutsetninger 28
e. Befolkningsutvikling 36

Kap. 2 Delbudsjetter for det enkelte tjenesteområde - drift
a. Fellestjenester 38
b. Oppvekst 41
c. Kultur og samfunn 48
d. Helse og velferd 54
e. Idrett, kirke og politiske organer 67
f. Driftstiltak – samlet oversikt og ikke prioriterte tiltak 68
g. Ikke prioriterte driftstiltak 70

Kap. 3 Bevilgningsskjema, investeringsprogram og finansieringsplan
a. Bevilgningsskjema drift 72
b. Investeringsprogram utstyr, vei og bygg 73
c. Investeringsprogram idrett og friluftsliv 77
d. Investeringsprogram boligsosial handlingsplan, sentrum og tomteområder 79
e. Investeringsprogram selvfinansierende tjenester – vann, avløp og renovasjon 81
f. Finansieringsplan investeringer 83

Kap. 4 Vedlegg
a. Gebyrsatser for 2020 85
b. Obligatoriske oppstillinger budsjett og økonomiplan 2020 - 2023 95
c. Prosjektliste – alle investeringer 99
d. Kostnadsoversikt pr. bygg 101

Forklaringer til tabeller i dokumentet:

- Referansegruppen er: Hå, Time, Klepp, Eigersund og Strand
- Budsjettet og regnskapstall er nominelle priser frem til 2019. Fra 2019-2022 i 2019 priser
- Budsjett og regnskapstall er oppgitt i hele 1000,-. I tabeller med både utgifter og inntekter er inntektene og driftsreduksjoner vist med – (minus)

Framsidebilde: Utbygging i Kodlidalen
Foto: Reidun S. Skjørestad, Gjesdal kommune

Politisk behandling

Kommunestyret 16.12.19

Behandling:

Astrid R. Førli, Ap, presenterte fellesforslaget fra Ap, H og Sp.

Espen Aa. Karlsen, Frp, presenterte forslaget fra Frp.

Håkon Hetland, Krf, presenterte forslaget fra Krf.

Ellinor Madland, Sv, presenterte forslaget fra Sv.

Dag Tveit, MDG, presenterte forslag fra MDG.

Det ble votert i følgende rekkefølge:

Rådmannens innstilling med de endringer som følger av vedlagt fellesforslag fra Ap, H og Sp fikk 17 stemmer (Ap, H, Sp).
Rådmannens innstilling med de endringer som følger av vedlagt forslag fra Frp fikk 4 stemmer (Frp).
Rådmannens innstilling med de endringer som følger av vedlagt forslag fra Krf fikk 4 stemmer (Krf).
Rådmannens innstilling med de endringer som følger av vedlagt forslag fra Sv fikk 1 stemme (Sv).
Rådmannens innstilling fikk 1 stemme (MDG).

Rådmannens innstilling med de endringer som følger av vedlagt fellesforslag fra Ap, H og Sp ble vedtatt.

Vedtak:

1. Forslag til budsjett 2020 og økonomi- og handlingsplan 2021-2023 godkjennes.
2. Ved utskrivning av skatt på inntekt og formue brukes de maksimale satsene som Stortinget vedtar.
3. Eiendomsskatt for 2020 skrives ut i hele kommunen. Skattesatsen settes til 5 promille for næringseiendommer og verk og bruk. For bolig- og fritidseiendommer settes skattesatsen til 2 promille. Bunnfradrag settes til 100 000 pr boenhet. Videre skrives det ut eiendomsskatt på særskilt fastsatt grunnlag i henhold til overgangsregelen til eiendomsskatteloven §§ 3 og 4 første ledd. Det særskilte grunnlaget skal i 2020 være lik 5/7 av differansen mellom eiendomsskattegrunnlaget i 2018 og 2019 som er forårsaket av nye verdsettelsesregler og at produksjonsutstyr- og installasjoner ikke skal regnes med i grunnlaget for verk og bruk som fra og med 2019 blir ansett som næringseiendom.
4. Budsjettet godkjennes som rammebevilgninger til hvert av tjenesteområdene og prosjektene slik de fremgår av bevilgningsskjema drift, investeringsprogram og finansieringsplan.
5. Kommunestyret vedtar selv postene under bevilgningsskjema drift og endring av disse.
6. Formannskapet får fullmakt til å omdisponere mellom alle postene på skjema 1B og mellom investeringsprosjektene på skjema 2B.
7. Rådmannen gis fullmakt til å fordele fellespostene på skjema 1B mellom tjenesteområdene på samme skjema, samt finanspostene innenfor reglementet for finansforvaltning.
8. Rådmannen gis fullmakt til å avsette til fond inntektsført premieavvik og disponere fra fond til dekning av utgiftsført premieavvik.
9. Det tas opp lån til investeringer på inntil 65 mill i samsvar med finansieringsplan (skjema 2A). Lånet nedbetales over 25 år.
10. Det tas opp startlån til videreutlån i Husbanken på inntil 20 millioner. Lånet nedbetales over 15 år.
11. Betalingssatsene for SFO og kulturskolen prisjusteres ut fra anslått kostnadsøkning, ca. 3 %.
12. Vederlag for opphold i institusjon beregnes med hjemmel i Forskrift om vederlag i institusjon og Rundskriv I-47/98.
13. Maksimal kurdøgnpris for opphold i sykehjem for 2020 er kr 3 145.
14. Satser for tilskudd til private barnehager beregnes på bakgrunn av kommunens regnskapstall for 2018, oppjustert med lønns- og prisvekst for 2019 og 2020 (deflator). For 2020 settes satsene til henholdsvis kr. 212.222 for barn 0-2 år og kr. 100.938 for barn 3-5 år.
15. Gebyrsatsene for selvkostområdene og andre gebyrer under kultur og samfunn vedtas i henhold til vedlagte oversikt.
16. Eventuelle ekstraordinære inntekter/frigjorte midler avsettes til reservefond.

Formannskapet 28.11.19

Behandling:
Unn Birkeland, Sp, presenterte fellesforslaget fra Ap, H og Sp.

Espen Aa. Karlsen, Frp, presenterte forslaget fra Frp.

Magnar Mæland, Krf, presenterte forslaget fra Krf.

Det ble votert i følgende rekkefølge:

Rådmannens innstilling med de endringer som følger av vedlagt fellesforslag fra Ap, H og Sp fikk 8 stemmer (Ap, H, Sp).

Rådmannens innstilling med de endringer som følger av vedlagt forslag fra Frp fikk 2 stemmer (Frp).

Rådmannens innstilling med de endringer som følger av vedlagt forslag fra Krf fikk 1 stemme (Krf).

Rådmannens innstilling med de endringer som følger av vedlagt fellesforslag fra Ap, H og Sp ble vedtatt.

Vedtak:
1. Forslag til budsjett 2020 og økonomi- og handlingsplan 2021-2023 godkjennes.
2. Ved utskrivning av skatt på inntekt og formue brukes de maksimale satsene som Stortinget vedtar.
3. Eiendomsskatt for 2020 skrives ut i hele kommunen. Skattesatsen settes til 5 promille for næringseiendommer og verk og bruk. For bolig- og fritidseiendommer settes skattesatsen til 2 promille. Bunnfradrag settes til 100 000 pr boenhet. Videre skrives det ut eiendomsskatt på særskilt fastsatt grunnlag i henhold til overgangsregelen til eiendomsskatteloven §§ 3 og 4 første ledd. Det særskilte grunnlaget skal i 2020 være lik 5/7 av differansen mellom eiendomsskattegrunnlaget i 2018 og 2019 som er forårsaket av nye verdsettelsesregler og at produksjonsutstyr- og installasjoner ikke skal regnes med i grunnlaget for verk og bruk som fra og med 2019 blir ansett som næringseiendom.
4. Budsjettet godkjennes som rammebevilgninger til hvert av tjenesteområdene og prosjektene slik de fremgår av bevilgningsskjema drift, investeringsprogram og finansieringsplan.
5. Kommunestyret vedtar selv postene under bevilgningsskjema drift og endring av disse.
6. Formannskapet får fullmakt til å omdisponere mellom alle postene på skjema 1B og mellom investeringsprosjektene på skjema 2B.
7. Rådmannen gis fullmakt til å fordele fellespostene på skjema 1B mellom tjenesteområdene på samme skjema, samt finanspostene innenfor reglementet for finansforvaltning.
8. Rådmannen gis fullmakt til å avsette til fond inntektsført premieavvik og disponere fra fond til dekning av utgiftsført premieavvik.
9. Det tas opp lån til investeringer på inntil 65 mill i samsvar med finansieringsplan (skjema 2A). Lånet nedbetales over 25 år.
10. Det tas opp startlån til videreutlån i Husbanken på inntil 20 millioner. Lånet nedbetales over 15 år.
11. Betalingssatsene for SFO og kulturskolen prisjusteres ut fra anslått kostnadsøkning, ca. 3 %.
12. Vederlag for opphold i institusjon beregnes med hjemmel i Forskrift om vederlag i institusjon og Rundskriv I-47/98.
13. Maksimal kurdøgnpris for opphold i sykehjem for 2020 er kr 3 145.
14. Satser for tilskudd til private barnehager beregnes på bakgrunn av kommunens regnskapstall for 2018, oppjustert med lønns- og prisvekst for 2019 og 2020 (deflator). For 2020 settes satsene til henholdsvis kr. 212.222 for barn 0-2 år og kr. 100.938 for barn 3-5 år.
15. Gebyrsatsene for selvkostområdene og andre gebyrer under kultur og samfunn vedtas i henhold til vedlagte oversikt.
16. Eventuelle ekstraordinære inntekter/frigjorte midler avsettes til reservefond.

Budsjettforslag Ap, H og Sp

Arbeiderpartiet Senterpartiet HØYRE

Attraktive Gjesdal - budsjett for 2020 vedteke av partia AP, SP og Høgre.

Gjesdal er ein attraktiv kommune der næringslivet og befolkninga har vakse sterkt dei siste tiåra. Fleire år på 2000-talet voks kommunen så mykje at me sette oss som mål å bremsa folkeveksten. Dei siste åra har veksten stansa. Det er eit mål for fellespartia å få opp att veksten til 1-1,5 prosent. Ein slik vekst er handterleg, og gir grunnlag for positiv samfunnsutvikling. Om me styrer veksten, kan han verta ei velsigning, og skapa rom for gode og framtidsretta investeringar.

Gjesdal si plassering på attraktivitetsbarometeret har vist at me er svært attraktive overfor næringslivet. Det har vore god vekst i næringslivet og talet på arbeidsplassar har auka monaleg. Gjesdal er ikkje like attraktive å busetja seg i. Etter oljestoppen har Gjesdals befolkning stagnert, det er andre kommunar som har teke veksten. Me ynskjer at kommunen skal arbeida målretta for å vera og for å verta attraktiv både for næringsliv, turister og innbyggjarar. Korleis skal me få det til:

- Positiv sentrumsutvikling
- Levande bygder
- Smart Gjesdal
- Friluftskommunen Gjesdal
- Gode tenester for innbyggjarar i alle aldrar
- Målretta og aktiv bustadplan overfor førstegongsetablerarar, eldre og personar som ikkje kjem seg inn i bustadmarknaden utan hjelp

Rådmannen sitt budsjettframlegg viser prioriterte investeringar for perioden, og endringar i driftsbudsjettet for perioden. Dette fellesforslaget til Ap, Sp og Høgre viser endringar frå rådmannen sitt framlegg som partia er samde om å gjera.

Alle ser at ny symjehall er viktig for unge i Gjesdal. Derfor vil ein «mulighetsstudie» vera viktig å prioritera. Men konkrete midlar til ny symjehall ser me må koma utfor denne planperioden.

På investeringslista vil fellesforslaget prioritera fram kunstgrasbane i Dirdal, hall i Oltedal og utviding av parkeringsplassen på Limagarden. Kunstgrasbane i Dirdal har vore på prioriteringslista i lengre tid. Sjølv om det ikkje er rom for å legga den tidleg i perioden, så vil arbeidet med planlegging, som er idretten sjølv sitt ansvar verta meir handfast. Hall i Oltedal kjem til å verta krevjande å finansiera, blant anna fordi det vil føra til eit auka låneopptak, og at me i ein lang tid må forskuttera av spelemidlar for to store prosjekt (Ålgård-hallen og hall Oltedal). Men med oppstart til prosjektering tidleg i perioden og bygging i siste del av perioden, så kan dette løysast gjennom eit godt samarbeid mellom lag, private aktørar, sponsing, spelemiddel og kommune.

Me vil redusera rådmannen sitt forslag til investering på bru i sentrum (den såkalla Liv Godin-brua). Me trur dei fleste i Gjesdal vil vera med på ei enklare utgåve av ei bru i sentrum som likevel kan vera både praktisk, solid, fin og styrka attraktiviteten i sentrum.

Forslaget legg også opp til at sykkelparkering, grøntanlegg i Idrettsparken, fornying av kunstgrasbane på Solås og sanitæranlegg i Frafjord og Dirdal får reduserte kostnadsrammer. Eit høgare forventa sal av kommunale eigedomar enn rådammen sitt forslag er lagt inn i siste del av perioden. Til sist har forslaget lagt opp til at me skyv rehabilitering av Bamsebo barnehage ut av perioden fordi me vil ha ei grundig vurdering av dei totale bygningsmassane til barnehagar vurdert opp mot framskriving av tal på fødslar kvart år i kommunen.

På driftssida vil fellesforslaget styrka barn og unge på fleire område. Me legg opp til ei endring av sosialstønad der barnetrygd ikkje skal samordnast inn i berekningsgrunnlaget. Dette vil styrka dei familiane med lågast inntekt, og kan gjera stor skilnad for dei som slit mest med faste kostnader. Ordninga skal finansierast innafor den totale ramma, og det vil føra til omlegging av eksisterande rutinar.

Eit anna viktig grep i forslaget er å styrka helsetilbodet til barn og unge i heile perioden. Denne styrkinga kan godt leggast til samarbeid mellom skule og fritid, men det skal vera eit fagbasert tilbod (helsesjukepleiar eller tilsvarande kompetanse). Det er i tillegg auka tilskotsmidlar til aktivitet i heile perioden som lag og organisasjonar kan søka på om dei driv både medlemsorganisert eller ikkje-medlemsorganisert aktivitet. Ei enkel utbetring av romløysingar i gamle Dirdal Barnehage bør utførast innan skulestart 2020. Det vil gje skulen større kapasitet og fleksibilitet til å handtera større klassar.

Det er eit mål å få auka kommunikasjon i heile Gjesdal, både fysisk og digitalt. Til det har me sett av litt ekstra i heile perioden. Det har vore utprøvd «Hent meg»-prosjekt i andre kommunar, og Gjesdal vil gjerne hausta desse erfaringane for å få gode ordningar i bygda framfor å ha bussruter med svært få passasjerar. Her kan eit tiltak vera å setta opp ruter spesielt knytt til møter eller arrangement. Ei anna sak kan vera at turar og reiseutgifter til møter og kurs ikkje skal belastast skulane eller barnehagane i Oltedal og Dirdal sitt budsjett.

Grusing av private vegar er prioritert i siste del av perioden. Busskur på Dirdal er ei god sak og viktig for innbyggarane som ventar på transport. Me legg vekt på god kommunikasjon på alle «flater». Ei vidare styrking av det digitale nettverket og satsing på SMART Gjesdal vil vera viktig i alle deler av kommunen.

Det er eit mål at flest mogleg skal kunna ha arbeid å gå til, og det gjeld ikkje minst personar med nedsett funksjonsevne. Derfor vil fellesforslaget legga opp til ei styrking gjennom eit eige VTA/VTO-prosjekt i kommunen.

For å finansiera desse styrkingane i drift er det lagt inn både bruk/avsetnad av fond, sal av tenester og auka skatteinngang målt mot rådmannens forslag. I tillegg vil alle etablerte og gode arbeidsformer som har gitt god utvikling på måltal verta vidareført, f.eks Lean-prosjektet for betre og meir effektiv drift, og styrking av leiarane for høgare nærvær blant alle medarbeidarar.

Medborgarskap, som er eit nyare ord i offentleg forvaltning kan gje sterkare samhandling med innbyggarane i både planprosessar og utforming av tenester. Gjesdal kommune vil vera eit lokaldemokratisk fyrtårn med involvering og samskaping i fleire prosessar. Dette vil innbyggarane merka i heile planperioden.

I ei utvida medborgartenking vil ungdommane få eit større plass. Det er særleg viktig å få ungdommane med i planprosessar og få innspel på alt frå frivillig arbeid og involvering i tilbod, til tankar om framtid og utvikling. I både privat og offentleg sektor er FN sine bærekraftmål meir og meir synlege. I vår kommune vil me baka desse inn i viktige vedtak slik at me stadig kan visa til høgare merksemd ift miljø, klima, skilnader, vekst og helse. Alt dette er òg med på å gjera kommunen SMART.

Partia har eit samla syn på at eigedomskatten ikkje skal endrast i denne omgang. Det er ikkje rom for å ta den bort, men det er heller ikkje kome til eit punkt der me ikkje har noko val i forhold til å diskutera nivået. Dersom veksten i kommunen ikkje kjem slik me gjerne vil, kan det verta ein ny diskusjon lenger ute i planperioden. Gjelda skal heller ikkje særleg opp i perioden sjølv om me har lagt opp til fleire ambisiøse investeringsprosjekt. Men med god kontroll på kostnader, rasjonell og effektiv drift, og sal av kommunale eigedomar i perioden, ligg alt til rette for ei god utvikling.

Frå budsjett og økonomiplan i fjor er det eit par punkt som ennå ikkje er heilt ferdig utført. Det kan vera aktuelt å ta desse spørsmåla med vidare i planperioden. Spesielt gjeld dette:

- Vurdering av opningstid ved barnebustader i langhelger og feriar
- Alle gebyr og kostnader på kommunale tenester innan helse- og velferdssektoren skal bli vurdert ift fornuftig kostnadsnivå.
- Gjesdal kommune skal legge til rette for at innbyggjarar, gjennom vel-lag og andre kan etablere parsellhagar eller friområde for leik og utfolding i egna friområde rundt om i kommunen. Det blir lagt opp til at kommunen vil bidra i informasjonsmøte for interesserte med tips for å starte opp med eigen dyrking. Vi vil òg at kommunen skal bidra til å få redusert brunsnegleproblemet.
- Vurdering av kapasitet innan helse og omsorg har vore eit viktig tema i året som har gått, og det er naturleg å ha fokus på om dei ekstra ressursane som vart sett inn i 2019 har hatt ønska effekt.
- I samband med ny kommuneplan må me ha eit ekstra blikk på vidare utbyggingsområde på Gilja/Oltedal.

Det er ikkje til å skjula at me legg opp til eit stamt budsjett, og at me bur oss på ei framtid med aukande kostnader. Me vil følgje kostnadane både gjennom året og i perioden og gjera omprioriteringar der det viser seg å vera rett med ny prioritering. Eit tettare samarbeid med frivillige og med innbyggarar, og gode kanalar for kommunikasjon og samarbeid vil vera viktige verkemiddel for å fanga opp signal så tidleg som mogleg.

Ap, Sp, og H.

Investeringer (Inkl. mva) (Skjema 2B)	2020	2021	2022	2023	Kommentarer
Kunstgress Dirdal			500	2 000	
Hall Oltedal	100	200	200	9 500	
Utvidelse parkering Limagarden	400			-400	
Sykkelparkering (gammel brannstasjon)	-500				
Riving ÅFK-huset i sentrum	-500				
Liv Godins bro - Ålgård sentrum			-5 000		
Sanitæranlegg Dirdal og Frafjord		-550			
Grøntanlegg og parkering Gjesdal idrettspark	-500				
Utsatt fornying kuntgress idrettsparken				-4 000	
Bamsebo - forskjøvet rehabilitering			-4 300		
Salg kommunal eiendom		-3 000	-5 000	-5 000	
Sum endringsforslag Investeringer	**-1 000**	**-3 350**	**-13 600**	**2 100**	
Investeringer VAR (eks. mva) (Skjema 2B)	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**Kommentarer**
Sum endringsforslag Investeringer	**0**	**0**	**0**	**0**	
Finansiering av investeringer (Skjema 2A)	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	
Låneopptak	1 000	2 680	10 880	-1 680	
Mva-kompensasjon investeringer	0	670	2 720	-420	
Sum endring finansieringsplan investeringer	**1 000**	**3 350**	**13 600**	**-2 100**	
Kontrollsum investeringer (Skal være 0,-)	0	0	0	0	

Drift	2020	2021	2022	2023	Kommentarer
Barnetrygd samordnes ikke med sosialstønad	1 600	1 600	1 600	1 600	
Endring barnetrygd tas over rammen	-1 600	-1 600	-1 600	-1 600	
Styrking helse barn og unge (helsesykepleier)	400	800	800	800	
Økt tilgjengelig i hele kommunen	250	250	250	250	
Økt støtte aktivitet - barn og unge	100	100	100	100	
VTA/VTO-prosjekt		125	250	250	
Grus private veier			200	200	
Prosjektmidler, skjønnsmidler og salg tjenester	-250	-250	-250	-250	
Avsetning/bruk av fond	-30	15	360	270	
Økt skatteinngang	-400	-800	-800	-800	
Sum endringsforslag Drift	**70**	**240**	**910**	**820**	
Endring renter (rentesats 2,2 % i 2020, 2,1 % i 2021,	-30	-90	-320	-290	
Endring avdrag (avdragstid 25 år)	-40	-150	-590	-530	
Sum endring (skal være 0,-)	**0**	**0**	**0**	**0**	
Alle tall i hele 1.000,-					

Budsjettforslag Frp

INNLEDNING

Gjesdal FrP ønsker en kommune som primært har fokus på de lovpålagte oppgavene som sikrer Gjesdals innbyggere gode tjenester hele livet.
Vi er mer opptatt av kvaliteten på tjenestene, enn hvem som tilbyr dem.
I Gjesdal skal det være trygt og godt å bo og leve, hele livet.

Vi har gjort noen konkrete endringer i prioriteringene og vi har tatt høyde for en litt bedre skatteinngang enn rådmannen.

Gjesdal FrP prioriterer de oppgavene som vi mener er nødvendige for å sikre god kvalitet på tjenestene til våre innbyggere.

EIENDOMSSKATT
Gjesdal Fremskrittsparti mener at eiendomsskatt på privat bolig er en usosial skatt, og at Gjesdal burde være foruten.
Det er et paradoks at vi som politikere tror at vi er bedre til å bruke innbyggerne sine penger, enn det de er selv. Vi må nedprioritere ikke-lovpålagte oppgaver, slik at det er rom for god kvalitet på de lovpålagte oppgavene. Da vil det ikke være behov for å drive med usosiale skatter og avgifter, som f.eks. eiendomsskatten.
I vårt alternative budsjett går vi inn for å fase ut denne delen av eiendomsskatten. 25 % i 2020, 50 % i 2021, 75 % i 2022, og 100 % i 2023.

BLINK
Gjesdal FrP registrer at BLINK er blitt en folkefest av et arrangement. Allikevel finner vi det ikke riktig å bruke 1.6 MNOK på dette over en 4 års periode. Hadde vi hatt et stort næringsfond, og en sunn økonomi hvor prioriteringene var underordnet, hadde vi gladelig brukt disse pengene. Slik er ikke situasjonen.

Derfor kutter vi den kommunale støtten i sin helhet.
Blink er et flott arrangement, men det er også er et godt eksempel på en ikke lovpålagt oppgave som vi ikke vil prioritere.

OPPLÆRING
Gjesdal kommune drifter skolene med minimale ressurser og tjenesteområdet blir etter vår mening, ofte “budsjett tapere”.
Dette er en av de viktigste postene vi som politikere prioriterer, fordi det er fremtiden til oss alle det handler om.
Vi prioriterer derfor i vårt alternative budsjett en økning i helsesykepleiere på skolene med 3 MNOK i perioden, samt 1,8 MNOK til læremidler knyttet til ny læreplan som ikke rådmannen fant rom for.

HELSE OG OMSORG
Gjesdal FrP er opptatt av at omsorgen, både for de unge og de eldre i kommunen skal ha god kvalitet.
Det legges inn 360.000,- til legetilbud på helsestasjon for ungdom.
Når vi nå har tilrettelagt for lege på helsestasjonen, kan vi ikke ha rom stående tomme, disse må tas i bruk. Vi tror dette vil være viktig for ungdommen i Gjesdal.

Vi mener at vi som nasjon og befolkning må belage oss på en annen form og drift av omsorgen i Norge, og derav i Gjesdal kommune. Dette ved at vi må legge til rette for at flest mulig kan bo hjemme lengst mulig, at hjemmetjenesten styrkes, og at omsorgslønnen/BPA er av et visst volum når behovet er tilstede. Gjesdal er tjent med at innbyggere selv ønsker å løse sin hverdag på best mulig måte og vi mener det er viktig at dette ikke utnyttes.

Vi gjør en liten endring hvor vi tar 1 MNOK hvert år i 4 års perioden og legger dette over på omsorgslønn/BPA. Dersom det ikke er henvendelser som gjør at dette beløpet blir brukt opp, er det selvsagt opp til området å bruke pengene.
Vi setter også av en sum til ledsagerstøtte, og legger i tillegg inn en liten sum for å styrke underholdningstilbudet på Solåsheimen.

Vi er glad for at saken om statlig finansiert omsorg nå kommer til behandling og ser frem til å behandle den. Dette tror vi på sikt kan styrke Gjesdal ytterligere innenfor område helse og velferd.

KJØP AV KOMMUNALE BOLIGER

Rådmannen legger opp til kjøp av kommunale boliger for 28 MNOK i perioden 2020-2023.

Gjesdal FrP har ved flere anledninger påpekt at vi har noe å gå på når det kommer til vedlikehold av kommunal bygningsmasse.

Endringene kommunen har i behov på dette området kan fort svinge litt.
Derfor mener vi det blir feil å kjøpe, og budsjetterer med at kommunen skal leie inn det det er behov for.

Dette er vist i vårt alternative budsjettfremlegg.

Vi har ikke lagt inn de sparte vedlikeholdskostnadene dette evt vil medføre.

Videre kan dette ha en positiv side ved en mer fleksibilitet ved skiftende behov for boliger.

Investeringer (Inkl. mva) (Skjema 2B)	2020	2021	2022	2023	Kommentarer
Kjøp av kommunaleboliger	-7000	-7 000	-7 000	-7 000	Leie ikke eie. Rådmannen bes sjekke ut alternativer som
Bro/belysning			-7 000		Nærmere skisserte ramme i rettsforlik
Lys buss stopp Holmaveien/Figgjoveien	100				
Sykkelparkering sentrum og gml.brannstasjon	-1 000				
Solåsheimen	150				Bedre trådløst nett og tv-kanal tilgang.
Sum endringsforslag Investeringer	**-7 750**	**-7 000**	**-14 000**	**-7 000**	
Investeringer VAR (eks. mva) (Skjema 2B)	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**Kommentarer**
Sum endringsforslag Investeringer	**0**	**0**	**0**	**0**	
Finansiering av investeringer (Skjema 2A)	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	
Låneopptak	4 800	4 200	9 800	4 200	
Redusert tilskudd husbanken	1 400	1 400	1 400	1 400	
Mva-kompensasjon investeringer	1 550	1 400	2 800	1 400	
Sum endring finansieringsplan investeringer	**7 750**	**7 000**	**14 000**	**7 000**	
Kontrollsum investeringer (Skal være 0,-)	0	0	0	0	

Drift	2020	2021	2022	2023	Kommentarer
Eiendomsskatt	2 625	5 300	8 025	10 800	Utfasing av e.skatt på privat eiendom.
Innsparing nettoramme tjenesteområder	-2 625	-5 300	-8 025	-10 800	Besparing (effektivisering/konkurranseutsetting)
Tilskudd blink	-400	-400	-400	-400	Fjernes, ikke prioritert ikke lovpålagt oppgave.
Leie av kommunaleboliger	250	500	750	1 000	Leie ikke eie.
Omsorgslønn	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000	
Økt beløp til omsorgslønn	1 000	1 000	1 000	1 000	Definert ekstra beløp til omsorgslønn/BPA
Legetjeneste for helsestajon for ungdom	90	90	90	90	Legetjeneste for helsestajon for ungdom
Økning i helsesykepleiere i skolene	750	750	750	750	Økning i helsesykepleiere i skolene
Læremidler ved innføring av ny læreplan fra 1.8.2020		900	900		Læremidler ved innføring av ny læreplan fra 1.8.2020
Økt skatteinngang	-1 710	-1 721	-1 731	-1 749	
Ledsagerstøtte	200	200	200	200	Psykisk utviklingshemmede, bevegelseshemmede....
Regulering reservefond	1 130	251	761	1 549	
Sum endringsforslag Drift	**310**	**570**	**1 180**	**1 440**	
Endring renter (rentesats 2,2 % i 2020, 2,1 % i 2021,2	-110	-200	-410	-500	
Endring avdrag (avdragstid 25 år)	-200	-370	-770	-940	
Sum endring (skal være 0,-)	**0**	**0**	**0**	**0**	
Alle tall i hele 1.000,-					

Budsjettforslag Krf

Innledning

Gjesdal kommune er og skal være en god kommune å vokse opp i. Samtidig står vi ovenfor en del krevende utfordringer. Handlingsrommet til kommunen er stramt og krever derfor en del nødvendige prioriteringer. Vårt budsjettforslag preges i stor grad av styrke basistjenestene til kommunen og velge en mer nøktern standard på andre områder. Det preges også av flere tiltak som vil inkludere innbyggere som av ulike årsaker blir forhindret i delta i arbeidsliv og andre aktiviteter. Gjesdal skal være en kommune som strekker seg lengre for alle innbyggerne våre, ikke bare de fleste.

Flere VTA-plasser

Hvert år fremover i økonomiplanperioden skal det etableres flere varig tilrettelagte arbeidsplasser (VTA) i Gjesdal. I første omgang prioriteres det å kjøpe en ekstra plass årlig hos Sandnes Pro-service. Videre bør det også vurderes tilsvarende arbeidsplasser i egen organisasjon.

Holde barnetrygden utenfor vurderingsgrunnlaget for sosialhjelp

Etter å ha stått stille i mange år, har endelig barnetrygden blitt styrket for å løfte familiene med dårligst økonomi. Samtidig er det mange kommuner som regner dette som en del av vurderingsgrunnlaget ved søknader om sosialhjelp. Dette gjør at barnetrygden ikke kommer dem som trenger den mest til gode. Som en gradvis opptrapping, går KrF inn for å holde halvparten av barnetrygden utenfor vurderingsgrunnlaget for sosialhjelp i 2020. I 2021 og videre skal alt holdes utenfor.

Flere helsesykepleiere

Gjesdal ligger et godt stykke under bemanningsnormen for helsesykepleiere som er fastsatt av Helsedirektoratet. KrF vil ansatte en ny helsesykepleier fra sommeren 2020 for å styrke denne viktige forebyggingstjenesten.

Økt støtte til frivillige lag og organisasjoner

KrF mener at en større andel av kommunens midler innenfor kulturfeltet bør tilfalle frivillige lag og organisasjoner. Dette gir oss mer igjen for de begrensede midlene vi disponerer. Derfor foreslår vi å redusere 0,6 årsverk til administrasjon av disse midlene og fordele dem direkte til organisasjonene istedenfor.

Framskyve læremidler til fagfornyelsen

Høsten 2020 trer den nye læreplanen i kraft for fullt. Samtidig har ikke rådmannen i sitt forslag funnet rom til å prioritere nye lærebøker til elevene. Dette kan føre til at Gjesdal-elevene blir hengende etter faglig. KrF foreslår derfor en gradsviss opptrapping over tre år for å forebygge at elevene blir hengende etter på grunn av manglende læremidler.

Fremskyving av nytt banedekke i Dirdal

For å sikre meningsfulle fritidsaktiviteter i hele Gjesdal, foreslås det å fremskyve nytt banedekke i Dirdal. Dekke skal være av nøktern standard, men med belysning for å legge til rette for bruk på kveldstid.

En bro i Liv Godins ånd

Liv Godin er kjent som en av Gjesdal viktigste brobyggere gjennom tidene, både bokstavelig og abstrakt. Hun bygget nøkterne og funksjonelle broer i Kongo. En bro som skal bære hennes navn, må også bære hennes arv. Derfor bør Liv Godins bro bygges etter en nøktern standard for å kunne prioritere begrensede midler til viktigere formål.

Lek og bading for alle

Det finnes en rekke gode lekeplasser og badeområder i Gjesdal som fungerer bra for de aller fleste. Likevel er det noen som ikke kan benytte seg av disse på grunn av fysiske begrensinger og andre

årsaker. Derfor vil KrF bygge et kombinert leke- og badeannlegg som skal være universelt utformet og tilgjengelig for alle.

Benytte egen bygningskapasitet

Enkelte av kommunens virksomheter befinner seg i lokaler som kommunen leier. Etter åpning av Veveriet har det blitt frigjort en bygningskapasitet. Dersom kommunen sitter på egnede lokaler som kan fungere for disse virksomhetene, så bør de flyttes og leiekontraktene sies opp.

Redusere støtte til Blink-festivalen

Å få Blink-festivalen til Gjesdal har gitt kommunen flere positive effekter. Det er en årlig folkefest for familier, utøvere og frivillige organisasjoner. Kommunens viktigste oppgave med knyttet til Blink-festivalen har vært å hjelpe den i gang. Siden Gjesdal-løypa har blitt en etablert del av festivalen, så mener KrF det er riktig å vri deler av denne støtten over til områder som ligger nærmere kommunens kjerneoppgaver.

Nye oppgaver innen HR-funksjon

I et stramt budsjett med begrensede midler, så har vi ikke funnet rom til å beholde denne satsningen.

Heltidskultur

Satsningen på å fjerne ufrivillig deltidsarbeid i Gjesdal kommune er viktig. Samtidig må kommunen ta hensyn til at ansatte selv ønsker å jobbe i enn lavere stillingsprosent dele av arbeidslivet. Denne muligheten må bevares, for å fortsatt være en attraktiv arbeidsgiver.

Forsøkskommune for fritidskortet

I forslag til statsbudsjett for 2020 ble det foreslått å gjennomføre flere forsøksprosjekt for å utvikle den beste innretningen av det nasjonale fritidskortet. Med bakgrunn i vårt store mangfold av frivillige lag og organisasjoner, bør Gjesdal søke om å delta i dette forsøket.

Kommunal bygningskapasitet

Mange av kommunens virksomheter flyttet inn i Veveriet i forbindelse med åpningen i 2019. Dette har ført til at flere lokaler som kommunen eier står ledige, og det kan virke som at kommunen eier mer eiendom enn hva som er nødvendig utfra dagens tjenestetilbud.

På bakgrunn av dette bes det om en sak som redegjør for utnyttelse av kommunal eiendom. Det er ønskelig at saken tar for seg forhold som eventuelle leieforhold, salgspotensial, vedlikehold og annen relevant informasjon.

Innkjøp av tjenester fra attføringsbedrifter

Gjesdal kommune er medeiere i Sandnes Pro-service, som tilbyr en rekke tjenester for det private markedet. Samtidig benytter det offentlige seg i alt for liten grad av tjenestene som attføringsbedrifter tilbyr. Det bes om en sak hvor det blir sett på muligheten for å kjøpe inn relevante tjenester hos Sandnes Pro-service, innenfor rammene av EØS-avtalen.

Investeringer (Inkl. mva) (Skjema 2B)	2020	2021	2022	2023	Kommentarer
Nytt banedekke Dirdal	0	0	4 000	0	
Sykkelparkering i Ålgård sentrum	-700	0	0	0	Rimeligere standard.
Universelt utformet badeplass/lekeplass	700	0	0	0	
Bro Ålgård sentrum	0	0	-4 000	0	Rimelig standard i Liv Godins ånd
Sum endringsforslag Investeringer	**0**	**0**	**0**	**0**	
Investeringer VAR (eks. mva) (Skjema 2B)	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**Kommentarer**
Sum endringsforslag Investeringer	**0**	**0**	**0**	**0**	
Finansiering av investeringer (Skjema 2A)	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	
Låneopptak	0	0	0	0	
Mva-kompensasjon investeringer	0	0	0	0	
Sum endring finansieringsplan investeringer	**0**	**0**	**0**	**0**	
Kontrollsum investeringer (Skal være 0,-)	0	0	0	0	

Drift	2020	2021	2022	2023	Kommentarer
Kjøpe ekstra VTA-plass hos Sandnes Pro-	200	400	600	800	Til sammen fire nye plasser i løpet av perioden.
Holde barnetrygden utenfor vurderingsgrunnlaget for sosialhjelp	800	1 600	1 600	1 600	Halvparten holdes utenfor i 2020, resten tas ut i 2021.
Økning i helsesykepleierne i skolene	325	750	750	750	En ny stilling fra sommeren 2020.
Økt støtte til frivillige lag og organisasjoner	200	400	400	400	Mer midler til organisasjonene, mindre til
Læremidler ved innføring av ny læreplan fra 1.08.2020	305	900	755	0	Nye læremidler må fremskyves for at elevene ikke skal bli hengende etter.
Avslutte leiekontrakter for kommunale virksomheter	-620	-620	-620	-620	Forutsetter at nye egnede lokaler er tilgjengelige.
Redusere støtte til Blink-festivalen	-200	-200	-200	-200	Ikke prioritert kommunal oppgave.
Nye oppgaver HR-funksjon	-800	-800	-800	-800	Omprioriterest til andre driftsoppgaver.
Redusere 0,6 årsverk ved stab for tilskuddsordninger, arrangemant og utviklingsprosjekt	-210	-420	-420	-420	Mer midler til organisasjonene, mindre til administrasjon.
Sum endringsforslag Drift	**0**	**2 010**	**2 065**	**1 510**	
Endring renter (rentesats 2,2 % i 2020, 2,1 % i 2021,2022 og 2023)	0	0	0	0	
Endring avdrag (avdragstid 25 år)	0	0	0	0	
Sum endring (skal være 0,-)	**0**	**2 010**	**2 065**	**1 510**	
Alle tall i hele 1.000,-					

Budsjettforslag SV

Et grønnere, varmere Gjesdal

Budsjettforslag Gjesdal SV planperioden 2020-2023

Gjesdal SV ser at inntektene til kommunene svekkes under den blå-blå regjeringen. Så mye at inntektene ikke dekker kostnadene ved forventet nivå på tjenester. Rammetilskuddet er redusert med rundt 15 millioner samtidig som oppgavene særlig innen omsorg blir større. Kommunens største ressurs er kompentente ansatte, og Gjesdal SV vil styrke kommunen som tjenesteyter.

Det vil være uforsvarlig å øke lånegraden ytterligere. 10 millioner i låneopptak tilsvarer omkring 700 000 kr i årlige utgifter som må tas fra driftsbudsjettet. Vi vil derfor bremse investeringstakten, blant annet ved å gå inn for en mindre ekstravagant bro i sentrum. Vi mener også at klubbhuset kan rives mye billigere enn det rådmann foreslår. Kan hende det det beste håpet for sårt tiltrengt hall i Oltedal og ny svømmehall er et regjeringsskifte i 2021.

I vårt forslag til budsjett prøver vi å synliggjøre hva en økning i eiendomsskatten på 1 promille kan brukes til. Det mangler ikke på gode formål! Valget står mellom felleskapssløsninger som kommer alle til gode eller mer individuelle løsninger etter hvor velstående man er. Gjesdal SV står soleklart for solidariteten. Vi har på den måten finanisert helsesykepleier, lege i helsestasjon, styrket SMIÅ, psykisk helsehjelp og grunnbemanningen i helse og omsorg. Alt sammen tiltak som vil gi økt livskvalitet for alle i Gjesdal.

Vi vil også gjøre Gjesdal grønnere, og vil bruke midler til å styrke klimaplanen, med økt fokus på forsøpling. Vi mener at kommunen skal ha ambisjon om å bli et miljøfyrtårn, begrense matsvinn, rydde elvene i kommunen, forhindre ny forsøpling. Vi bryr oss om alle innbyggerne i Gjesdal, også de minste, og vil ha Gjesdal med en forsøksordning med bikuber. Redusererer vi kommunal plenklipping sparer vi penger og bedrer levekårene for bier og humler.

Foruten øvelsen med å fordele de 5 millionene økt eiendomsskatt gir i inntekter, legger vi ved en rekke tekstforslag som viser hvilken retning vi foreslår for Gjesdal.

Tekstforslag – MILJØ

- Miljøfyrtårn: Innen 2023 skal alle kommunale bygg ha sertifisering som Miljøfyrtårn
- KLIMABUDSJETT: Gjesdal kommune skal revidere og utbedre klimaplanen som foreligger og legge fram et eget klimabudsjett iløpet av perioden. I klimaplanen skal tiltak mot forsøpling innarbeides.
- Gjesdal kommune skal sørge for at næringsliv i kommunen forholder seg til loven mot forsøpling, og der det er mulig skrive dette inn i sine kontrakter med næringsdrivende.
- Solcellepanel: Rådmannen bes innhente rapport om hvilke av Gjesdal sine bygg som egner seg til solcellepanel utover vedtatte planer.
- KILDESORTERING OG IKKE-NEDBRYTBAR PLAST: Alle virksomheter i Gjesdal kommune skal kildesortere. Gjesdal kommune skal stanse bruken av all unødvendig plast der miljøvennlige alternativ finnes. Det skal ikke gis støtte til nye kunstgressbaner som bruker miljøfiendtlige granulater.
- «MEATLESS MONDAY»: Vegetarisk mat skal gjøres tilgjengelig ved siden av kjøtt/fisk hver dag i kommunens kantiner, der hvor dette er hensiktsmessig. Vurdere muligheten for å løfte frem vegetarisk mat en dag hver uke på kommunale spisesteder/kantiner gjennom styrket tilbud og bruk av informasjonsmateriell, for eksempel «Meatless Monday».
- MATSVINN: Vi vil utrede hvordan kommunen kan redusere matsvinn. Dette vil være positivt for både miljø og økonomi.
- Revidere klimaplan fra 2012, inkludere forsøpling.

Tekstforslag – ARBEIDSLIV

- Økt grunnbemanning – Gjesdal kommune skal øke grunnbemanning i omsorgssektor for å få bukt med høyt sykefravær (8%). SV foreslår i sitt budsjett en økning i 2 årsverk.
- Gjesdal kommune skal begrense bruk av innleide vikarer, og utrede muligheter for en egen vikarbank.
- Gjesdal kommune skal jobbe mot svart arbeid og innføre forbud mot kontant betaling.
- Gjesdal kommune skal være en myk arbeidsgiver og legge til rette for VTA i egen drift, og når økonomisk spillerom tillater det kjøpe flere VTA i f.eks Sandnes Pro Service.
- Grunnleggende tiltak for å få folk ut i arbeid igjen er rask hjelp ved livskriser. Rask psykisk helsehjelp styrkes i vårt budsjett med 300 000kr.

Tekstforslag – OPPVEKST

- ROSA KOMPETANSE OG «UKE 6»: Kommunen skal kurses i rosa kompetanse for å øke kompetansen innen kjønns- og seksualitetsmangfold. Alle skoler skal delta i «uke 6» for å lære mer om seksualitet, kjønn og grensesetting.
- Vi vil ikke svekke den offentlige skolen ytterligere og sier nei til økning i kapasitet i private skoler.
- Gratis klippekort i svømmehallen til alle 4.klassinger legges inn i vårt alternative budsjett.

Budsjettforslag 2020 - Gjesdal SV

Investeringer (inkl. mva) (Skjema 2B)	2020	2021	2022	2023	Kommentarer
Sanitæranlegg Frafjord Dirdal		-350			Bør kunne gjøres billigere
Grøntanlegg og parkering Gjesdal idrettspark	-1				Større grøntanlegg krever mer penger fra drift. Nøktern grøntanlegg.
Sykkelparkering sentrum og gml brannstasjon	-500				Ønsker å stimulere til sykling, muligheter for å gjøre denne byggingen rimeligere bør undersøkes
Rehab Bamsebo barnehage			-4,3		Med permanent overdekning i barnehage, er dette nødvendig? Avklare i 2020.
Liv Godins bro			-5		Redusere omfang, private tilskudd?
Riving gammel ÅFK-hus	-800				Foreslått kostnad
Etablere hundeskog	300				Kostnader til inngjerding.
Mulighetsstudie ny svømmehall	-500				Ikke penger til bygging av svømmehall i perioden, vente med mulighetsstudie til neste periode
Sum endringsforslag investeringer	**-2,5**	**-350**	**-9,3**	**0**	

Investeringer VAR (eks. mva) (Skjema 2B)	2020	2021	2022	2023	Kommentarer
Sum endringsforslag investeringer	**0**	**0**	**0**	**0**	

Finansiering av investeringer (Skjema 2A)	2020	2021	2022	2023	
Låneopptak	2	280	7,44	0	
Mva-kompensasjon investeringer	500	70	1,86	0	
Sum endring finansieringsplan investeringe	**2,5**	**350**	**9,3**	**0**	**Innsparing investering gir redusert kostnader renter og avdrag på 6-700 000 per 10MNOK, pr år**
Kontrollsum investeringer (Skal være 0,-)	0	0	0	0	

Endringsforslag - Drift	2020	2021	2022	2023	Kommentarer
Økning eiendomsskatt 1 promille	-5	-5	-5	-5	Vil gjerne drøfte fordelingsprofil, øke bunnfradraget?
Stilling "søkolog"	400	400			2-årig forsøksordning for å søke prosjektmidler til gode formål i kommunal og frivillig regi.
Redusert utgifter renter + avdrag	250	300	1	1	Anslag
Offentlig bading oppjustert nivå	100	100	100	100	
Klippekort svømmehall 4.klasse	100	100	100	100	
Helsesykepleier barneskole	750	750	750	750	
Økt grunnbemanning velferd	1,4	1,4	1,4	1,4	fokus på demensomsorg
Redusere støtte til Blink	-200	-200	-200	-200	
Øke støtte til frivillige lag og foreninger	200	200	200	200	
Asfaltering	1	1	700	0	
Lege helsestasjon for ungdom	90	90	90	90	
Medlemsskap Gjesdal Hold Norge Rent	12	12	12	12	
Styrket kapasitet SMIÅ	300	300	300	300	I tillegg til de 300 som rådmann foreslår. Totalt 600
Styrking av tilbud rask psykisk helse	300	300	300	300	
Forsøksordning bikuber	100	100	100	100	
Midler til bekjempelse av forsøpling Figgjovass	200	150	150	150	
Sum endringsforslag Drift	**2**	**2**	**2**	**-698**	
Endring renter (rentesats 2,2 % i 2020, 2,1 % i	-50	-60	-220	-220	
Endring avdrag (avdragstid 25 år)	-80	-100	-400	-400	
Sum endring (skal være 0,-)	**-128**	**-158**	**-618**	**-1,318**	
Alle tall i hele 1.000,-					

Bevilgningsskjema drift og investering – kommunestyrets vedtak

Hovedoversikt drift	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Driftsinntekter						
Rammetilskudd	322 148	332 100	342 100	343 600	343 900	347 000
Inntekts- og formuesskatt	315 579	323 900	342 400	345 000	347 100	350 700
Eiendomsskatt	15 970	16 400	16 500	16 600	16 800	17 000
Andre skatteinntekter	988	950	1 000	1 000	1 000	1 000
Andre overføringer og tilskudd fra staten	46 155	38 757	30 026	29 826	29 626	29 426
Overføringer og tilskudd fra andre	116 798	99 698	102 787	102 787	102 787	102 787
Brukerbetalinger	30 790	29 860	31 261	31 261	31 261	31 261
Salgs- og leieinntekter	65 811	70 364	71 855	71 855	71 855	71 855
Sum driftsinntekter	**914 238**	**912 029**	**937 929**	**941 929**	**944 329**	**951 029**
Driftsutgifter						
Lønnsutgifter	469 619	496 407	502 061	502 061	502 061	502 061
Sosiale utgifter	110 610	127 992	130 462	130 462	130 462	130 462
Kjøp av varer og tjenester	204 171	194 923	209 618	209 618	209 618	209 618
Overføringer og tilskudd til andre	70 644	58 803	50 589	55 514	58 039	60 939
Avskrivninger	47 703	40 060	47 060	46 760	46 460	46 160
Sum driftsutgifter	**902 748**	**918 185**	**939 790**	**944 415**	**946 640**	**949 240**
Brutto driftsresultat	**11 490**	**-6 156**	**-1 861**	**-2 486**	**-2 311**	**1 789**
Finansinntekter						
Renteinntekter	13 502	6 190	8 330	8 330	8 330	8 330
Utbytter	4 665	5 100	5 300	5 400	5 500	5 600
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidle	-3 151	0	0	0	0	0
Renteutgifter	22 852	18 300	19 670	19 310	18 980	20 610
Avdrag på lån	39 839	36 000	33 860	34 750	35 010	37 670
Netto finansutgifter	**-47 675**	**-43 010**	**-39 900**	**-40 330**	**-40 160**	**-44 350**
Motpost avskrivninger	47 703	40 000	47 000	47 000	47 000	47 000
Netto driftsresultat	**11 517**	**-9 166**	**5 239**	**4 184**	**4 529**	**4 439**
Disp. eller dekning av netto driftsresultat:						
Overføring til investering	-14 345	-11 200	-9 100	-8 000	-8 000	-8 000
Netto avs. til eller bruk av bundne driftsfond	9 476	2 095	2 014	2 014	2 014	2 014
Netto avs. til eller bruk av disposisjonsfond	-34 230	11 316	1 847	1 802	1 457	1 547
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0
Sum disp. eller dekning av netto driftsresultat	**-39 099**	**2 211**	**-5 239**	**-4 184**	**-4 529**	**-4 439**
Fremført til inndekn. i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0

Anskaffelse og anvendelse av midler	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Anskaffelse av midler						
Inntekter driftsdel (kontoklasse 1)	914 170	912 029	937 929	941 929	944 329	951 029
Inntekter investeringsdel (kontoklasse 0)	50 606	50 276	24 610	43 580	37 970	79 880
Innbetalinger ved eksterne finanstransaksjo	70 524	115 220	107 630	58 900	81 810	103 450
Sum anskaffelse av midler	**1 035 300**	**1 077 525**	**1 070 169**	**1 044 409**	**1 064 109**	**1 134 359**
Anvendelse av midler						
Utgifter driftsdel (kontoklasse 1)	836 688	871 170	892 730	897 655	900 180	903 080
Utgifter investeringsdel (kontoklasse 0)	103 891	161 430	96 250	69 900	87 050	150 450
Utbetaling ved eksterne finanstransaksjoner	85 754	74 050	85 330	80 910	80 890	85 230
Sum anvendelse av midler	1 026 334	1 106 650	1 074 310	1 048 465	1 068 120	1 138 760
Anskaffelse - anvendelse av midler	**8 966**	**-29 125**	**-4 141**	**-4 056**	**-4 011**	**-4 401**
Endring i ubrukte lånemidler	-7 829	0	0	0	0	0
Endring i regnskapspr. som påvirker AK Drift	0	0	0	0	0	0
Endring i regnskapspr. som påvirker AK Inv.	0	0	0	0	0	0
Endring i arbeidskapital	1 137	-29 125	-4 141	-4 056	-4 011	-4 401
Avsetninger og bruk av avsetninger						
Avsetninger	61 990	170	0	0	0	0
Bruk av avsetninger	48 380	30 055	4 201	3 816	3 471	3 561
Til avsetning senere år	4 643	0	0	0	0	0
Netto avsetninger	**8 966**	**-29 885**	**-4 201**	**-3 816**	**-3 471**	**-3 561**
Int. overføringer og fordelinger						
Interne inntekter mv	83 560	57 455	56 100	55 000	55 000	55 000
Interne utgifter mv	83 560	58 215	56 160	54 760	54 460	54 160
Netto interne overføringer	0	-760	-60	240	540	840

Bevilningsskjema drift Budsjettskjema 1 A	Budsjett 2019	Budsjett rev 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Skatteinntekter	-320 900	-323 900	-342 400	-345 000	-347 100	-350 700
Eiendomsskatt	-16 400	-16 400	-16 500	-16 600	-16 800	-17 000
Rammetilskudd	-330 100	-332 100	-342 100	-343 600	-343 900	-347 000
Rentekompensasjon	-1 800	-1 800	-1 800	-1 600	-1 400	-1 200
Konsesjonskraft	-3 900	-3 900	-3 900	-3 900	-3 900	-3 900
Sum frie disponible inntekter	**-673 100**	**-678 100**	**-706 700**	**-710 700**	**-713 100**	**-719 800**
Utbytte Lyse	-4 800	-5 100	-5 300	-5 400	-5 500	-5 600
Renteinntekter	-5 900	-6 100	-8 260	-8 260	-8 260	-8 260
Renteutgifter	18 300	18 300	19 670	19 410	19 180	19 410
Renter VAR-sektor	-3 500	-3 500	-4 200	-4 300	-4 400	-4 500
Avdragsutgifter	36 000	36 000	33 860	34 750	35 010	37 670
Avskrivninger VAR-sektor	-7 000	-7 000	-7 700	-8 000	-8 300	-8 600
Netto finansområdet	**33 100**	**32 600**	**28 070**	**28 200**	**27 730**	**30 120**
Overført kapitalregnskap	10 000	10 000	9 100	8 000	8 000	8 000
Tillegg avsatt/bruk reservefond	-1 988	-4 989	-30	15	360	270
Netto avsetninger	**8 012**	**5 011**	**9 070**	**8 015**	**8 360**	**8 270**
Til fordeling fellesområder	**-631 988**	**-640 489**	**-669 560**	**-674 485**	**-677 010**	**-681 410**
Sum fordelt til drift (fra skjema 1B)	**631 988**	**640 489**	**669 560**	**674 485**	**677 010**	**681 410**
Mer/mindreforbruk (prognose)	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Budsjettskjema 1B	Budsjett 2019	Budsjett rev 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Fellesutgifter til fordeling						
Lønns- og pensjonsreserve	7 700	90	8 000	8 000	8 000	8 000
Flyktningetilskudd	31 000	31 000	22 000	20 000	18 000	18 000
Flyktninger inkl. fondsavsetning/bruk	-31 000	-31 000	-22 000	-20 000	-18 000	-18 000
Tilpasninger drift HV	-8 500					
Pensjon - premieavvik og premiefond	-2 000	-2 000	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
Skjønnsmidler, prosjektmidler m.m			-250	-250	-250	-250
Til fordeling tjenesteområdene						
Fellestjenester	31 948	32 133	32 496	31 996	31 696	31 496
Kontrollutvalg - revisjon	921	921	1 143	1 143	1 143	1 143
Oppvekst	312 886	317 340	330 877	331 677	331 677	331 677
Kultur og samfunn	63 630	64 019	67 278	67 278	67 278	67 278
Helse og velferd	214 103	216 686	221 216	225 041	228 066	231 166
Tilskudd idrett - ÅFK og Idrettshaller	2 500	2 500	3 000	3 800	3 600	5 100
Kirkelig fellesråd	8 800	8 800	8 800	8 800	8 800	8 800
Sum bevilgningsområder	**631 988**	**640 489**	**669 560**	**674 485**	**677 010**	**681 410**

Bevilgningsoversikt - invest. (budsjett)	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Investeringer i varige driftsmidler	107 059	161 430	96 250	69 900	87 050	150 450
Tilskudd til andres investeringer	12	0	0	0	0	0
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	1 795	1 750	1 800	1 850	1 900	1 950
Utlån av egne midler	9 529	10 000	0	0	0	0
Avdrag på lån	8 401	8 000	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	**126 797**	**181 180**	**98 050**	**71 750**	**88 950**	**152 400**
Kompensasjon for merverdiavgift	18 333	18 276	13 910	6 080	11 470	23 380
Tilskudd fra andre	12 189	0	2 900	1 500	1 500	41 500
Salg av varige driftsmidler	20 020	32 000	7 800	36 000	25 000	15 000
Salg av finansielle anleggsmidler	176	0	0	0	0	0
Utdeling fra selskaper	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	6 122	8 930	0	0	0	0
Bruk av lån	45 829	95 000	64 000	20 170	42 980	64 520
Sum investeringsinntekter	**102 671**	**154 206**	**88 610**	**63 750**	**80 950**	**144 400**
Videreutlån	0	0	20 000	15 000	15 000	15 000
Bruk av lån til videreutlån	0	0	20 000	15 000	15 000	15 000
Avdrag på lån til videreutlån	0	0	10 000	10 000	10 000	10 000
Mottatte avdrag på videreutlån	0	0	10 000	10 000	10 000	10 000
Netto utgifter videreutlån	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Overføring fra drift	**14 345**	**10 500**	**9 100**	**8 000**	**8 000**	**8 000**
Netto avs. til eller bruk av bundne inv.fond	0	0	0	0	0	0
Netto avs. til eller bruk av ubundet inv.fond	1 524	2 600	0	0	0	0
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetn.	**15 870**	**13 100**	**9 100**	**8 000**	**8 000**	**8 000**
Fremført til inndekn. i senere år(udekket bel)	4 643	0	0	0	0	0

1.a. Rådmannens innledning og økonomiske forutsetninger

Innledning

Gjesdal kommune er og skal være en attraktiv kommune å besøke, drive næring fra og å bosette seg i. Attraktive Gjesdal er et av hovedtemaene i kommuneplanen og gjennom økonomiplanen ønsker vi å få dette realisert. Gjesdal kommune har lavere inntekter enn landsgjennomsnittet. Det betyr at måten vi gir tjenestene på og hvordan vi løser samfunnsoppdraget, blir enda viktigere når vi har mindre økonomiske ressurser til rådighet. Det er ofte et kjennetegn at de som har stramme rammer blir mer kreative, utviklingsorienterte og innovative. I Gjesdal, har ansatte og politikere, sammen med næringsliv og innbyggere blitt inspirert til å lete etter nye, innovative og framtidsretta løsninger. Det har vi lykkes godt med og har fått stor oppmerksomhet for dette de senere år. Dette utviklingsfokuset skal vi forsterke, og vi skal være mer opptatt av det vi har og kan gjøre noe med, fremfor det vi mangler.

Det blir økonomisk krevende

Vi har lagt bak oss en krevende planperiode og står framfor en ny. Vi har vært gjennom omstillinger der rammene til alle tjenesteområdene, med unntak av Helse og velferd, har hatt liten eller ingen vekst utover prisstigning selv om behovene har økt betydelig. Veksten har i stor grad vært knyttet til brukere under 67 år som mottar omfattende omsorgstilbud. Devold-rapporten og forvaltningsrevisjonen, som har sett nærmere på ressursbruken innenfor Helse og velferd i 2018 og 2019, viser at Gjesdal driver effektivt sammenlignet med andre kommuner. Tilsvarende vet vi at skolene i Gjesdal blir drevet veldig godt og ligger i toppen i Rogaland når det gjelder effektivitet, målt i kostnad per elev, samtidig som vi har svært gode skoleresultat. Gjesdal har i all hovedsak gode og tilrettelagte barnehagebygg og vi har nok kapasitet for de neste årene. Fokuset fremover er å utvikle gode barnehager til å bli det som omtales som «høgkvalitetsbarnehager».

Godt utgangspunkt

Konjunkturendringene i regionen de siste årene har påvirket Gjesdal kommunes økonomi med lav vekst i skatteinntektene. I 2018 ble skatteinntektene redusert til 86,4 % av landsgjennomsnittet og i 2019 er prognosen i overkant av 87 %. Til sammenligning ligger Stavanger an til 119 % i 2019.
Gjesdal kommune har gjennom de tre siste årene satt av en betydelig økonomisk buffer i form av økt disponibelt reservefond. Dette gjør at rådmannens budsjettframlegg er preget av et lite netto driftsresultat i 2020 på 0,56 %, og som er lavt i hele planperioden. Det er langt under det som er anbefalt og er ikke bærekraftig over tid. Skulle vi nådd målet med 2 % i 2020 måtte vi redusert driftsutgiftene med 15 mill kr. Når rådmannen likevel gjør dette, er det for at vi ser at kommunen de siste årene har hatt en utvikling der vi klarer å flytte ressurser over til områdene hvor behovene øker og at vi trenger lengre tid på omstillingen og hvor vi skal ta kutt/innsparing i tjenestetilbudet.

En god oppvekst for barn og unge

Budsjettframlegget er preget av tiltak som påvirker Gjesdal som en attraktiv bokommune og hvor vi prioriterer barn og unge. Vi har tilpasset driftsnivået til de økonomiske rammene som er svært stramme. Demografiutviklingen med lavere fødselsoverskudd, færre barn i barnehagene, økning av elevtallet i grunnskolen og aldrende befolkning utfordrer både utgifts- og inntektssiden til kommunen i årene fremover. Vekstimpulsene til alle kommunene blir strammere, og det vil opplagt prege Gjesdal fremover – klarer vi å tiltrekke oss nye innbyggere i en slik grad at vi får større økonomisk handlingsrom? De to siste årene har vi hatt vekst. Så langt i 2019 har vi hatt en vekst på 0,6 % og håpet er at vi passerer 12 000 innbyggere i løpet av høsten/tidlig i 2020. Vi håper at trenden har snudd, samtidig er vi nødt til å jobbe hardt hver dag for at Gjesdal blir valgt som kommunen en flytter til og blir boende i.

For å kunne ivareta økende behov og omstilling i tjenestene vil å beholde, utvikle og rekruttere riktig kompetanse være viktig i hele organisasjonen. Gjennom god kvalitet i barnehager, skoler og øvrig tjenestetilbud, skal kommunen bidra til å ruste barn og unge til å bli aktive deltakere i samfunns- og arbeidsliv. Gjesdal satser på rekruttering og

kompetanseutvikling for å sikre nok kvalifiserte ansatte til barnehage og skoler. Per i dag mangler barnehagesektoren barnehagelærere og spesialpedagoger. Gjesdal kommune er i front med digitale enheter til alle elevene i grunnskolen. Vi skal forsterke denne innsatsen og sørge for at vi får læringsutbytte av at alle elever og lærere i skolen disponerer sin egen digitale enhet. Det er viktig å utnytte de nye mulighetene verktøyene gir. De flotte idretts- og kulturanleggene vi har fått skal brukes til å gi elevene en mer aktiv og praktisk skolehverdag.
Rådmannen foreslår å benytte kapasiteten vi har i barnehagen til beste for alle som har behov og ønsker om barnehageplass uavhengig av en har rett på plass. Vi skal «strekke oss lenger» for at Gjesdal også blir en attraktiv barnehagekommune å bo og flytte til.

Omstilling og frigjøring av arbeidsressurser

Langsiktige drifts- og investeringsanalyser viser at det er nødvendig for Gjesdal kommune å ta ytterligere grep. Dagens kostnadsnivå innenfor helse- og omsorgstjenesten vil ikke være bærekraftig. Vi har tatt mange grep og har gjennom ulike utredninger fått bekreftet at vi har rett retning og leverer ressurseffektive tjenester. Likevel viser økonomiplanen i den kommende perioden at det er her veksten er størst og at inntektene våre ikke vokser i nærheten av det utgiftene gjør.
For å opprettholde velferdsnivået på viktige områder må kommunen løse oppgavene på nye måter. Det er avgjørende at vi lykkes med å legge til rette for at den enkelte innbygger kan mestre egen hverdag. I kommende planperiode satser vi på fremtidsretta boligløsninger og tiltak som fremmer egenmestring. Vi har satt av midler til digital teknologi som blir viktig for ytterligere effektivisering og vi vil i planperioden se på hvordan vi kan styrke arbeidsressurser og har satt av økonomiske midler til dette. Her må vi flytte både arbeidsressurser og kompetanse til der behovene øker mest. Innføring av ny teknologi skal fremme trygghet og mestring for innbyggerne og skal bli en integrert del av kommunens tilbud gjennom planlagte og koordinerte prosesser. Velferdsteknologi skal bidra til å utsette eller redusere behovet for kommunale tjenester.

Redusert investeringsnivå – satsing på barn og unge og boligplan

Investeringsnivået for kommunen er 100 mill i 2020 og 415 millioner totalt i 4 års-perioden. Samlet på nivå med gjeldende planperiode.

Gjeld i prosent av driftsinntektene går opp fra 85 % i 2019 til 86,25 % i 2020. Deretter går de i 2023 ned til 81,54 %.

Hovedprioriteringene i økonomiperioden er:

- Ferdigstilling av utbygging Solås skole
- Kjøp av kommunale boliger
- Boliger med heldøgns omsorg - ÅBOAS-kvartalet
- Boligutvikling i Kodlidalen
- Digitalisering og velferdsteknologi
- Økt kapasitet og kompetanse hjemmetjenester
- Fremtidsretta boligløsninger
- Tverrfaglig innsats slik at særlig sårbare barn og unge får tidlig og rett hjelp
- Leder og medarbeiderutvikling

Økning i driften

Rådmannens forslag til driftsbudsjett i planperioden handler i stor grad om videreføring av gjeldende budsjett- og økonomiplan og vedtak fattet i forbindelse med tertialrapporteringene gjennom året 2019. Samlet sett innebærer budsjettforslaget en netto økning på 3 mill for tjenesteområdene, målt mot opprinnelig budsjett for 2019. Økningen gjelder blant annet barn og unge og tiltak innenfor Helse og velferd.

Attraktive Gjesdal

Gjesdal kommune legger til rette for stor boligutvikling. I sentrum er det byggeklare tomter og Kodlidalen er under utvikling sammen med sentrale og viktig boligutviklere i regionen.
Rådmannen har stor tro på at dette vil være viktig for befolkningsveksten fremover. I Ålgård sentrum, som vant Statens pris for byggkvalitet i 2019, legges det et solid grunnlag for et attraktivt sentrum for små og store innbyggere. Sentrum skal fortsatt være en prioritet og her ser vi på smartere driftsløsninger for å kunne imøtekomme dette. Rådmannen har i 2020 og 2021 satt av investeringsmidler til kommunale boliger i sentrum.
Industriområdet på Skurve er et viktig bidrag til at vi i dag er en næringsattraktiv kommune. Veveriet skal bli vårt nye kulturelle kraftsenter for hele kommunen. Målet er å skape en arena for kulturen i bred forstand – det kan være en kulturscene med produksjoner, et bibliotek med utvidede funksjoner, en kulturskole som får bedre fasiliteter, og en møteplass for samskaping både internt og eksternt med flere funksjoner samlet under samme tak. Sammen med frivilligheten og innbyggerne arbeider vi

for at Veveriet fremstår som en ny og kraftfull arena for kultur, frivillighet og samskaping. Gjesdal har noen av fylkets viktigste attraksjoner for besøkende der Månafossen, Mån, Byrkjedalstunet, Kongeparken, og Norwegian Outlet er noen av de fremste. Videre har kommunestyret vedtatt at vi skal være friluftskommune. Den unike nærheten til friluftsområder og storslått natur gir oss et fortrinn som friluftskommune. Turprosjektet med merking av turstier i Oltedal er et eksempel på det.

Knut Underbakke
rådmann

Bjarte Madland
økonomisjef

1.b. En endringsvillig og handlekraftig organisasjon

Involvering, medvirkning og samskaping skal stå i sentrum når vi løser fremtidige utfordringer i Gjesdal. Vi skal utvikle en organisasjon som naturlig inviterer innbyggere, brukere og eksterne aktører til å skape gode tjenester sammen med oss. Fellesskapets beste og fremtidige interesser skal være hovedprioriteten i arbeidet. Arbeidet setter krav til tydelig ledelse, god gjennomføringsevne og bevisst gevinstrealisering.

Tverrfaglige satsinger og prosjekter

Som leverandør av kommunale velferdstjenester må vi evne å gi helhetlige framtidsretta tjenester.

Vår evne til å møte fremtidens utfordringer avhenger av et nært og godt samarbeid med brukere av tjenestene. Vi tar i bruk ulike metoder for dette.

Flere tverrfaglige prosjekt, som BTI (bedre tverrfaglig innsats), er omtalt under tjenesteområdene. Det skal gå en Gjesdaltråd fra kommuneplanen til virksomhetsplanene og målsetningene skal vise igjen i det daglige arbeidet vårt.

Smart Gjesdal

Gjesdal kommune har vedtatt vi skal være smarte. Vi har fått skryt for måten vi arbeider med dette på. Flere kommuner har vært på besøk for å lære av oss.

Hva handler det å være smart om? Det er egentlig enkelt. Det handler om å planlegge og organisere kommunen og samfunnet på en måte som er bærekraftig. Det vi gjør må kunne stå seg, slik at vi gir fra oss noe til de som kommer etter oss som er bedre enn vi selv fikk det.

Om vi tenker smart er vi opptatt av bærekraft i alt vi gjør. **Økologisk bærekraft** handler om at vi høster av naturressursene på en god måte, ha energisystem der vi bruker mest mulig fornybare ressurser, og at vi må skape miljøvennlige transportsystem. Vi må ta bedre vare på naturen og forurense mindre.

Økonomisk bærekraft handler om at vi ikke må bruke mer enn det vi har.

I tillegg til å levere gode tjenester til innbyggerne, har en kommune ansvar for å utvikle samfunnet. Vi driver med samfunnsplanlegging. Også her må vi tenke bærekraft. **Sosial bærekraft** handler om å skape gode oppvekstmiljø og gode lokalsamfunn som gir rom for livsutfoldelse. I dette bærekraftperspektivet er vi opptatt av at det skal være plass for alle, og at vi skaper lokalsamfunn der alle kan finne seg til rette uansett alder, kjønn, hudfarge, seksuell legning eller kulturell bakgrunn.

I et demokrati er valg viktig. Folket avgjør hvem som skal styre. I et levende demokrati er det òg viktig hva som finner sted mellom valgene. **Demokratisk bærekraft** handler om å involvere innbyggerene også mellom valgene. Deltakelse, medvirkning og involvering er særlig viktig i et demokrati. Folk er eksperter på sine egne liv. Dette er ikke bare et verktøy for å oppnå gode resultat, men sentrale verdier i et åpne demokrati.

Vi lever i en tid med raske teknologiske endringer. **Teknologisk bærekraft** handler om å ta i bruk den nye teknologien på en fornuftig måte. Vi skal ikke bruke ny teknologi bare fordi den er ny. Vi skal ta den i bruk fordi den løser oppgavene bedre for oss, og frigjør menneskelig tid til andre oppgaver.

Digitalisering

Digitalisering er en viktig faktor i en effektiv drift. Formålet med digitalisering er å flytte ressurser fra administrasjon til tjenesteyting.

Digitalisering handler om både konkrete tiltak i egen kommune så vel som samarbeid og kompetanseheving utenfor kommunegrensene.

Gjesdal kommune deltar i «DigiRogaland» - et samarbeid om digitalisering der alle kommunene i Rogaland deltar. Det ble vedtatt en digitaliseringsstrategi høsten 2019 med følgende felles visjon:

- Folk i Rogaland har lik tilgang til offentlige digitale tjenester
- Kommunene i Rogaland er ledende innen digitalisering

Derfor skal Digi Rogaland være en pådriver for at digitale løsninger blir tatt i bruk, og en aktør for å utvikle digitale løsninger.

Gjesdal kommunes digitale strategi skal oppdateres i 2019/2020. Denne baserer seg på Digi Rogaland sin strategi samt ny digitaliseringsstrategi for offentlig sektor 2019-2025. Strategien vil bli politisk behandlet.

Ut fra det nasjonale prosjektet om digital kompetanse som ble avsluttet i 2019 ble det etablert en erfaringsoverføringsrapport som skal brukes i alle digitaliseringsprosjekt. Denne er en del av en metode som er laget for å samordne måten digitaliseringsprosjekt blir kjørt på, og er basert på Difi sin prosjektveiviser. Med å samordne metoden for digitaliseringsprosjekt er målet å få en mer holistisk digital hverdag både for innbyggere og ansatte, i tillegg til å hele tiden forbedre måten vi jobber på.

Et annet eksempel på samarbeid innen digitalisering er arbeid med digitale skjema og automatisering av disse. Gjesdal har nå begynt å sette flyt på digitale skjema og jobber med å få automatisert deler av behandlingen. Dette er en stor gevinst for innbyggere og næringsliv da saksbehandlingen blir mer effektiv i tillegg til at kvaliteten på behandlingen øker. For at gevinstene skal bli enda større så samarbeider Gjesdal med nabokommuner for å dele erfaringer, kompetanse og utnytte hverandres beste praksis.

I tillegg til stor grad av samarbeid er kompetanse et viktig stikkord. Digitale ferdigheter er en viktig forutsetning for aktiv deltakelse i et arbeidsliv og et samfunn i stadig endring. Dette gjelder både for innbyggere og ansatte. Det kommer til å bli mer synlig at digital kompetanse er et område Gjesdal skal strekke seg langt for å styrke.

Andre digitaliseringsprosjekt som pågår er: bedre dialog mellom innbygger og saksbehandler, visualisering av styringsdata, samhandlingsplattform på tvers av tjenesteområder og avdelinger, mer automatisering av arbeidsprosesser, sikker digital kommunikasjon mellom innbyggere, pårørende og helsepersonell, innføring av mobil enhet i helse og velferd samt i renholdsavdelingen m.m.

Forbedringskultur i hele organisasjonen

Gjesdal kommune har innført Lean som et viktig verktøy. Lean er en måte å tenke og handle på for hele organisasjonen. Satsingen er et ledd i en strategisk tekning der målene er å oppnå effektiv verdiskapning gjennom å skape en lærende organisasjon. Ved å utvikle en arbeidsplass preget av medvirkning og det å finne bedre løsninger i fellesskap, realiserer vi også målet om den myndiggjorte medarbeider. I utfordringene vi står overfor, vil Lean arbeidet være en viktig felles tilnærming til en kostnadseffektiv drift med høy kvalitet.

Organisasjonsutvikling

Gjesdal kommune legger stor vekt på å være en modig og endringsvillig kommune. Vi er en Smart kommune og en forbedringskommune som har tatt i bruk Lean i hele organisasjonen og har fått stor oppmerksomhet for vår satsing. Dette gjør at vi på flere områder har klart å tilpasse driften til stadig strammere rammer og gjort Gjesdal til en framtidsretta kommune som blir lagt merke til.

Forbetringskultur (Lean) Smart Gjesdal, FABULOS (førerløse busser), digitalisering og sentrumsutvikling er alle eksempler på områder der vi får både forespørsler om foredrag og besøk fra kommuner/ organisasjoner som kommer for å lære fra Gjesdal.

Vi står ovenfor enda strammere rammer i den kommende planperioden der behovene øker langt mer enn inntektene. Den omstillingen vi har vært gjennom gir oss et godt utgangspunkt samtidig som vi må holde og forsterke dette omstillingstrykket.

Rådmannen ser at dette vil kreve enda mer og sterkere fokus på organisasjonsutvikling generelt og lederutvikling spesielt enn tilfelle har vært til nå. Dette fokuset vil vi forsterke i den kommende planperioden.

Vi vil fremover benytte vakanser som oppstår i organisasjonen enda mer aktivt. Vi må bli enda tydeligere på hvilke oppgaver som skal prioriteres ned for å kunne vri arbeidsressurser og kompetanse over til der behovene vokser mest. I alle vakanser som oppstår, vil vi stoppe opp for og se hvordan nye arbeidsmåter, innovasjon og teknologi kan brukes for å løse oppgavene med mindre resursser.

Digitalisering er en viktig satsing. Gjesdal har et mål om å være foregangskommune og vi skal bruke teknologi til å fornye, forenkle og forbedre. Her har vi et særlig godt utgangspunkt som Lean-kommune og vi ser alt at vi høster stor erfaring for det grunnlagsarbeidet vi har gjort som forbedringskommune.

Digitalisering handler om å tilby nye og smartere tjenester, som er enkle å bruke, effektive, og pålitelige. Gjesdal kommune legger til rette for økt verdiskaping og innovasjon, og vi skal bidra til å øke produktiviteten i hverdagen.

For Gjesdal kommune er det viktig med ansatte som er villig til å prøve og feile. Vi skal våge å være innovative. Vi tenker et langsiktig perspektiv og setter oss høye mål. Slik imøtekommer vi innbyggernes krav til å være digitale, skaper lokale verdier og evner å følge utviklingen i samfunnet.

For å kunne møte disse utfordringene må vi endre måten vi arbeider på, noe som betyr at vi må ha en organisasjon som er rigget for å se muligheter, implementere nye løsninger og som kan kommunisere godt både internt og eksternt. I dag pågår det en rekke gode prosjekter knyttet til forbedringsarbeid og digitalisering. Rådmannen mener at digitalisering og kommunikasjon blir sentrale element for å lykkes i den videre utviklingen av Gjesdal kommune som tjenesteleverandør, og ønsker derfor en strategisk og operativ satsing innenfor disse områdene.

1.c. Forslag til vedtak

1. Forslag til budsjett 2020 og økonomi- og handlingsplan 2021-2023 godkjennes.
2. Ved utskrivning av skatt på inntekt og formue brukes de maksimale satsene som Stortinget vedtar.
3. Eiendomsskatt for 2020 skrives ut i hele kommunen. Skattesatsen settes til 5 promille for næringseiendommer og verk og bruk. For bolig- og fritidseiendommer settes skattesatsen til 2 promille. Bunnfradrag settes til 100 000 pr boenhet. Videre skrives det ut eiendomsskatt på særskilt fastsatt grunnlag i henhold til overgangsregelen til eiendomsskatteloven §§ 3 og 4 første ledd. Det særskilte grunnlaget skal i 2020 være lik 5/7 av differansen mellom eiendomsskattegrunnlaget i 2018 og 2019 som er forårsaket av nye verdsettelsesregler og at produksjonsutstyr- og installasjoner ikke skal regnes med i grunnlaget for verk og bruk som fra og med 2019 blir ansett som næringseiendom.
4. Budsjettet godkjennes som rammebevilgninger til hvert av tjenesteområdene og prosjektene slik de fremgår av bevilgningsskjema drift, investeringsprogram og finansieringsplan.
5. Kommunestyret vedtar selv postene under bevilgningsskjema drift og endring av disse.
6. Formannskapet får fullmakt til å omdisponere mellom alle postene på skjema 1B og mellom investeringsprosjektene på skjema 2B.
7. Rådmannen gis fullmakt til å fordele fellespostene på skjema 1B mellom tjenesteområdene på samme skjema, samt finanspostene innenfor reglementet for finansforvaltning.
8. Rådmannen gis fullmakt til å avsette til fond inntektsført premieavvik og disponere fra fond til dekning av utgiftsført premieavvik.
9. Det tas opp lån til investeringer på inntil 65 mill i samsvar med finansieringsplan (skjema 2A). Lånet nedbetales over 25 år.
10. Det tas opp startlån til videreutlån i Husbanken på inntil 20 millioner. Lånet nedbetales over 15 år.
11. Betalingssatsene for SFO og kulturskolen prisjusteres ut fra anslått kostnadsøkning, ca. 3 %.
12. Vederlag for opphold i institusjon beregnes med hjemmel i Forskrift om vederlag i institusjon og Rundskriv I-47/98.
13. Maksimal kurdøgnpris for opphold i sykehjem for 2020 er kr 3 145.
14. Satser for tilskudd til private barnehager beregnes på bakgrunn av kommunens regnskapstall for 2018, oppjustert med lønns- og prisvekst for 2019 og 2020 (deflator). For 2020 settes satsene til henholdsvis kr. 212.222 for barn 0-2 år og kr. 100.938 for barn 3-5 år.
15. Gebyrsatsene for selvkostområdene og andre gebyrer under kultur og samfunn vedtas i henhold til vedlagte oversikt.
16. Eventuelle ekstraordinære inntekter/frigjorte midler avsettes til reservefond.

1.d. Økonomiske forutsetninger

Økonomisk oppgang i Rogaland – fortsatt lav folkevekst

Rogaland har det siste året vært preget av ny optimisme, særlig i oljerelatert virksomhet. Næringslivet etterspør mer arbeidskraft, og det er vanskeligere å få tak i relevant kompetanse. Boligmarkedet er fortsatt noe tregt, prisnivået stabilt. Folkeveksten er fortsatt lav , med lave fødselstall men en noe økende tilflytting til regionen. SSB sine prognoser tilsier relativt lav vekst både i Rogaland og ellers i Norge i årene som kommer.

Kommuneopplegget 2020

I statsbudsjettet for 2020 legges det opp til en vekst i frie inntekter for kommunene på til sammen 1,3 mrd. Dette er betydelig lavere vekst enn anslått for 2019. Det anslås at veksten i frie inntekter dekker folkeveksten og satsinger knyttet til tidlig innsats i skolen og satsing på rusfeltet. Videre er det lagt inn noe reduksjon i pensjonskostnader. Vi ser også starten på eldrebølgen i kommende planperiode, da de store etterkrigskullene har begynt å gå av med pensjon. Andelen pensjonister er økende i forhold til andel skatteytere. Den største utfordringen for Gjesdal, og for de fleste kommunene i landet, er den store økningen i behov for helsetjenester både for yngre og eldre innbyggere. Det ligger i kommuneopplegget inne en tydelig forventning om at kommunene må fortsette å effektivisere for å klare å møte alle nye behov for tjenester.

Konsekvenser for Gjesdal

Det samlede opplegget gir ikke rom for økninger i tjenestenivå de neste årene. De høye fødselskullene frem til og med 2016 er blitt avløst av betydelig lavere kull de siste tre årene. Aldersgruppen 6-15 år har økt de siste to årene, og vil øke betydelig frem mot 2022. Dette vil kreve store ekstra ressurser i skolen i kommende planperiode, men lavere ressursbruk i barnehagesektoren. Figuren under viser at Gjesdal kommune blir dyrere å drifte i kommende planperiode, først og fremst ut fra endringer i alderssammensetningen i vår kommune. Behov med tilhørende utgifter vokser mer enn anslaget for frie inntekter for 2020 viser, og det er behov for ytterligere tilpasninger fremover mot 2023.

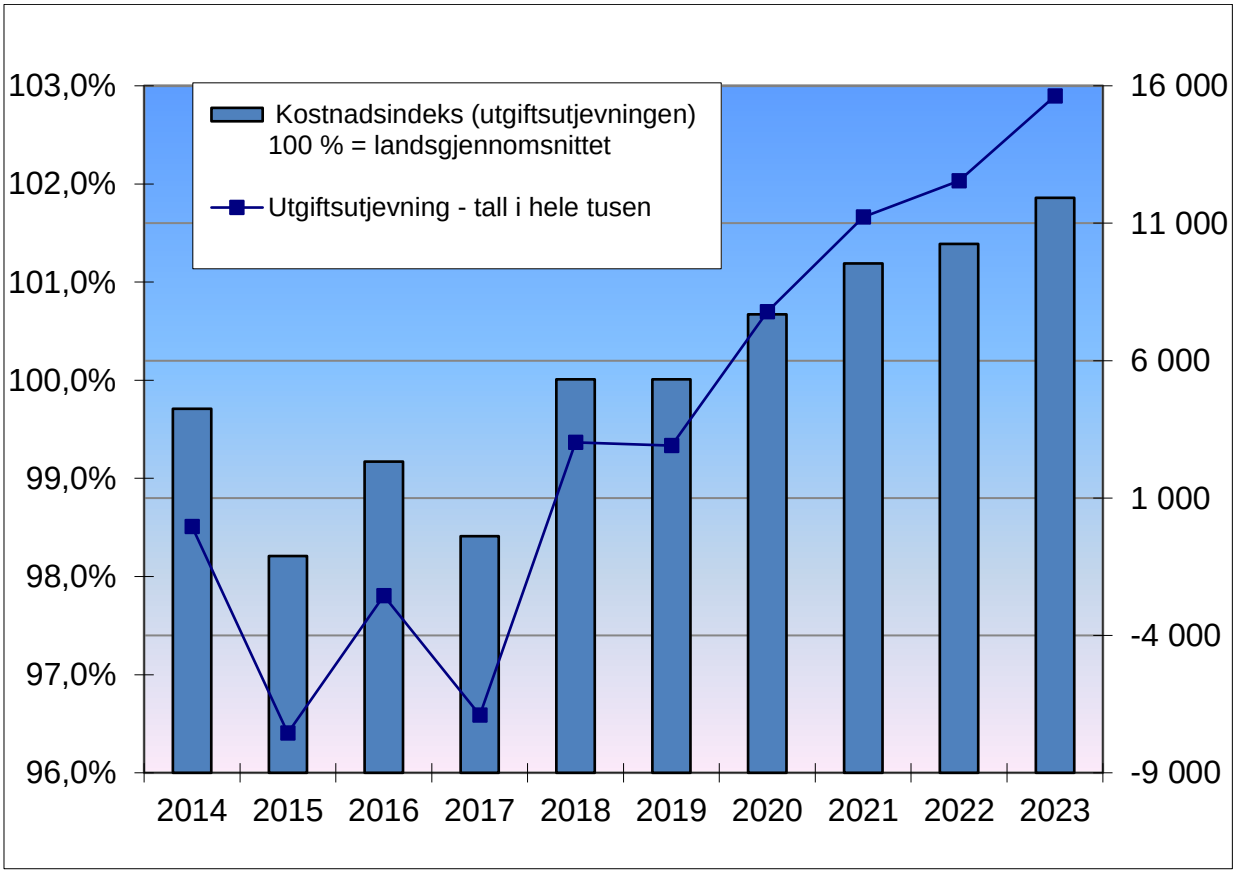

Skatt

Skatt på inntekt og formue

- **Skatteinntektene økte med 3,2 % fra 2017 til 2018 i Gjesdal.**
- **Det er lagt inn vekst i skatteinntektene i 2020 på 3,4 % målt mot anslag for 2018: Nasjonalt ventes det at skatt til kommunene samlet øker med 2,1 %.**
- **Ut fra en positiv prognose for aktivitet i regionen legges det opp til en liten økning i skatt pr innbygger fra 2019 til 2020, målt mot landsgjennomsnittet.**

Forklaring

Skatt er den viktigste inntektskilden for kommunesektoren, og utgjør sammen med rammetilskuddet kommunens frie inntekter. Den del av skatten som tilfaller kommunen kommer stort sett fra personlige skatteytere.

Skatteinntektene utgjør i 2020 ca. 35 % av kommunens totale driftsinntekter.

Nærmere om skatt på inntekt og formue

- En andel av inntekts- og formue-beskatningen fra innbyggerne i Gjesdal kommune overføres til kommunens inntektsregnskap. Gjennom statsbudsjettet hvert år fastsetter Stortinget hvor stor andel av skatten kommunene skal få. Dette gjøres gjennom en prosentsats som kalles skattøre. For 2020 er denne satt til 11,10 % en nedgang fra 11,55 % i 2019. Når skattøren blir satt ned, får kommunen en større andel av de frie inntektene via rammetilskudd. Fra å ha en skattevekst på 2-3 % mer enn gjennomsnittet for alle kommunene i landet frem til 2014, har Gjesdal siden 2015 hatt en lavere skattevekst enn landet ellers. I 2017 fikk Gjesdal for første gang skattenedgang, 1,37 % målt i prosent. Skatteinntekter pr innbygger ble redusert i 2017 til 86,3 % av landsgjennomsnittet. I 2018 økte den til 86,7 %. Rådmannen legger opp til svakt stigende skattenivå fra 2019 til 2020. Det er lagt til grunn en realvekst videre i perioden for Gjesdal som er litt høyere enn i resten av landet. Denne er begrunnet med at det forventes videre økning i aktiviteten i regionen. I forhold til landsgjennomsnittet (100%) forventes Gjesdal å ligge i underkant av 90 % i hele planperioden. Det legges dermed til grunn et vedvarende noe lavere inntektsnivå i hele planperioden, målt mot nivået frem til 2015.

Eiendomsskatt

- **Eiendomsskatt holdes på samme nivå som i 2019**
  Det legges opp til å videreføre samme skattesatser i 2020. Dette betyr en skattesats på 2 promille for bolig- og fritidseiendommer og 5 promille for næringseiendommer. Foreslått endring av skattesats fra 5 til 4 promille berører ikke Gjesdal, da dette kun gjelder bolig- og fritidseiendommer. Det er lagt inn en økning i eiendomsskatt på 100 000 kr først i perioden, og 200 000 årlig de siste årene i planperioden. Dette ut fra antatt vekst i antall boliger/næringseiendommer.
  Det er fra og med 2019 vedtatt endringer i regelverket knyttet til utskriving av eiendomsskatt på produksjonsbedrifter. Endringen skal fases inn over en 7 års periode.
  Økt eiendomsskatt ble ikke varslet i rammesaken for 2020. Rådmannen har likevel for budsjettåret 2020 vurdert å øke eiendomsskatten med en promille. Dette ville utgjort 5 mill i økte inntekter og 1250 kr for en gjennomsnittsbolig. Eiendomsskatten utgjør i snitt kr 2500 per boenhet. Etter en samlet vurdering, foreslår ikke rådmannen økt eiendomsskatt for 2020. Det betyr at eiendomsskatten ikke er blitt justert siden den ble innført i 2011.

Rammetilskudd

- **Gjesdal får 4,9 mill i økte inntekter gjennom utgiftsutjevningen fra 2019 til 2020.**
- **Innbyggertilskuddet øker med 2 %.**
- **Relativt lav skatt pr innbygger i % av landsgjennomsnittet gir høy inntektsutjevning i 2019, og det antas at denne vil være svakt dalende utover i fireårsperioden.**

Inntekter (tall i hele tusen)	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Utgiftsutjevningen	2 908	7 773	11 220	12 543	15 627
Inntektsutjevning	31 000	26 174	24 625	22 949	22 417
Innbyggertilskuddet	294 045	299 998	299 883	300 537	301 084
Overgangsordn/tillegg	119	-644			
Saker til særskilt fordeling	2 866	5 199	4 772	4 772	4 772
Skjønnsmidler m.m	1 400	2 000	1 500	1 500	1 500
Rammetilskudd	**332 100**	**340 500**	**342 000**	**342 300**	**345 400**

Forklaring

Rammetilskuddet er, i tillegg til skatt, den delen av inntektene til kommunen som kalles ”frie inntekter”. Dette utgjør for Gjesdal i 2019 ca. 35 % av de totale inntektene. Tabellen over viser de ulike delene rammetilskuddet er satt sammen av, og de største endringene fra og med 2018 er knyttet til innbyggertilskuddet og veksttilskuddet.

Utgiftsutjevning

Utgiftsutjevningen baserer seg på ulike kriterier som skal gjenspeile hvor dyr den enkelte kommune er å drive. Gjesdal tilføres i 2020 7,8 mill, som er en økning på i underkant av 5 mill fra 2019. Bak tallene ligger betydelig tilførsel av midler knyttet til aldersgruppen 0-15 år, og et betydelig uttrekk av midler knyttet til aldersgruppen 67+. Gjesdal er landets yngste kommuner, og utgiftsutjevnings-ordningen regulerer inntektene i henhold til alderssammensetningen pr 01.07.2019 i alle landets kommuner. I tillegg er det en rekke andre kriterier som trekker i ulike retninger, og i sum betyr økningen vi får i tilskudd under denne ordningen at Gjesdal er dyrere å drive 2020 i forhold til 2019.

Inntektsutjevning

Inntektsutjevningen omfordeler skatte-inntektene mellom kommunene. Gjesdal har gått fra en lav % (86,9 % i 2005) til ca. 98 % av landsgjennomsnittet i 2014. Fra og med 2015 har skatt pr innbygger vist en betydelig fallende tendens, med foreløpig bunn i 2017 på 86,3 %. Det legges opp til at skatt pr innbygger skal være svakt økende utover i 4 års-perioden.

Innbyggertilskuddet

Innbyggertilskuddet tilføres kommunen pr innbygger, og for 2020 utgjør dette 25 083 kr pr innbygger, en oppgang fra 24 710 kr i 2019. Med en økning på 60 innbyggere fra juli 2018 til juli 2019 betyr dette en reell økning i innbyggertilskuddet på 1,5 mill fra 2019 til 2020.

Skjønnsmidler og veksttilskudd

Fra og med 2019 får Gjesdal ikke veksttilskudd lenger. Ordinært skjønnstilskudd økte fra 800 000 i 2018 til 1,4 mill i 2019. I 2020 fikk vi 2 mill, og det anslås 1,5 mill årlig fra 2021 til 2023.

Finansområdet og salg av konsesjonskraft

Konsesjonskraft

Gjesdal kommune kjøper og selger konsesjonskraft tilsvarende en mengde på ca. 16 Gwh pr år. Det legges opp til samme netto inntekt som budsjettert i 2019, i underkant av 4 mill. Kraftprisen og kronekursen målt mot Euro har betydning for inntektene fra konsesjons-kraft, og inntektsanslaget bygger på en kronekurs mot Euro på 9,80, og en kraftpris på spotmarkedet på ca 35 øre.

Lyse Energi AS

Utbytte Lyse

Rådmannen har lagt til grunn et økende utbytte fra Lyse, i tråd med det som er signalisert fra Lyse og det som Sandnes og Stavanger har lagt inn i sine budsjetter.

Renter og avdrag ansvarlig lån Lyse

Det er lagt til grunn en renteinntekt fra Lyse Energi på ca. 700 000. Lånet forrentes med 3 Mnd NIBOR-rente + 2 %. Nedbetalingene inntektsføres i investerings-regnskapet og brukes til finansiering av investeringer.

Rentekompensasjon

Gjesdal har fra 2009 til 2013 fått innvilget rentekompensasjon for til sammen ca. 31 mill kroner i låneopptak knyttet til rehabilitering av Oltedal skole og ombygginger/utbedringer Bærland skole. Fra før 2009 mottar kommunen rentekompensasjons-tilskudd knyttet til utbygging av omsorgsboliger, sykehjem og Gjesdal ungdomsskole. Tilskuddene baserer seg på Husbankens lånerenter hvert kvartal.

Renteinntekter

For 2019 legges til grunn en rente på 2 %. Budsjetterte inntekter på 8,3 mill inkluderer også renter fra Lyse Energi og rentebytteavtaler. Dette er høyere enn foregående år og forklares ut fra stigende rentenivå og noe meravkastning for aktive plasseringer i rentepapirer. Det legges opp til samme nivå på renteinntektene i hele planperioden, økt rente spises opp av forventet lavere likviditet.

Renteutgifter

Gjennomsnittlig lånerente på alle lån var pr 31.08.2019 på 2,06 %. I planperioden legges det opp til en gjennomsnittlig lånerente på 2,0 %. Rentene har steget det siste året, men renteprognosene tilsier ikke ytterligere økning frem mot 2023. Det er budsjettert med renter på eksisterende lån og nye lån i perioden i tillegg til rentebytteavtaler. Gjesdal kommune vil ved inngangen av 2020 ha 170 mill av samlet lån til fast rente. I følge finansrapport pr 31.08.19 vil en renteøkning på 1 % bety ca 2,7 mill i økte rentekostnader for kommunen.

Avdrag

Avdrag på lån er budsjettert ut fra vedtatte avdragsplaner og godkjente låneopptak.

Renter VAR-sektor

I samsvar med ”retningslinjer for selvkost” er det beregnet renteinntekter på gebyrfinansierte tjenester. Renteinntektene dekker renteutgiftene til lån for å finansiere investeringer på disse tjenestene. For 2020 er disse beregnet til 4,2 mill, men dette vil avhenge av fremdriften i det enkelte prosjekt innen VAR-sektoren og fastsettelse av endelig kalkylerente. Videre i planperioden 2021-2023 øker rentene til 4,5 mill. både på grunn av betydelige investeringer og økt kalkylerente.

Avskrivninger VAR-sektor

I samsvar med ”retningslinjer for selvkost” er det beregnet avskrivninger for gebyrfinansierte tjenester. Disse brukes til å dekke avdrag på lån for å finansiere investeringer på disse tjenestene. For 2020 er disse avskrivningene beregnet til 7,7 mill.

Utgiftsforutsetninger

Drift og investering

Forklaring

Kommunens utgifter består av en driftsdel og en investeringsdel. Ca. ¾ av alle driftsutgifter knyttes til lønn til ansatte i kommunen, de resterende ¼ går til innkjøp av materiell til bruk i de ulike tjenestene kommunen produserer. Driftsutgiftene er nokså stabile hvert år, men øker med 2 til 4 % i snitt hvert år.

Investeringsdelen varierer fra år til år, og handler om enkeltkjøp som i Gjesdal kommune i stor grad finansieres ved å ta opp lån. Jo mer kommunen klarer å finansiere ved hjelp av egne driftsinntekter, jo mindre renter og avdrag må det betales i fremtiden. Renter og avdrag er en betydelig driftsutgift for kommunen.

Lønn og pensjon

Lønnsoppgjøret 2019

Lønnsoppgjøret for 2019 ble noe høyere enn det som ble satt av som lønnsreserve. Avkastningen av pensjonsmidler i KLP var noe lavere enn foregående år, spesielt på grunn av svak utvikling i aksjemarkedene. Relativt høy lønnsvekst i 2019 vil slå inn i høyere pensjonskostnader de neste årene.

Lønnsvekst i planperioden

Det er budsjettert med en lønnsvekst i 2020 på ca. 3,5 %. Dette er samme nivå som det legges opp til i statsbudsjettet. Lønnsveksten i Rogaland og Gjesdal forventes dermed å bli på samme nivå som landet ellers.

Pensjonspremiene

Gjesdal kommune har pensjonsordning for de ansatte i følgende ordninger:

1. Fellesordningen i KLP
2. Folkevalgtordningen KLP
3. Lærerordningen i Statens pensjonskasse - SPK
4. Sykepleierordningen– KLP

Prognosene for neste års premie viser at premiesatsene i KLP - fellesordningen blir omtrent på samme nivå i 2020 som i 2019. I tillegg er det tatt høyde for moderat avkastning og lønnsvekst ihht statsbudsjett. Det legges opp til å bruke noe av premiefondet i planperioden. SPK budsjetteres på samme nivå som i 2018.
Da det legges opp til å bruke noe av premiefondet, innarbeides dette i premiesatsene som legges til grunn i budsjettet for 2018.
Budsjetterte premiesatser for arbeidsgivers andel er (tall for 2018 i parentes):

KLP- sykepleie: 12,30 % (17,00 %)
KLP-fellesordning: 12,30 % (12.30 %)
SPK - lærere: 10,25 % (10.70 %)

Pensjonskostnadene NRSP

Ved siden av pensjonspremien beregnes det pensjonskostnader etter en egen regnskapsstandard. Det er denne som skal legges til grunn når regnskapet avlegges. Forskjellen mellom betalt premie og beregnet kostnad føres som premieavvik og dekkes inn året etter. Gjesdal har tidligere vedtatt at premie-avviket avregnes mot fond slik at pensjonskostnadene dermed ikke har innvirkning på disponible midler i budsjett og regnskap.

Driftsutgifter utenom lønn

Alle driftsutgifter utenom lønn og pensjon er kompensert for prisstigning. Denne er satt til 2,3 %, som er reell prisvekst fra mai 2018 til mai 2019. Indeksen som er brukt er konsum-prisindeks korrigert for energipriser og avgiftsendringer (KPI – JAE).

Strømkostnader under tjenesteområde kultur og samfunn er i samsvar med forventet pris og volum i 2020. Prisene i bygg- og anleggsbransjen er stigende, men det er oppnådd gode priser i prosjektene som er lyst ut i 2019.

Hovedtrekk i den økonomiske utviklingen

Moderat gjeldsutvikling – nedgang i gjeld pr innbygger

(tall i hele tusen)	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Samlet lånegjeld 1/1	925 972	915 732	917 732	960 832	954 782	978 042
Låneopptak	38 000	45 000	85 000	37 850	68 860	77 840
Avdrag	48 240	43 000	41 900	43 900	45 600	49 200
Samlet lånegjeld 31/12	**915 732**	**917 732**	**960 832**	**954 782**	**978 042**	**1 006 682**
Pr innbygger.	**77**	**77**	**79**	**78**	**80**	**81**

Nye lån utgjør i 2020 85 mill hvorav 20 mill er lån i Husbanken for videreutlån (startlån). Samlet lånegjeld øker med 43 mill. Videre i perioden legges det opp til noe høyere låneopptak enn avdragsbetaling på eksisterende lån. Byggingen av Solås skole og adkomstvei til boligfelt i Kodlidalen betyr at det ikke er mulig å redusere gjelden i Gjesdal kommune uten et betydelig salg av nærings- og/eller boligtomter. Det er lagt inn forutsetninger om salg av tomteområder på til sammen 40 mill i planperioden. Gjelden øker likevel noe i sum og målt i mot antall innbyggere frem mot 2023. I et tiårsperspektiv vil det være behov for betydelige midler til rehabilitering av skolebygg, samt bygging av ulike typer boliger for den eldste delen av befolkningen. Egenfinansieringen av nye investeringer må betydelig opp dersom vi skal unngå økt gjeldsnivå når nye store prosjekt skal realiseres.

Fondsreserver

Fond (tall i hele tusen)	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Reservefond	19 098	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Rentefond	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Reservefond Gjesdal Næringspark	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Flyktningefond	24 202	19 000	12 000	8 000	7 000	6 000
Sum disponible fond	**58 300**	**49 000**	**42 000**	**38 000**	**37 000**	**36 000**

Sum av alle reservefond vil ved utgangen av 2019 ligge på ca. 49 mill. Da er restmidler fra tjenesteområdene, som utgjør ca. 20 mill og er avsatt på egne fond, ikke medtatt. Det budsjetteres med reduksjon av samlede reserver i planperioden, først og fremst er det lagt opp til at det brukes av flyktningefondet.

Overskuddet for hvert av årene går til å finansiere deler av investeringene samme år. Eventuelle restmidler fra investeringsprosjekter vises ikke her, de er fra tidligere satt av på egne investeringsfond til dekning av fremtidige utgifter i investeringsregnskapet.

Netto driftsresultat under handlingsregel

(tall i hele tusen)	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Driftsinntekter	914 170	920 000	935 900	940 000	942 000	950 000
Driftsinntekter prisjustert	914 170	920 000	945 900	970 000	992 000	1 020 000
Netto driftsresultat	29 849	2 906	5 300	4 170	4 170	4 170
Netto driftsresultat i %	**3,27 %**	**0,32 %**	**0,56 %**	**0,43 %**	**0,42 %**	**0,41 %**

Etter et godt driftsresultat i 2017 og 2019 ligger det an til et betydelig svakere resultat i 2019. I planperioden legges det opp til et netto driftsresultat på gjennomsnittlig ca 0,5 %, og dette er lavere enn anbefalt nivå. For å nå 2 % driftsresultat må kostnader reduseres ytterligere, med minimum 15 mill.

Målsettinger som skaper handlingsrom – blir veldig krevende fremover

Hovedtall driftsregnskapet

(tall i hele tusen)	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Driftsinntekter	914 170	920 000	935 900	940 000	942 000	950 000
Driftsinntekter prisjustert		920 000	945 900	970 000	992 000	1 020 000
Netto renter	7 050	6 900	5 440	5 340	5 440	7 240
Netto avdrag drift	32 946	29 000	26 200	26 900	27 300	29 600
Andel netto finansutg	4,38 %	3,90 %	3,34 %	3,32 %	3,30 %	3,61 %
Lånegjeld i % av driftsinnt	84,10 %	84,97 %	86,25 %	82,45 %	81,96 %	81,54 %

Tabellen over viser noen av nøkkeltallene som det er viktig å holde oversikt over, da disse får konsekvenser for det økonomiske handlingsrommet i planperioden og videre fremover. Rådmannens forslag innebærer at flere av målene vi har satt oss ikke nås i planperioden. Vi nærmer oss målet om maksimalt 80 % lånegjeld, men dette nås ikke uten at det selges for mer enn 40 mill i årene frem til 2023. Driftsbalansen budsjetteres svært lav, med et gjennomsnitt på 0,5 % driftsresultat i hele planperioden. Dette er lavere enn egen målsetting (2 %) og også lavere enn anbefalt av TBU (teknisk beregningsutvalg). På tross av betydelige omstillings- og innsparingstiltak de siste årene, svekkes driftsmarginen. Målsettingen om minimum 2 % driftsresultat klarer vi ikke uten nye betydelige kostnadsreduksjoner eller økning av inntektene. De langsiktige målsettingene er:

1. Netto driftsresultat skal budsjetteres med et gjennomsnitt på minimum 2 % pr år for hver fireårsperiode. Denne vil ikke realiseres i planperioden
2. Låneopptak som varig belaster drift skal ikke overstige 8 % av frie inntekter.
3. Minimum 2 % av kommunens frie inntekter skal brukes til investeringer.
4. Netto lånegjeld i % av driftsinntektene skal ikke overstige 80 % og forsøkes redusert til 60 % innen 2023.

Tabellen under viser hvordan de ulike målsettingene ivaretas i forslaget til budsjett- og økonomiplan for perioden 2020-2023. Bare et av målene oppnås i planperioden.

(tall i hele tusen)	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Driftsinntekter	914 170	920 000	935 900	940 000	942 000	950 000
Driftsinntekter prognose prisjustert	914 170	920 000	945 900	970 000	992 000	1 020 000
Frie inntekter prognose prisjustert	637 727	630 000	682 500	706 200	728 600	755 300
Netto driftsresult. realvekst (1)	**3,27 %**	**0,32 %**	**0,56 %**	**0,43 %**	**0,42 %**	**0,41 %**
Lån som dekkes av frie inntekter	16 800	26 050	47 400	6 850	29 560	41 840
Belastning lån i % frie innt (2)	**2,63 %**	**4,13 %**	**6,95 %**	**0,97 %**	**4,06 %**	**5,54 %**
Andel frie inntekt. til invest. (3)	**2,09 %**	**1,90 %**	**1,77 %**	**1,56 %**	**1,51 %**	**1,46 %**
Netto gjeld i % av dr.inntekt (4)	**84,10 %**	**84,97 %**	**86,25 %**	**82,45 %**	**81,96 %**	**81,54 %**

I samsvar med ny kommunelov er det vedtatt ny budsjett- og regnskapsforskrift gjeldende fra og med budsjett- og regnskapsåret 2020. Rådmannen legger opp til å revidere gjeldende målsettinger og handligsregler for en sunn kommuneøkonomi i løpet av 2020. Det vil være svært krevende å oppnå 2 % drifts-resultat årlig frem 2023. Behovsøkningen, særlig knyttet til helse og velferdstjenester er betydelig allerede i kommende planperiode. Prognosene for utviklingen frem mot 2030 viser vesentlig behovsøkninger knyttet til demografiske endringer, og det er signalisert fra sentrale myndigheter at vi ikke kan forvente samme inntektsøkninger det neste tiåret som vi har hatt i tiåret vi snart har lagt bak oss.

Tverrsektorielle mål

Visjon

- Gjesdal – vi strekker oss lenger

Verdier

- Gjesdal skal være en ansvarlig, modig og endringsvillig kommune
- Vi skal gi våre brukere rett tjeneste utført til rett tid og med rett kvalitet

Mål

- Fornøyde brukere
- Ansvarsbevisste og stolte medarbeidere
- Framtidsrettede og funksjonelle løsninger
- Økonomi som gir handlingsrom

Krav til lederatferd

- Ledere skaper tillit gjennom at de utfordrer og delegerer
- Har fokus på helhet og strategi
- Kommuniserer åpent og ærlig
- Motiverer og skaper trivsel
- Er resultatorientert og tar ansvar
- Skaper positivt omdømme
- Opptrer lojalt overfor verdier og beslutninger

Foto: Reidun Skjørestad

1.e. Befolkningsutvikling

Historikk

År	Folke-mengde 1. januar	Fødte	Døde	Fødsels-oversk	Inn-flytting	Ut-flytting	Netto-flyttin g	Folke-tilvekst	Vekst i %
2009	9.969	162	60	102	565	430	135	239	2,40 %
2010	10.208	182	47	135	553	489	165	300	2,94 %
2011	10.508	175	48	127	754	603	152	270	2,57 %
2012	10.778	169	65	104	758	600	158	261	2,42 %
2013	11.039	184	60	124	706	553	153	278	2,52 %
2014	11.317	165	41	124	813	654	159	283	2,52 %
2015	11.600	214	55	159	645	595	93	253	2,18 %
2016	11.853	169	50	119	613	683	-70	49	0,41 %
2017	11.902	178	56	122	567	725	-158	-36	-0,30 %
2018	11.866	144	62	82	533	582	-49	33	0,28 %
2019	11.899	90	32	58	270	267	3	61	0,29 %
2019*	11.960								
Gj.snitt siste 10 år		174	54	120	651	591	74	193	1,79 %
Gj snitt siste 5 år		174	53	121	634	648	-5	166	1,02 %

*Kilde: SSB 1.juli 2019

Prognose for befolkningsutviklingen i planperioden

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Innb. 0-5 år	1 210	1 183	1 156	1 075	1 082	1 070	1 035	1 037	1 030
Innb. 6-15 år	1 655	1 690	1 711	1 768	1 787	1 820	1 860	1 870	1 880
Innb. 16-66 år	7 962	8 006	7 961	7 927	7 922	7 950	8 000	8 050	8 100
Innb. 67-79 år	721	772	813	859	894	920	950	980	1 010
Innb. 80-89 år	187	191	210	229	236	250	275	290	300
Innb. o/90 år	48	49	50	42	39	42	45	48	50
Totalt	11 783	11 891	11 901	11 900	11 960	12 052	12 165	12 275	12 370

Fordeling av folketall er pr 1.juli. Prognosen fra 2020-2023 er også pr 1.juli.

Etter en langvarig vekst har fødselstallene stagnert, og gått noe ned. Antall barn 0-5 år har gått noe ned, og det forventes en ytterligere nedgang i kommende planperiode. Antall barn i skolealder som har vokst betydelig fra og med 2015. Denne gruppen vil vokse med ca 20 i gjennomsnitt pr år frem til 2023. Gruppen unge eldre (67-79 år) har økt spesielt mye de 5 siste årene. Denne trenden vil fortsette, men med noe lavere årlig vekst fremover. Andelen eldre (80+) i Gjesdal har lenge vært svært lav, men har nå begynt å vokse mer enn gjennomsnittlig økning for landet. Gruppen 90 + er relativt sett lavest i hele landet, men det forventes en jevn økning videre i planperioden.
Prognose for samlet folkevekst er betydelig nedjustert. Det er lagt opp til i underkant av 1 % årlig vekst, noe som innebærer at det meste av folkeveksten vil komme gjennom et årlig fødselsoverskudd på ca. 100 innbyggere.

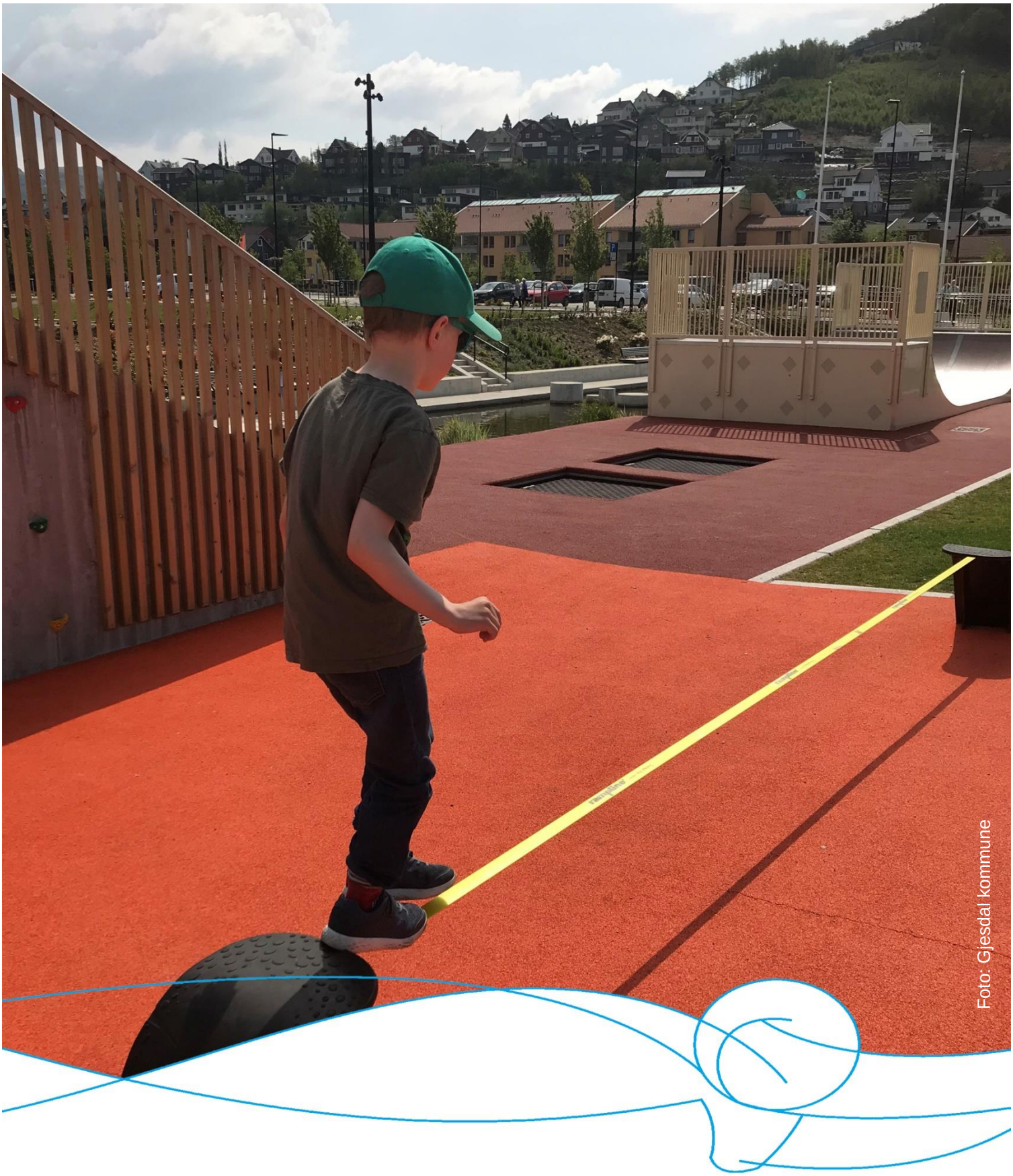
Foto: Gjesdal kommune

Del 2
Delbudsjetter for det enkelte tjenesteområde – drift

2.a. Fellestjenester

Organisasjon

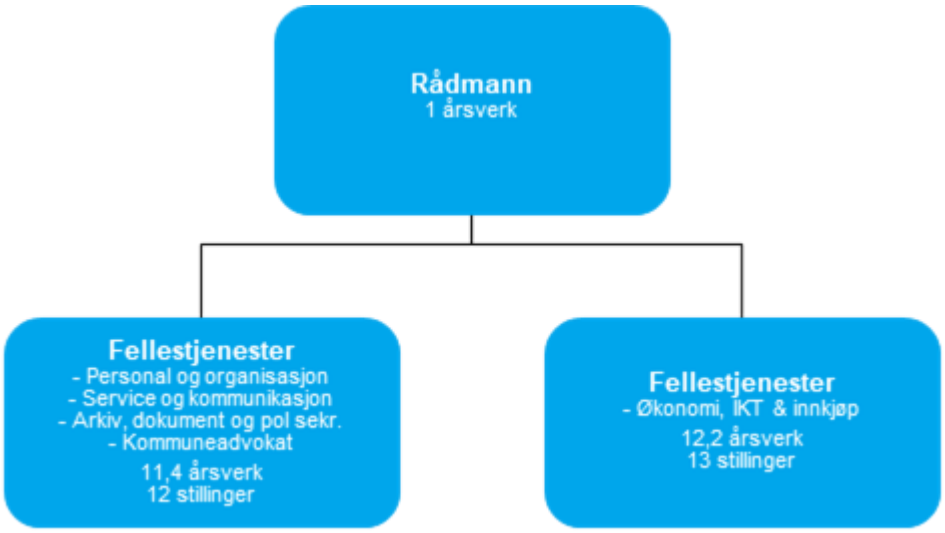

Hovedmål

Service til innbyggerne gjennom å yte et bredt spekter av samordnede støttetjenester med god kvalitet.
Service til tjenesteområdene gjennom å yte et bredt spekter av effektive og fremtidsrettede støttetjenester av god kvalitet.

Strategier

- Sikre gode, effektive og helhetlige tjenester til innbyggere, tjenesteområder og samarbeidspartnere.
- Ta i bruk digitale løsninger.
- Heltidskultur for kvalitet og stabilitet i tjenestene.
- Økt nærvær for kvalitet og stabilitet i tjenestene.
- Forbedringskultur ved bruk av Lean.

Utviklingstrekk

Fellestjenester består av alle stabs- og støttefunksjonene; økonomi, analyse, innkjøp IKT, bolig og tomteutvikling, personal, organisasjon, lønn, arkiv, servicesenter, politisk sekretariat, kommunikasjon, kommuneadvokat. Fellestjenester ledes av økonomisjef og personal- og organisasjonssjef

1) Innbyggerne forventer et digitalt førstevalg og skreddersydde servicetjenester.
2) Kompetansebehov og tjenestetilbud endres som følge av digitalisering.

Noen av årsakene til dette er:

- Innbyggere, tjenesteområder og samarbeidspartnere setter stadig større krav til raske tjenester med god kvalitet.
- Trekk i samfunnsutviklingen gjør at stadig flere av oppgavene våre erstattes av digitale og mer effektive verktøy.
- Økt ressursinnsats innen digitalisering.
- Økt ressursinnsats for bolig- og tomteutvikling.

Utvikling og omstilling i planperioden

For å sikre en mest mulig kostnadseffektiv drift og kvalitet i Fellestjenester vil vi:

- Bruke digitale verktøy i enda større grad både når det gjelder kommunikasjon og for å utvikle mer tilgjengelige tjenester til innbyggere, tjenesteområder og eksterne samarbeidsparter.

- Fokusere på og analysere interne arbeidsprosesser for å forenkle, forbedre og automatisere og gevinstrealisere.
- Øke graden av dialog- og selvbetjeningsløsninger for innbyggere, frivillige og næringsliv.

Avvikling av oppgaver og tiltak i planperioden

- Kantinedriften legges om.
- Etablering av boligkontor for effektiv og samordnet boligforvaltning.
- Stilling som HR rådgiver er opprettet.
- All post digitaliseres i planperioden.
- Registrering av post flyttes fra avdelingene til felles dokumentsenter.
- Servicefunksjon for innbyggerne er flyttet til det nye Veveriet.
- Sykefraværsregistrering og refusjon er digitalisert.

Prioriteringer i planperioden

- Arbeid innen næringsutvikling og salg av næringsarealer.
- Arbeid med boligutvikling i Gjesdal, spesielt i Ålgård sentrum og Kodlidalen.
- Fortsette arbeidet med digitalisering av flest mulig tjenester.
- Nytt digitalt styringssystem for ledere.
- Økt fokus på nærværsarbeid, heltid og lederstøtte.
- Holde trykket oppe i forbedringsarbeidet – bruke LEAN-verktøy
- Samle administrative ressurser med fagkompetanse i et felles dokumentsenter. Dokumentsenteret skal ha kompetanse på alle administrative sak/arkivsystem.
- Dokumentere og eventuelt realisere gevinster for alle digitaliseringsprosjekter.
    - Ta i bruk regionale/nasjonale fellesløsninger der det er mulig.
    - Øke kompetansedeling med nabokommunene.

Tidlig innsats

Vi ser Gjesdal kommune i et samfunns-perspektiv som en viktig bidragsyter for sysselsetting.

- Videreutvikle et godt arbeidsmiljø som hindrer utstøting fra arbeidslivet.
- Gjesdal er og skal være en betydningsfull aktør i fagopplæringen. Andelen lærlinger skal være 2 pr 1000 innbygger, og arbeidet spres på et bredt antall fagområder.
- Gjesdal kommune skal, i samarbeid med NAV, tilrettelegge for arbeidspraksis for innbyggere som står utenfor arbeidsmarkedet.

Organisasjonsutvikling

- E-læring tas i bruk for lederopplæring og annen type intern opplæring.
- Lederforum videreføres som en viktig møteplass for å skape felles og helhetlig kultur og holdninger. Her drøftes felles strategier, planer og satsinger. Lederforum er også en viktig arena for lederutvikling. Lederforum er rådmannens møtepunkt med ledere og sentrale hovedtillitsvalgte i kommunen.
- Drop in videreutvikles som et viktig tilbud i arbeidet med å utvikle robuste og kompetente ledere i Gjesdal kommune.

Konsekvenser og utfordringer

Tabellene nedenfor viser utvikling innenfor viktige områder:

1. Arbeidet med å effektivisere stab og støttefunksjoner i hele kommunen ved hensiktsmessig bruk av kompetanse og kapasitet videreføres. Dette vil innebære nye måter å jobbe på, endring av oppgaver og eventuelt nedlegging av oppgaver og funksjoner.
2. Nærværet har økt i 2019 i forhold til 2018. Målsettingen er at sykefraværet over tid skal ligge på maks 3 %.
3. Brukertilfreds internt ble sist målt i 2016. Ny måling foretas i 2020.
4. Økningen skyldes rekruttering av ny stilling for boligutvikling og flytting av årsverk fra andre tjenester til fellestjenester.

Nøkkeltall

Område	Note	2015	2016	2017	2018
Innbyggere og brukere					
Brukertilfredshet					
Fellestjenester – alle enheter	3	4,9			
Økonomi					
Driftsutg. til administrasjon, styring og fellesutg. pr innb. i % av ref.gruppe	1	100 %	98,5%	95,6 %	93,9 %
Medarbeidere					
Årsverk	4	22,2	22,2	23,1	23,6
Sykefravær	2	3,9 %	6,1 %	3,9 %	5,3 %

Måltall – målsettinger i planperioden

Område	Note	Status 2018	2019	2020	2023
Innbyggere og brukere					
Brukertilfredshet					
Fellestjenester – alle enheter	3	4,9	5,0	5,0	5,0
Økonomi					
Driftsutgifter til administrasjon, styring og fellesutgifter pr innbygger i % av ref.gruppe	1	95 %	94 %	94 %	92 %
Medarbeidere					
Årsverk	4	25,6	25,6	25,6	24,6
Sykefravær	3	5,3 %	4 %	3 %	3 %

Rammeendring

Vedtatt budsjett 2019 (tall i hele tusen)	**32 869**
Lønn- og pensjonsjusteringer	504
Prisjusteringer	171
Helårsvirkning av vedtatte tiltak/interne justeringer	145
Innarbeidede tiltak 2020	-300
Budsjettramme 2020	**33 389**

Foreslåtte prioriteringer og tiltak i planperioden

Fellestjenester (tall i hele tusen)	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Nye oppgaver HR funksjon	800	800	800	800
Diverse innsparinger/salg tjenester/prosjektmidler	-800	-800	-800	-800
Endret drift kantine Storahuset	-300	-300	-300	-300
Omstillinger/redusert standard 2020-2023		-500	-800	-1 000
Sum	**-300**	**-800**	**-1 100**	**-1 300**

Kommentarer til prioriteringer og tiltak i planperioden

- Det rekrutteres ny HR-rådgiver som i hovedsak skal ha oppgaver knyttet til støtte, rådgiving og opplæring av ledere i arbeidsgiverrollen. I tillegg vil vedkommende være sentral i utvikling av eksisterende og nye støttesystem for ledere, og da i særskilt grad digitale løsninger
- Det legges opp til innsparinger gjennom salg av tjenester og bruk av prosjektmidler til å finansiere deler av prioritererte oppgaver. På kort sikt kan det også bli aktuelt å holde noen stillinger vakante.
- Kantinedrift på Storahuset skal ses i sammenheng med annen kafé/kjøkkendrift i kommunen med sikte på mer rasjonell bruk av ressursene.
- Fram mot 2023 må vi i fellestjenester omstille/ta ut gevinster eller redusere standard i størrelsesorden 1 mill.

2.b. Oppvekst

Organisasjon

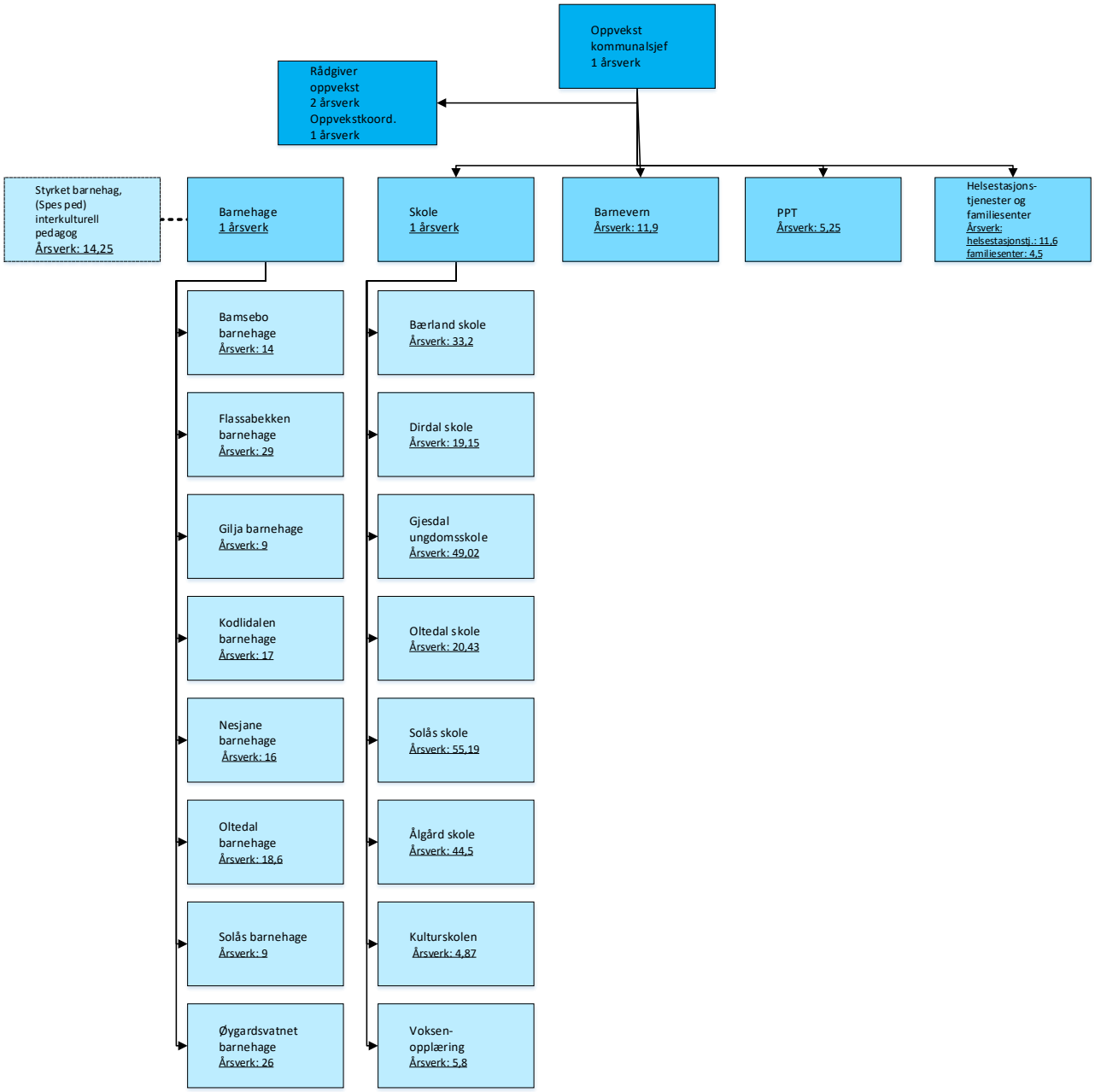

Hovedmål

- Barn og unge trives.
- God læring og utvikling for alle.
- Ruste barn og unge til å mestre livet sitt.

Strategier

- Barn og unge blir spurt, hørt og tatt på alvor.
- Tidlig innsats og helhetlig hjelp til barn og familier.
- Systematisk arbeid for å fremme god fysisk og psykisk helse.
- Kontinuerlig kompetanseutvikling i barnehager, skoler og hjelpetjenester.

Utviklingstrekk

- Gjesdal har nå en barnehagekapasitet som er god. Kapasiteten er stor nok til også å kunne dekke en økt etterspørsel etter barnehageplasser de neste årene.
- Flere barn har fått rett til barnehageplass fra den måneden de fyller 1 år.
- Samlet elevtall vil fortsette å stige de neste årene. Det er særlig skolene på Ålgård som vil merke dette. På grunn av lave fødselstall i Dirdal vil både barnehage og skole over tid merke en relativ sterk nedgang. Rådmannen ser at det må startes en prosess der en må se på skolestrukturen, slik at en kan ivareta kvaliteten for elevene og utnytte ressursene på en god måte.
- Antall elever som trenger tett oppfølging er økende.
- Ressurseffektiviteten i skole ligger i toppen av fylket. Gjesdal er en av de kommunene som bruker minst økonomiske ressurser per elev i fylket.
- Flere elever med omfattende hjelpebehov 1.- 7.klasse er tilknyttet SFO. Det er et godt og positivt tilbud for dem det gjelder, men det er ikke store nok økonomiske rammer til å drifte tilbudet. Kommunestyret vedtok i 2018 å gi friplasser i SFO for elever 5.- 7. klassetrinn med funksjonsnedsettelser. Det er knyttet betydelige personalkostander til slike plasser og det bevilgende beløpet dekker svært lite av de reelle kostnadene. For å gi dette SFO-tilbudet må det flyttes økonomiske midler fra undervisnings-timer til SFO.
- Oppgaver fra 2. linjetjenesten overføres til kommunene både innenfor barsel-omsorgen og innen oppfølging av psykisk helse for barn og unge. Dette medfører at Gjesdal har kapasitetsutfordringer innen disse tjenestene.
- Flere barn og unge har behov for oppfølging i forhold til sin psykiske helse.
- Vi ser en økning i barn og unge som har behov for spesialpedagogisk hjelp/spesialundervisning.

Utvikling og omstilling i planperioden

- Det vil bli endringer av oppfølging innen barselomsorgen. Flere oppgaver overføres til kommunen som en følge av at mødre skal ha kortere liggetid på sykehuset etter fødsel. Det vil medføre at Gjesdal vil få økt behov for helsestasjonstjenester som helsesykepleier, jordmor og lege. Gjesdal kommune må også levere jordmortjenester på lørdager.
- Gjesdal må fortsette å styrke skolehelsetjenesten i tråd med nasjonale normtall. Tjenesten er en viktig faktor for å løse viktige oppgaver innenfor barn og unges psykiske og fysiske helse.
- Gjesdal er opptatt av å tilrettelegge for at vi skal ha et løpende opptak til barnehagene for alle. Gjennom å utnytte variasjoner gjennom året, regner rådmannen at en stort sett vil klare en slik målsetting.
- Det er innført ny nasjonal lærernorm for lærertetthet i skolene og ny norm for økt pedagogandel i barnehagene. Det er krevende å oppfylle lærernormen på skolene på Ålgård som relativt sett har store klasser. Dirdal og Oltedal har gjennomsnittlig færre elever per klasse og overoppfyller normen med flere lærerstillinger.
- Ny forskning peker på betydningen det har for barn å gå i en høykvalitetsbarnehage. Gjesdal har som mål at alle våre barnehager skal defineres som høykvalitetsbarnehager. Det er startet arbeid for å kvalifisere oss til å være høykvaltitsbarnehager gjennom forbedringsarbeid, utvikling av «Beste praksis» og personalets kompetanse forankret i forskning.
- Gjennom nye desentraliserte ordninger for kompetanseutvikling har regjeringen lagt premisser for hvordan kommunene skal bruke statlige midler til kompetanse-utvikling for å løfte kvaliteten i barnehage og skole.
- Ny barnevernlov som har vært på høring i 2019 ventes å gi økte oppgaver til kommunal barneverntjeneste. Det er bl.a. foreslått utvidet rett til ettervern fra 23 år til 25 år.
- Digitalisering av skolen er både en lokal og nasjonal satsing. Nytt læreplanverk krever økt fokus på digitale klasserom og mer digital undervisning og læring. Nye tema som koding og programmering blir obligatorisk på flere trinn. Like viktig er en kompetanseheving av lærernes digitale kompetanse. Teknologi har endret måten vi lærer, kommuniserer, underholder oss, finner informasjon og tilegner oss kunnskap. Dette skaper nye utfordringer for pedagogenes arbeidsmetoder og i utviklingen av elevenes fagkunnskaper og grunnleggende ferdigheter.
- Nytt læreplanverk for grunnskolen vil bli gjort gjeldende fra august 2020. Dette vil

kreve mye av den enkelte kommune. Kommunene i Sør-Rogaland, sammen med universiteter og høgskoler, samarbeider om fagfornyelsen og læringsteknologi.

- Jærskulen (samarbeidet om skoleutvikling mellom Hå, Klepp, Time og Gjesdal) er nå vedtatt som en permanent og fast ordning.

Prioriteringer i planperioden

- Videreutvikle Helsestasjonstjenester og Familiesenter slik at vi kan forebygge og avhjelpe barn og unge som har behov for hjelp med sin fysiske og psykiske helse.
- Styrke elevene sin helsetjeneste i kommunen gjennom økt tilgang på helsesykepleier på skolene.
- Øke jordmorkapasiteten slik at vi kan løse endringer innenfor barselomsorgen i Gjesdal kommune.
- Opprette kommunalt psykologtilbud i tråd med nasjonale retningslinjer.
- Utvikle en felles kvalitetsplattform for barnehagene i Gjesdal.
- Utdanning og sertifisering av egne Class-observatører som kan vurdere kvaliteten i barnehagene. Med utgangspunkt i observasjoner ute i barnehagene skal Class-observatørene veilede barnehagene.
- Bedre rekruttering av barnehagelærere for å kunne innfri lovkrav om utdanning.
- Satsning på de grunnleggende ferdighetene. I matematikk og lesing utarbeides det nye kommunale planer for 1.-4. trinn, 5.-7. trinn og 8.-10. trinn.
- Fagfornyelsen/nytt læreplanverk for grunnskolen krever vesentlig satsning på digitalisering og teknologi og kompetanseheving i forbindelse med dette. Følgende områder vil ha fokus:
  - Elevenes grunnleggende digitale ferdigheter som omhandler både kunnskap om hvordan elevene bruker teknisk utstyr og ferdighetene eleven skal ha knyttet til egen læring.
  - Nye lærebøker, læremidler. Fagområder som koding og programmering blir obligatorisk.
  - Digitale tavler i klasserom, teknologirom (u.trinn) og digitale lisenser.
  - Kompetanseheving av alle lærere. Det er behov for at fleste mulig lærere tar videreutdanning for å øke sin profesjonsfaglige digitale kompetanse. Gjesdalskolen har fått statlige kompetansemidler til å frikjøpe tre lærere som ressurspersoner, hver i 20% prosjektstilling i 2 år. Disse vil kunne bidra til mer læring for alle lærere og ledere.
- Jærskulen og Sandnes og Stavanger kommuner har laget intensjonsavtaler med UiS der kommunenes ungdomsskoler skal være med i forskingsprosjektet Resilient. Undervisningsopplegget heter Robust og legges til 8. trinn skoleåret 2020/2021. Robust vil være et tiltak for å gjøre ungdom mer robuste og bedre i stand til å takle de utfordringer og krav de vil måtte møte. Gjennom forskning vet vi at slike tiltak kan ha betydelig positive effekter for barn og unges evne til å takle utfordringer i skolen, deres læringsresultater og psykiske helse.
- Gjesdal ungdomsskole skal samarbeide med frivillige lag/foreninger med hensyn til fysisk aktivitet. Det vil også bli jobbet med å få utviklet et samarbeid med kulturskolen. Intensjonen er en mer aktiv og praktisk skole og å fremme en relasjonsskapende kultur.
- Bærland og Solås skoler har inngått et samarbeid med Senter for fysisk Aktiv Læring (SEFAL). Fra høsten-20 skal alle lærerne gjennom en studiepoeng-givende opplæring i regi av blant annet Høgskulen på Vestlandet. Utdanningen vil gi lærerne økt kompetanse i å gi elevene en skolehverdag med mer aktiv, variert og praktisk rettet undervisning.
- Jærskulen har fått innvilget støtte fra EU-kommisjonen til å videreføre det europeiske skoleutviklingsprosjekt CLAE «Kritisk tekstforståelse og bevissthet i utdanningen» i samarbeid UiS og opplæringsavdelingen i den franske kommunen Dunkerque med fl. Det internasjonale prosjektet vil være et godt bidrag til arbeidet med implementering av fagfornyelsen.

Smart Gjesdal

- FIT- Feedback informerte tjenester innføres på Familiesenteret og i skolehelsetjenesten på ungdomstrinnet. Denne faglige tilnærmingen gir utgangspunkt for læring og endring, og sikrer større grad av brukermedvirkning og tilpassende tiltak.
- Digitalisering av Helsestasjonstjenester-effektivisere og minske bruk av papir/brosjyrer.

- Videreutvikle kvaliteten i barnehagene for å styrke barns utvikling og begrense senere hjelpebehov.
- Alle tjenester innen tjenesteområdet Oppvekst vil fortsette arbeidet med Lean og forbedringskultur.
- Fokus på nærvær vil bli forsterket.
- Bedre tverrfaglig innsats(BTI) skal innføres i planperioden. BTI er en samhandlings-modell for tjenester som møter gravide, barn, unge og foreldre som det er knyttet undring eller bekymring til. Hensikten med BTI-modellen er å kvalitetssikre helhetlig og koordinert innsats uten at det blir brudd i oppfølgingen. BTI bidrar til tidlig innsats, samordning og medvirkning. Det søkes om delvis finansiering av dette gjennom statlige støtteordninger.
- DigUP: Et forsknings- og innovasjonsprosjekt med mål å utvikle en didaktisk digital undervisningsplanlegger – med lærere og for lærere. God under-visningsplanlegging er avgjørende for kvaliteten på undervisningen i skolen, og dermed for elevenes læring. Mens digitale enheter og løsninger får stadig større plass i norsk skole, finnes det få digitale verktøy som lærerne kan ta i bruk i sin utvidede praksis, og som kan støtte lærerne i alle beslutningene de må ta i sin hverdag. Forsknings- og innovasjonsprosjektet DigUP skal svare på dette behovet. DigUP eies av Jærskulen og vil gjennomføres i samarbeid med forskere og fagpersoner ved Lesesenteret, Universitetet i Stavanger. Prosjektet har oppstart 1. februar 2020.
- Digital kommunikasjon med de foresatte er et område som er effektivt og fremtidsrettet. Det brukes i dag både i barnehager og skoler, men vi ser behovet for en videreutvikling av denne form for kommunikasjon.

Avvikling av oppgaver og tiltak i planperioden

- Det må foretas en tilpasning av antall ansatte i i forhold til behovet for barnehageplasser. Det vil føre til en liten nedbemanning. Dette vil bli forsøkt løst gjennom naturlig avgang og omplasseringer.
- Skolene har samlet sett over tid ansatt for mange miljøarbeidere i forhold til det som de har økonomisk ramme til. Behovet for miljøarbeidere er tilstede, men rådmannen vil i perioden måtte ha fokus på at Gjesdal oppfyller de nasjonale normene for lærertetthet på bekostning av miljøarbeidere.

Konsekvenser og utfordringer

- Gjesdal har behov for flere helsesykepleiere. Helsesykepleiere med sin spesialisering innen sykdomsforebyggende og helsefremmende arbeid for barn 0-20 år er viktig i det forebyggende arbeidet for barn og unge. De representerer en viktig aktør i tidlig innsats og kan bidra til at barn og unge kan få hjelp til lettere psykiske vansker.
- Ungdata viser at barn og unge i Gjesdal kommune har utfordringer med sin psykiske helse. Forskning viser at å fange opp tidlig og sikre nødvendig oppfølging er viktig for den psykiske helsen videre i livet. Helsesykepleier representerer en viktig gruppe ansatte som har kunnskap og kompetanse til å følge opp barns psykiske helse. Det er god tidlig innsats å oppdage barn og unge som er i faresone for å utvikle psykiske vansker. Normtall fra Helsedirektoratet tilsier at Gjesdal skulle hatt minimum 6 stillinger i skolehelsetjenesten. I 2019 har vi 3 stillinger.
- Rekruttering i barnehagene. Det er gitt dispensasjon fra utdanningskravet om pedagogisk bemanning til 15 pedagog-stillinger i kommunen. Gjesdal klarer heller ikke å rekruttere spesial-pedagoger med nødvendig kompetanse. For å ha god kvalitet i barnehagen er det viktig at Gjesdal får økt andelen barnehagelærere.
- Det er innført nye nasjonale normer for pedagogtetthet i skolen. Arbeidet med å rekruttere nok kvalifiserte ansatte vil fortsatt ha høy prioritet.
- Ny læreplanreform vil kreve økt satsing på digitalisering av skolen.
- Nye Solås skole må rustes for fremtiden mht digitalisering av klasserom og rigging av trådløst nettverk i aula som har stor nok kapasitet til at samlet elevgruppe kan bruke trådløst nettverk.
- Midler til inventar og utstyr i skolene har over flere år vært for lavt. I Statsbudsjettet er det avsatt noe midler til læremidler (stipulert til ca 280 kroner per elev) i forbindelse med innføring av ny læreplan fra 1.08.2020. Det er behov for et betydelig større beløp enn dette.

Nøkkeltall

Område	Note	2015	2016	2017	2018
Virksomhet Helsestasjon og familiesenter					
Antall barn født	1	213	177	178	148
Andel nyfødte med hjemmebesøk innen 14 dager etter hjemkomst		74 %	76 %	82 %	88 %
Stilling helsesykepleier i skolehelsetjenesten brukt på antall skoleelever		1,3/ 1.647	1,3/ 1.714	2,2/ 1.703	3/ 1.768
Antall 1.g konsultasjoner nygravid hos jordmor		125	125	106	130
Antall saker i familiesenteret (oppvekstteam)	2	89	109	114	171
Virksomhet Barnehage					
Andel barn 1-5 år med barnehageplass I ref gruppe		85,8 % 87,7 %	89,1 % 88,7 %	89,3 % 88,4 %	89,9 % 92,0 %
Andel barn1-2 år med barnehageplass I ref gruppe		70,2%	76,8%	83,1%	80,5 % 83,7 %
Andel barn 3 –5 år med barnehageplass I ref gruppe		95,7%	97,2%	93,6%	95,5 % 97,1 %
Antall barn med barnehageplass		854	890	849	848
Andel barn som får ekstra ressurser i forhold til alle barn i kommunale barnehager I ref gruppe (Kostragruppe 8)		4,3 % 4,1 %	2,2 % 4,1 %	3,5 % 3,7 %	3,4 % 3,9 %
Andel minoritetsspråklige barn i barnehage i forhold til innvandrerbarn 1-5 år I ref gruppe (Kostragruppe 8)		73,2% 73,8%	78,7% 76,0 %	77,9 % 78,5 %	82,0 % 81,9 %
Virksomhet skole					
Dekningsgrad SFO		54,7 %	53,4 %	47,4 %	46,6 %
Dekning i kulturskolen i % av grunnskoleelever		16,0 %	17,7 %	16,2%	18,4 %
Lærertetthet i Gjesdal 1.–7. klasse I ref gruppe		12,8 13,1	13,3 12,8	14,0 12,8	13,8 13,4
Lærertetthet i Gjesdal 8.–10. klasse I ref gruppe		15,6 13,7	15,6 13,3	13,6 13,8	13,1 13,8
Virksomhet PPT					
Antall henviste saker i førskolealder		11	25	33	25
Antall henviste saker i grunnskolealder		62	62	80	44
Virksomhet Barnevern					
Antall barn med hjelpetiltak pr 31.12		57	79	80	87
Antall barn plassert utenfor hjemmet pr 31.12.		26	31	31	31
Økonomi					
Brutto driftsutgifter i kr. per korrigert oppholdstime i kommunale barnehager I ref gruppe	3	46 47	46 49	49 51	52 56
Brutto driftsutgifter til grunnskole-undervisning per elev, i % av ref. gruppe	4	95,7 %	93,0 %	92,8 %	94,5 %
Brutto driftsutgifter til grunnskole-undervisning per elev. I referansegruppe	4	85.540 89.344	85.762 92.215	87.844 94.684	91.944 97.323
Brutto driftsutgifter pr barn som er plassert av barneverntjenesten		355.062	306.769	379 816	339 209

Måltall – målsettinger i planperioden

Område	Note	Status 2018	2019	2020	2021
Andel nyfødte med hjemmebesøk innen 14 dager etter hjemkomst	5	88 %	90 %	90 %	90 %
Stilling helsesykepleier i skolehelse-tjenesten brukt på antall skoleelever	6	2,6	3,0	4,0	6,0
Antall nyfødte med hjemmebesøk av jordmor innen 1-3 dager etter hjemkomst	7	33 %	90 %	90 %	90 %
Andel barn 1-5 år med barnehageplass		89,9 %	90 %	90 %	90 %
Grunnskolepoeng 10. klasse (gj.snitt av alle avgangskarakterer multiplisert med 10)		41,9 %	40,1	40,1	40,1
Nasjonal prøve i lesing 5.kl. Prosent elever på laveste nivå	8	15,6 %	19 %	19 %	19 %
Nasjonal prøve i lesing 8.kl. Prosent elever på de to laveste nivåene	8	18,2%	24 %	24 %	24 %

Kommentarer til nøkkeltall og måltall

1. Det har vært en fallende tendens når det gjelder antall fødte barn. Nå i 2019 er det noe økende igjen.
2. Oppvekstteam ble slått sammen med psykisk helse barn og unge (3 stillinger + en prosjektstilling) hvor Familiesenteret ble opprettet 1. juni 2017.
3. Gjesdal har en kostnadseffektiv barnehagedrift i forhold til referansekommunene.
4. Gjesdal kommune bruker betydelig mindre ressurser enn referansekommunene på skole. Det merkes godt i skolene, og flere skoler melder om at de har vansker med å drive innen de tildelte rammer.
5. Krav angående hjemmebesøk er nå endret fra 14 dager etter hjemkomst til 7-10 dager etter fødsel
6. Det er en målsetting å øke ressursene i skolehelsetjenesten til normtall fra Helsedirektoratet
7. Endringer i barselomsorgen medfører tidlig hjemmebesøk av jordmor. Målet er å få nok kapasitet til å møtet dette.
8. Gjesdal elevene skårer betydelig bedre på de nasjonale prøvene i lesing på 5. og 8. trinn enn gjennomsnittet for landet.

Rammeendring fra 2019 til 2020

Vedtatt budsjett 2019 (tall i hele tusen)	**312 887**
Lønn- og pensjonsjusteringer	9 779
Prisjusteringer	-89
Helårsvirkning av vedtatte tiltak/interne justeringer	3 500
Innarbeide tiltak 2020	4 400
Budsjettramme 2020	**330 477**

Foreslåtte innsparinger/omstillinger og tiltak i perioden

Tjenesteområde oppvekst (tall i hele tusen)	2020	2021	2022	2023
Økninger elever/klassetall 2020-2023	3 000	5 500	8 500	10 000
Økte lærerressurser Gjesdal u-skole	1 100	1 100	1 100	1 100
Redusert kapasitet barnehage høst 2021		-2 500	-5 500	-7 000
SFO - reduserte inntekter ny rabattordning	300	700	700	700
Økte behov skolene	4 000	5 000	6 000	7 000
Innsparinger/lavere standard	-4 000	-5 000	-6 000	-7 000
Sum	**4 400**	**4 800**	**4 800**	**4 800**

Endringer og tiltak i perioden 2020-2023

Økning i elever og klasser:

Elevtallsøkningen fortsetter inn i perioden. De nasjonale normene for lærertetthet skal oppfylles. Det øremerkede tilskuddet til kommunene for å ivareta tidlig innsats og lærernormen går fra 2020 inn i rammetilskuddet til kommunene.

Økte lærerressurser Gjesdal u-skole:

Dagens 8. klassetrinn på Gjesdal ungdomsskole ville hatt et gjennomsnittlig elevtall på nesten 30 elever uten at det ble opprettet en ekstra klasse på dette trinnet. Rådmannen legger opp til at denne ordningen opprettholdes for å skape et bedre læringsmiljø.

Barnehagekapasitet:

Behovet for barnehageplasser ble noe større enn det som ble signalisert i siste års budsjett. Fødselstallene for 2019 ser ut til å bli høyere enn i 2018. Vi må likevel regne med at vi i årene framover vil ha lavere fødselskull enn det vi har hatt. Når det store 2015 kullet i 2021 går over i skolen, vil Gjesdal ha et redusert behov for barnehageplasser.

Økte behov og innsparing/lavere standard:

En god barnehage og en god skole er av stor betydning for Gjesdal som har landets yngste befolkning. Det finnes få andre forebyggende tiltak som gir så god effekt som å satse på gode barnehager og skoler. Ikke minst vil risikoutsatte barn og unge ha stor nytte av det. Det jobbes målrettet i både barnehage og skole for å sikre god kvalitet. Barnehagene i Gjesdal har en systematisk plan for hvordan alle barnehager skal utvikle seg til høgkvalitetsbarnehager. Skolene jobber planmessig med fagfornyelsen som kommer i 2020. Ungdata 2019 peker på at flere unge sliter med sin psykiske helse og skolene rapporter om at flere elever trenger oppfølging. Innføring av ny læreplan i 2020 og behovet for en mer variert og praktisk skolehverdag stiller store krav til skolene innen de økonomiske rammene de har. Ressursinnsatsen i skolene i Gjesdal er blant de laveste i fylket. På tross av dette har elevene i Gjesdal hatt gode læringsresultater i lys av nasjonale prøver og grunnskolepoeng. Det vil de neste årene bli utfordrende å måtte foreta ytterlige reduksjoner i skolene. Med utgangspunkt i de lave fødselskullene i Dirdalsområdet, må det ses på om vi kan drive mer rasjonelt med et tettere samarbeid mellom skolene Oltedal og Dirdal.

SFO:

I statsbudsjettet er det satt av midler til inntektsgradert foreldrebetaling for de foreldre som har barn i SFO i 1. og 2.klasse.

2.c. Kultur og samfunn

Organisasjon

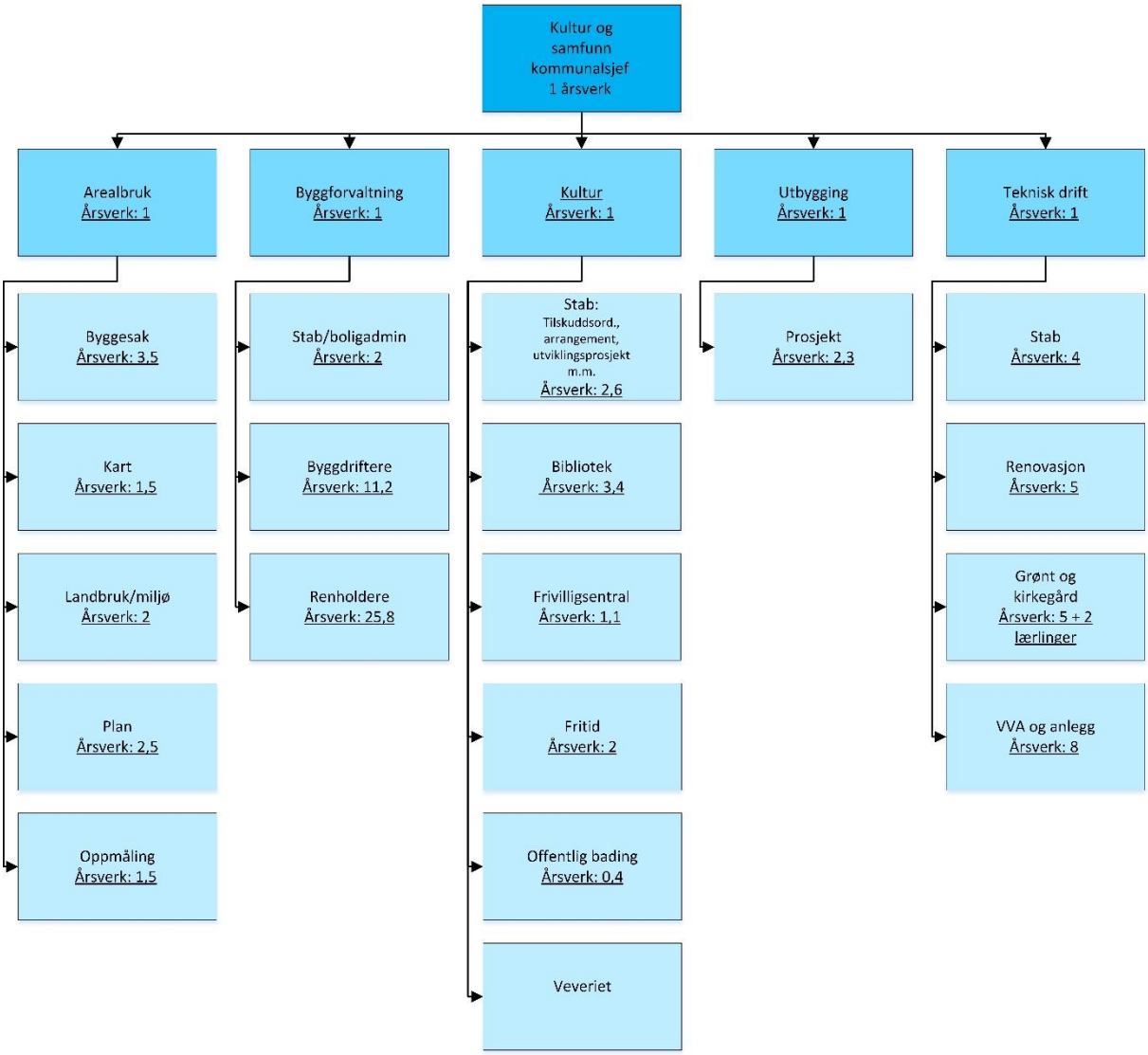

Hovedmål

God samfunnsutvikling for mennesker og miljø samt gjøre kommunen mer attraktiv gjennom samlet innsats i tjenesteområdet.

Strategier

- Smart Gjesdal som tankesett og arbeidsmåte forsterkes.
- Helhetlig samfunns- og arealplanlegging.
- Tekniske tjenester av god nok kvalitet.
- God nok drift og vedlikehold av anlegg og bygg til lavest mulig kostnad over tid.
- Investeringer overlevert til rett tid i tråd med Smart Gjesdal og innenfor budsjettrammer.
- Et godt og variert kultur- og fritidstilbud.
- Saksbehandling som imøtekommer de enkeltes ønsker og behov innenfor gjeldende rammer.
- Samarbeid på tvers av avdelinger – utnytte ressurser og utvikle kompetanse.
- Bygge videre på forbedringskultur - forbedre og effektivisere etter Lean-prinsipper.

Utviklingstrekk

De økonomiske rammene i tjenesteområdet fortsetter å være stramme også inn i kommende periode. Rammen i seg selv er ikke redusert, men den er ikke godt kompensert for store volumøkninger, slik at nye oppgaver og aktiviteter må fases inn i eksisterende driftsrammer. Dette får konsekvenser innenfor flere områder. Tjenesteområdets evne til å følge opp hovedstrategiene knyttet til Smart Gjesdal og lean blir i særdeleshet viktig. Det handler kort fortalt om at vi må:

- Optimalisere/effektivisere innsatsen for å opprettholde samfunnsinnsats og verdiskaping
- Styrke innsatsen noen steder for å imøtekomme satsninger
- Omprioritere/redusere kvalitet, omfang og innhold på enkeltområde

- Fortsatt økt utviklingsfokus innenfor avdelingene knyttet til Smart Gjesdal, frivillighet, idrett, friluftsliv, sentrumsutvikling og utbygging
- Kvalitet og standard på tjenester, bygg og anlegg ytterligere nedjustert pga. stramme rammer.
- Samskaping og samarbeid i organisasjon, med sivilsamfunn, næringsliv blir viktigere og mer sentralt for å jobbe smartere, bygge et godt Veveriet for innbyggere og ansatte, og for å opprettholde diverse kvaliteter til glede for innbyggerne (f. eks. et rent og fint sentrum)
- Søke bedre løsninger og mer effektive tjenester, gjennom forbedringskultur, bruk av fremtidsrettet teknologi og digitale løsninger i tjenesteområdet.
- Bli enda flinkere på å søke eksterne midler til å skape; risikoavlastning, utvide økonomisk handlingsrom, større utvikling- og gjennomføringskraft knyttet til innovasjon, bærekraftige løsninger og gevinstrealisering (Smart Gjesdal).

Utvikling og omstilling i planperioden

- Stadig nye driftsoppgaver må ivaretas innenfor samme eller redusert bemanning. Det vil i gitte tilfeller senke kvalitet på kommunale tjenester, bygg- og veivedlikehold, fordi K&S er nødt til å omprioritere innenfor egen ramme for å kunne ta volumøkninger og levere på kommunens hovedsatsninger. Dette vil på sikt øke etterslepet og reparasjons-kostnadene/verditap for de samme områder. Nye bygg og renhold vil også bety at renholdsstandard blir nedjustert.
- Redusere vedlikeholdstiltak på bygg og vei i en kort periode. Det ble tatt løft i 2016 og 2017 bl.a. med hjelp av statlige tiltaksmidler, men tiden det vil ta å innhente vedlikeholdsetterslepet øker.
- Prioritere tydeligere på kvalitet i enkelte av uteområdene og da må noe annet nedprioriteres. Teknisk drift vil prioritere arbeid på idrettsanlegg, internt arbeid for byggdrift knyttet opp mot våre barn og unge i bhg/skoler og sentrum. Kantslått vil nok bli redusert, samt hekk-klipping langs GS på kommunal eiendom.
- Videreutvikling av forbedringskultur fortsetter i alle avdelinger med større tyngde på koblingen med Smart Gjesdal.
- Innkjøp av bedre utstyr og maskiner for å lette og effektivisere arbeidet.
- Fortsatt reduksjon i badetilbudet i Oltedal og på Ålgård.
- Vi har fått nye statlige midler til å videreføre ansettelsen av to fritidsveiledere fram til 1. juli 2020. Dette er et viktig tiltak for å utjevne sosial ulikhet og motarbeide barnefattigdom. Formålet er å hjelpe barn og unge, som av ulike årsaker ikke deltar, inn i fritidsaktiviteter. Fritidsveilederne er et bindeledd mellom familier, ulike kommunale avdelinger og lag og foreninger. Tilbudet evalueres innen april 2020, men finansiering av ev. videreføring etter 1. juli er ikke avklart.

Avvikling av oppgaver og tiltak i planperioden

- Administrasjon av boligutleie overtas av boligkontoret. Denne overføringen er allerede startet høsten 2019.
- Intern overflytting av oppgave fra Byggforvaltning til Teknisk drift på uteområder ved og rundt kommunale bygg.

Prioriteringer i planperioden

- Drifte og videreutvikle Veveriet som inkluderende møteplass med variert, godt aktivitetsprogram.
- Utvikle og oppnå en ny og bredere frivillighet med utgangspunkt i Veveriet.
- Gjennomføre sentrumsutvikling til et av landets triveligste og attraktive sentrumsmiljøer.
- Beplanting i rundkjøringer er en hovedattraktivitet i kommunen og vil bli prioritert.

- Utvikle og igangsette strategier for å imøtekomme kommunens friluftslivs-satsning.
- Utbygging Solås skole og Kodlidalen boligfelt.
- Bygge fotballhall og håndballhall på Solås.
- Fortsette vedlikehold og rehabilitering av kommunens infrastrukturkonstruksjoner.
- Vedlikehold/ombygging av kommunens damkonstruksjoner.
- Rehabilitere Ålgård kraftstasjon; bygg og kraftanlegg.
- Fullføre planlagte tiltak som vil sikre et robust og leveringssikkert nett for vannforsyning.
- Arbeidet med å forsterke utbedringen av avløpsnettet intensiveres.
- Fortsette implementering av digital vannmåleravlesning.
- Kartlegging av vann / avløpskummer, utarbeide drifts og vedlikeholds plan.
- Revisjon av eksisterende klima og energiplan.
- Revisjon av eksisterende trafikksikkerhetsplan.
- Tilskudd til lag og foreninger prioriteres på bortimot samme nivå som forrige år.
- Utarbeide arealstrategi med utbyggingsrekkefølge - fra boligplanen.
- Oppdatere reguleringsplaner – fra boligplanen.

Særlige prioriteringer i 2020

- Gjennomføre det formelle åpnings-arrangement for Veveriet den 12. februar
- Utvikle Veveriet som et kulturelt kraftsenter hvor det er avsatt begrensede rammer til utforsking, testing og nyskaping
- Økt fokus Smart Gjesdal-innsats i K&S – lande et større prosjekt innenfor det brede SG-arbeidet
- Utskifting av gatelys med kvikksølvarmatur videreføres til alle lamper er byttet ut.
- Vedta ny frivillighetspolitikk og en oppfølgingsplan for friluftsliv innenfor eksisterende rammer.
- Delta på utdannelse i samskaping i regi av Nasjonalbiblioteket.
- Delta i KS-prosjekt om kommuneplanens samfunnsdel som lokalpolitisk styringsverktøy
- Øke kommunens kompetanse om universell utforming – fra boligplanen
- Oppfølging av ny renholdstandard INSTA 800 som innføres i 2019.
- Søke om å bli Trafikksikker kommune
- Påstarte arbeid med å gjøre Gjesdal til Miljøfyrtårn-kommune
- Identifisere områder i tettstedene med fortettingspotensial – fra boligplanen
- Utarbeide nytt styringssystem som oppfølging av kommuneplan

Tidlig innsats

- Ungdomshuset er flyttet til Veveriet og får nytt navn og innhold. Samlokalisering med ungdomshelsestasjon, kulturskole og bibliotek gir mange nye muligheter for samarbeid på tvers.
- Idretts- og foreningstilbudet er tidlig innsats for barn og unge samt helsefremmende for alle aktive.
- Kultur- og friluftstilbud er god samfunnsinnsats knyttet til helsefremming, miljø og attraktivitet.

Smart Gjesdal

- Innfase avfalls-comprimator hos byggforvalting, samt nedgravde containerløsninger der forholdene ligger gunstig til rette for dette.
- Digitalisering gir nye muligheter og bidrar til forenkling og forbedrede løsninger. Arealbruk gjør saksbehandlingen mer digital, og byggforvaltning benytter i økende grad sensorteknologi. Teknisk drift jobber og for å gjøre funksjoner mer fremtidsrettede ved bruk av sensor-teknologi.
- Utbygging tar i bruk flere SG-relaterte verdier i sine prosjekter, knyttet til miljøvennlighet, anskaffelseskriterier, samarbeidsformer og grad av involvering
- Legge til rette for en fremtidsrettet energiløsning i sentrum med en fornybar andel på over 80%.
- Testing av førerløse busser.
- Bygge på ny busstoppark med utvidede mobilitetssatsninger.
- Videreutvikle kompetanse knyttet til samskaping og medvirkning, blant annet med fokus på digitale verktøy.

Konsekvenser og utfordringer

- Det er fremdeles begrenset med «frie midler» til aktivitet, nytenkning og nyskaping i avdelingene Arealbruk og Kultur. Dette gir færre aktiviteter og mindre arrangement, færre analyser og kartlegginger enn ønskelig. Spesielt for Veveriet betyr dette at kulturprogrammet må utvikles rundt begrensede midler og nøkterne budsjetter, og det er lite handlingsrom innenfor rammer til å utforske nye, spennende konsepter
- Være bevisst på satsingen rundt barn og unge – innenfor stramme rammer skal disse prioriteres iht kommuneplan.

- En reduksjon av bygg og anleggs-vedlikehold og daglig drift av uteområder er dessverre nødvendig innenfor dagens situasjon, men vi må snarlig oppjustere innsatsen for å opprettholde vei-, bygg og anleggskapital som er en betydelig verdi for kommunen.
- Kulturminneplanen skulle vært revidert, med dette er det ikke funnet midler til.
- Det er behov for å utvide parkeringsplassen ved Limagarden. Jærmuseet har ønsket dette i flere år, men tiltaket utsettes.
- Redusert veivedlikehold vil med dagens tempo øke etterslepet for å rekke over alle kommunens veier. Vi må også forvente redusert vedlikehold på enkelte av kommunens offentlige friområder og andre anleggstyper som nedprioriteres iht prioriteringer i kommuneplan.

Nøkkeltall

Område	Note	2014	2015	2016	2017	2018
Innbyggere og brukere						
Sum kg. avfall per innbygger	1	323	275	263	258	253,5
Sum antall 1000 m3 vann kjøpt fra IVAR	2	1 170	1 084	1 025	1 009	1 085
Bibliotek – utlån		54 523	56 986	56 466	56 325	46 078
Antall utlånte enheter Utstyrssentralen	3	1 861	2 178	1 795	1 423	1 273
Antall frivillig/faste tilbud på frivilligsentralen		201/26	224/27	224/24	274/26	274/26
Brukerundersøkelser – Frivilligsentralen		ikke målt	ikke målt	4,8 av 5	Ikke målt	4,9 av 5
Stasjonen ungdomshus – antall besøkende	4	-	536	887	1 520	1 564
Økonomi						
Samlede VAR-gebyrer målt i prosent av referansekommunene	5	96,5	94,9	97,3	98,3	92,1
Årsgebyr for vannforsyning i Gjesdal	6	1 891	2 023	2 225	2 281	2 420
Årsgebyr for avløpstjenesten i Gjesdal	7	2 089	2 089	2 195	2 302	2 580
Årsgebyr for renovasjonstjenesten i Gjesdal	8	2 720	2 720	2 610	2 350	2 180
Netto dr utg. til kultursektor pr innb. I ref. gruppe	9	1 906 1 735	2 303 1 705	1 968 1 823	1 862 1 977	2 081 2 136
Medarbeidere						
Årsverk	10	82,10	82,1	86,7	90	90
Sykefravær	11	7,3	8,5	5,9	8,5	6,8
Medarbeidertilfredshet	12	-	4,6	-		

Måltall – målsettinger i planperioden

Område	Note	Status 2018	2019	2020	2023
Innbyggere og brukere					
Saksbehandlingstid oppmålingstjenester (dager)	13	52	60	60	60
Saksbehandlingstid byggesaker - søknad om tiltak uten ansvarsrett	14	17	21	21	21
Saksbehandlingstid byggesaker - søknad om rammetillatelse	14	43	40	40	40
Saksbehandlingstid søknad om godkjenning av plan for nydyrking (høringstid inkludert)	14	71	80	80	80
Saksbehandlingstid søknad om bygging av landbruksvei (høringstid inkludert)	14	99	80	80	80
Bibliotek – utlån pr innbygger		4,7	5,0	5,0	5,0

Økonomi					
Samlede VAR-gebyrer målt i prosent av referansekommunene	15	98,7	100	100	100
Årsgebyr for vannforsyning i Gjesdal	16	2 420	2 510	2 670	3 070
Årsgebyr for avløpstjenesten i Gjesdal	16	2 580	3 008	3 175	3 650
Årsgebyr for renovasjonstjenesten i Gjesdal	16	2 180	2 180	2 400	2 760
Medarbeidere					
Sykefravær	17	8,5	7,0	7,0	7,0
Medarbeidertilfredshet	18	-	4,9	4,9	4,9

Kommentarer til nøkkeltall

1. Total mengde husholdningsavfall pr innbygger.
2. Gledelig utvikling på vannforbruket fortsetter, vi får flere kunder som bruker mindre vann – det er et tegn på at vi har klart å luke bort en del lekkasjer.
3. Mest utlånt utstyr er kanoer og redningsvester. Dette gikk ned etter at kanotrallen ble stjålet og vi ikke hadde midler til å kjøpe nye. Ellers lånes det ut fiskestenger, telt, stormkjøkken, fluebindingssett, griller, lydanlegg og komplett utstyr for skitur.
4. Ungdomshuset (ungdom 13-20 år) åpnet sommeren 2015. Tall for 2015 er for perioden august-desember.
5. Beregningen bygger på en standard bolig på 120 m2. Eigersund kommune rapporterte vesentlig lavere gebyrer i 2016 ift. 2015, derfor har % målt mot de 5 referansekommunene gått litt opp.
6. Årsgebyr for vannforsyning hadde en økning på 6 % fra 2017 til 2018.
7. Årsgebyr for avløpstjenesten hadde en økning på 12 % fra 2017 til 2018.
8. Årsgebyr for renovasjonstjenesten hadde samme nivå i 2019 som i 2018. Til grunn ligger standard abonnement på 120 liters restavfall.
9. Gjesdal ligger tidlig i perioden noe høyere enn referanse-kommunene og dette skyldes store tilskudd i forbindelse med Gjesdal Idrettspark og Dirdalhallen.
10. Økningen fra 2015-2016 skyldes at bibliotek og frivilligsentral ble lagt til kulturavdelingen.
11. Noe høyere enn målet for tjeneste-området totalt sett.
12. Medarbeidertilfredsheten er generelt bra i tjenesteområdet. Skalaen går fra 1 til 6 hvor 6 er best.

Kommentar til måltall

13. 52 dagers behandlingstid i 2018, men godt innenfor lovkravet på 80 d. Har mål om å ha 60 d saksbehandlingstid.
14. De to siste årene har det vært permisjoner og vakante stillinger. Fra 2019 har en hatt på plass en grunnbemanning som gjør det fullt oppnåelig å holde fristene i alle aktuelle saker. Det er også jobbet med å komme i gang med tilsyn og oppfølging av ulovlige tiltak.
15. Det forventes at samlet VAR-gebyr for Gjesdal kommune sammenlignet med referansekommunene vil ligge på i underkant av 100 %.
16. Det er lagt inn 6,5 % økning på vann for 2020, 5,4 % økning på avløp og 10 % økning på renovasjon. Videre er det beregnet en forventet prisstigning på gebyrer for vann, avløp og renovasjon på ca 5 % pr år. Både for vann, avløp og renovasjon forventes det at det kan komme store investeringer (IVAR) som kan medføre større økning i gebyret. Beregnet standardbolig 120 m2.
17. Målsettingen er å øke nærværet og redusere sykefraværet til 7 % i planperioden.
18. Generelt er det en god medarbeider-tilfredshet i tjenesteområdet. Det arbeides kontinuerlig for å bevare og videreutvikle dette i årene fremover.

Kommentar til gebyr:

VAR-sektoren (se vedlegg, pkt 1):
Samlet sett øker gebyr for vann- avløp og renovasjon med 7 %.
IVAR sitt nye avløpsnett og biogassanlegget på Grødaland og relativt høye investeringer og høyere priser fra IVAR så vel på vann og avløp. Dette er godt nytt for miljøet og innbyggerne, som alle er med på å bidra til det grønne skiftet.
IVAR sitt nye sorteringsanlegg på Forus har og påvirket renovasjonsgebyret.

En krevende kartlegging av kummer spiller inn på gebyrene, arbeidet vil gå over noen år.

Plan – og bygningsloven, matrikkelloven og seksjoneringsloven (se vedlegg, pkt. 3):
Generell økning på 3 % for saker etter plan- og bygningsloven og matrikkelloven.

Ingen økning for saker etter seksjoneringsloven, har vært behandlet få saker etter ny seksjoneringslov som trådte i kraft 01.01.2018, mangler derfor grunnlag for å vurdere endringer i dette gebyret.

Rammeendring 2019-2020

Vedtatt budsjett 2019 (tall i hele tusen)	**63 630**
Lønn- og pensjonsjusteringer	1 147
Prisjusteringer	1
Helårsvirkning av vedtatte tiltak/interne justeringer	1 900
Innarbeide tiltak 2020	500
Budsjettramme 2020	**67 178**

Foreslåtte innsparinger/omstillinger og tiltak i perioden

Tjenesteområde kultur og samfunn(tall i hele tusen)	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Økt tilskudd Rogaland brann og redning	200	200	200	200
Driftskostnader Veveriet	1 400	1 200	1 200	1 200
Driftskostnader nye Solås skole	600	1 500	1 500	1 500
Lisenser nye digitale løsninger	100	100	100	100
Omprioriteringer og kvalitetsreduksjoner	-1 800	-2 500	-2 700	-2 700
Sum	**500**	**500**	**300**	**300**

Kommentarer til endringer og tiltak i perioden 2020-2023

1. Tilskuddet til Rogaland brann- og redning øker ytterligere. Dette henger sammen med nye eierbrøker som er vedtatt skal innfases, og kostnadsøkninger knyttet til nye brannstasjoner.
2. Det er lagt inn fullfinansiering av økte leiekostnader for alle etasjene i Veveriet, i henhold til gjeldende økonomiplan. I tillegg er det i 2020 satt av midler til åpningsarrangement. Ut over dette er det synliggjort økte driftskostnader knyttet til renhold, vaktmestertjenester, strøm m.m på Veveriet, men det er reelt ikke lagt inn økte midler i rammen til kultur og samfunn. Det forutsettes at dette må tas inn gjennom mindre renhold og driftsutgifter knyttet til andre bygg.
3. Det er synliggjort økte kostnader ved nye Solås skole fra og med høsten 2020. Økte behov må dekkes innenfor eksisterende ramme. Erfaringstall for de siste årene viser at det koster i overkant av 600 kr pr m2 årlig å drifte skolebyggene i Gjesdal.
4. Det er lagt opp til samlede innsparinger på 1,8 mill i 2020, gradvis økende videre ut over i perioden. Omprioriteringene og kvalitetsreduksjonene er først og fremst knyttet til kommunalteknikk og byggforvaltning. Videre jobbes det kontinuerlig med gevinstrealiseringer gjennom økt bruk av samskaping, innovasjon og teknologi.

Behov som det ikke er funnet plass til i rådmannens forslag er listet opp under «ikke prioriterte tiltak».

2.d. Helse og velferd

Organisasjon

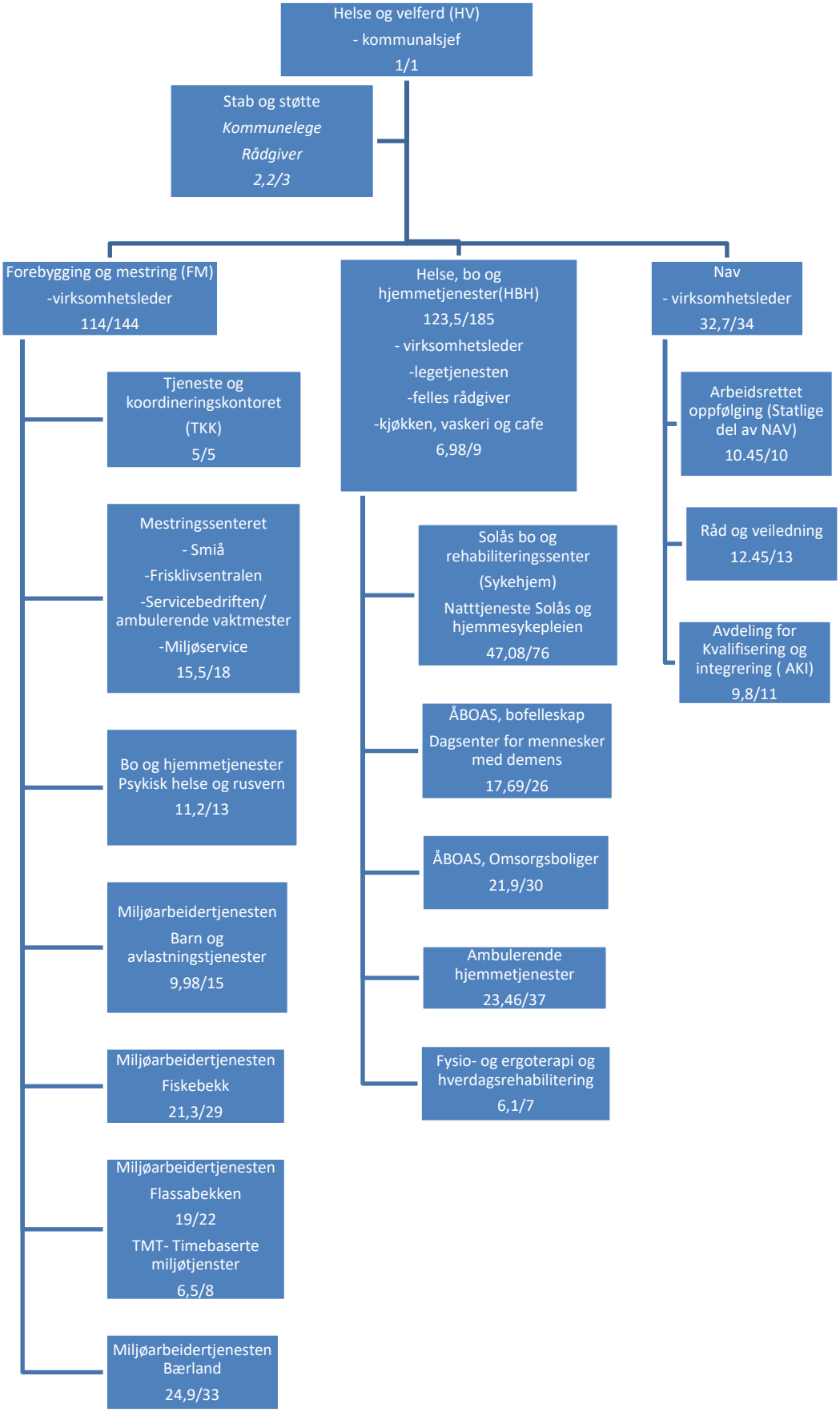

Hovedmål

Tjenesteområdet skal bidra til bærekraftig utvikling av samfunnet, og gi å videreutvikle tjenester som fremmer livskvalitet og mestring av hverdagen.

Sammenheng:

Livskvalitet skapes gjennom god helse.

«*God helse* har den som har evne og kapasitet til å mestre og tilpasse seg livets uunngåelige vanskeligheter og hverdagens krav» (Peter F. Hjort, definisjon God helse)
Mestring er avgjørende for god helse – Mestring av hverdagen er for de fleste sentralt for at de skal oppleve Livskvalitet. Hva som er Viktig for å mestre hverdagen er ulikt.

Strategier

- Vår tilnærming i møte med innbyggerne skal være: *HVA ER VIKTIG FOR DEG? For å mestre egen hverdag.*
- Mobilisere brukere, nettverk og Gjesdal samfunnets ressurser slik at den enkelte innbygger mestrer eget liv.
- Tilrettelegge for inkludering i aktivitet og arbeid.
- Tilrettelegge for selvstendighet og trygghet i egen bolig.
- Lederskap og medarbeiderutvikling, kompetanseutvikling og læring.
- Nytte mulighetene som ligger i digitale løsninger og velferdsteknologi.

Utviklingstrekk

Helse og velferd har i 2019 hatt en grundig gjennomgang av tjenestene gjennom to utredninger/rapporter.

- Devold rapporten
- Forvaltningsrevisjon av kvalitet i helse- og omsorgstjenestene

Rapportene har samlet gitt oss en svært viktig status for hvor vi står i dag, samt grunnlag for vurdering av behov fremover og anbefalinger for viktige utviklingsgrep.
Rapportene er tydelige på at Helse og velferd nå og fremover i tid må løse flere oppgaver med færre menneskelige- og økonomiske ressurser. Det er et økende gap mellom tilgjengelige ressurser og behov.
Rapportene er tydelig på at den retningen vi har nå med:

- Tydelig hjemmebasert profil og
- Satsing på tiltak og tjenester som øker innbyggernes mulighet for egenmestring

må styre prioriteringer og valg av løsninger fremover.

Faktorer som medfører økning i behov fremover:

- Flere overlever alvorlig sykdom og flere får kroniske livsstilsrelaterte sykdommer.
- Flere oppgaver er og skal flyttes fra sykehus til kommunen. kompleksitet og sammensetning i brukergruppene gir økt press på kompetanse og kapasitet i tjenestene på alle alderstrinn.
- Gjesdal kommune har til nå hatt en lav andel eldre. Andelen eldre vil øke mye fra 2020. Flere av disse vil klare seg selv lenger, men flere vil også ha omfattende omsorgsbehov.
- Devold rapporten og forvaltningsrevisjonen viser at Gjesdal kommune spesielt har hatt stor vekst i utgifter til yngre brukergrupper, dagens inntektssystem gir størst kompensasjon for andel eldre – dette gjør at utgiftsveksten knyttet til yngre merkes godt.
- Det er økning i behov knyttet til innbyggere med psykiske helseutfordringer. Dette er en nasjonal trend, men merkes også godt i Gjesdal.

Mulighetsrommet for fortsatt gode og bærekraftige tjenester. Prioriteringer i planperioden 2020-2023

Vi har 2 til 3 år før de store økningene knyttet til eldre setter inn. Det er viktig at vi i disse årene satser på tiltak som legger til rette for at vi som lokalsamfunn og kommune kan løse oppgavene våre nå og fremover på en god måte.

Følgende er avgjørende i utvikling og prioriteringer:

- *Legge til rette for at innbyggere/brukere og medarbeidere endrer tilnærming.*
  - Fra hva er i veien med deg, til hva er viktig for deg?
  - Fra symptomfokus til ressursfokus.
  - Fra kompenserende tiltak til hjelp til egenmestring.

- Innbyggerdialog og medvirkning på veien frem mot de nødvendige valg og prioriteringer.

- *Satse på tiltak som bygger opp under den enkeltes mulighet til å mestre egen hverdag.*
  - Videreutvikle aktivitets- og arbeidstilbud.
  - Tilrettelegge for varierte og fremtidsretta boligløsninger.
  - Videreutvikle lavterskeltilbud, hverdagsrehabilitering og hverdagsmestring.
- *Digitale og velferdsteknologiske løsninger, fremtidsretta boligløsninger som legger til rette for effektiv drift.*
- *Lederskap og medarbeiderutvikling, kompetanseutvikling og læring.*
  Det ligger et stort potensial i organisasjonens medarbeidere, og det er viktig at vi bruker og videreutvikler kompetansen hos den enkelte.
  - Ytterligere innsats på kompetanseutvikling med spesielt fokus på arbeidsplassen som læringsarena.
  - Heltidskultur og nærvær.
  - Engasjerte medarbeidere og ledere som fremmer forbedringskultur.

Særlige prioriteringer i 2020

Satsinger som forebygger og fremmer egenmestring.

- Arbeidsinkluderings tiltak.
- Økt kapasitet ergoterapi.
- Økt kapasitet og kompetanse hjemmetjenester.
- Videre satsing på digitalisering og velferdsteknologi.
- Øke dagsentertilbud demente.
- Videreutvikle tilbudene i Mestringssenteret – gruppetilbud og digitale tjenester.

Leder og medarbeiderutvikling

- Lederutvikling
- Læring på arbeidsplassen – hospitering og øving.
- Økt bruk av digitale løsninger i læring og utvikling av medarbeidere.

Kompetanse og kapasitet for å møte økte behov

- Fastlegekapasitet
- Omdisponering mellom avdelinger for å møte økte brukerbehov.

Smart Gjesdal

- Innføring av DigiHelse – sikker kommunikasjonskanal mellom helsetjenestene og bruker og-/eller pårørende.
- Ny organisering og utprøving av nye arbeidsmåter brukerråd.
- Samskaping frivillige, næringsliv, innbygger og kommune i utvikling av bedre kapasitet og innhold arbeids og aktivitetstilbud.

Avvikling av oppgaver og omstilling

Rådmannen har i 2020 lagt opp til bruk av inntil 2 mill. av Helse og velferds fond for å kunne iverksette de særlige prioriteringer som er foreslått i 2020. Dette vurderes som riktig da det er tiltak som skal være med å legge til rette for mer bærekraftige tiltak fremover i tid. Det er viktig å påpeke at dette i sammen med forventa volumøkninger i plan perioden gir et stort press på fortsatt omstilling og redusert kostnadsvekst.
Tjenesteområdet jobber blant annet med følgende:

- Satsing på arbeidsinkludering og gruppetiltak, reduksjon i ene tiltak.
- Målretta arbeid for å sikre sirkulasjon i omsorgstrappa, særlig i tilknytning til tjenestetilbudet til eldre slik at en ungår ekstrakostnader.
- Samarbeid med boligkontor for økt tilrettelegging i hjemmene.
- Høyt fokus på nærværsarbeid for å redusere kostnader ved sykefravær.
- Rett kompetanse på rett plass til rett tid, økt kompetanse og ytterligere trykk på økt heltidsandel for å redusere variable lønnskostnader.
- Samarbeid på tvers og fleksibel bruk av bemanning for å kunne redusere total bemanning på natt.
- Gradvis øke uttak av gevinst knyttet til satsing på forebygging, rehabilitering og nye tekniske og teknologiske løsninger. Vi er avhengig av at dette lykkes for å reduserer behovet for fremtidige tjenester.
- Økt bruk av verdistrømskartlegginger for effektivisering av arbeidsprosesser.
- Målretta arbeid blant annet innenfor bolig, arbeidsinkludering, kvalifisering og integreringsavdelingen og NAV for å redusere behov for sosialhjelp.
- I forbindelse med satsing på økt arbeid inkludering – evne å effektivisere og fornye måten vi løser oppdraget på.

Sosialhjelpen er redusert mye, fortsatt opprettholdelse av dagens nivå og eventuelt ytterligere reduksjon vil kreve at vi lykkes med integrering av de flyktningene som er bosatt de siste årene. Det krever og at kommunen som helhet tar et ansvar knyttet til arbeidsinkludering, det utfordrer organisasjonen både med tanke på å endre arbeidsmåter, samtidig som vi har oppgaver som har høyt krav til kompetanse og effektivitet i alle tjenester.

Konkretisering av budsjett, satsinger, omstillinger og utfordringer

Helse og velferd har som det vil fremgå av beskrivelsen for den enkelte virksomhet klart å prioritere nye satsinger ved omdisponering innenfor eksisterende ramme og bruk av fond. Rådmannen vurderer at de nye tiltakene er avgjørende for å utvikle bærekraftige tjenester fremover.

Det er lagt opp til at vi kan måtte bruke inntil 2 millioner av fond for å levere på rammen. Dette skyldes at det i budsjett ikke er tatt høyde for omfattende nye ressurskrevende tjenester som vi av erfaring vet kan komme både knyttet til yngre og eldre brukere. Det er i tillegg i statsbudsjettet lagt inn økt egenandel knyttet til ressurskrevende tjenester, og tjenesteområdet har et innlagt uspesifisert kutt som må innarbeides i løpet av året.
Kommunen og tjenesteområdet vil ha store utfordringer med å møte volumsøkningene fremover. Som det fremgår av oversiktene under må det betydelig omstillinger til for å møte økning i behov for hjelp. Det vil være høyt krav til resultat av omstillinger for å klare å møte gapet mellom behov og tilgjengelige ressurser. Rådmannen vil våren 2020 prioritere tid på å se om det er mulig å gjøre enda mer presise beregninger av forventa kostnader knytta til vekst, og samtidig realistiske beregninger av forventning av gevinster knyttet til omstilling.

Rammeendringer 2019-2020

Vedtatt budsjett 2019 (tall i hele tusen)	**214 103**
Lønn- og pensjonsjusteringer	5 834
Prisjusteringer	-120
Helårsvirkninger av vedtatte tiltak/interne justeringer	600
Innarbeide tiltak 2020	-800
Budsjettramme 2020	**219 616**

Foreslåtte prioriteringer og tiltak i planperioden

Tjenesteområde helse og velferd (tall i hele tusen)	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Nye tiltak/endrede oppgaver og volumøkning				
Fellestjenester HV		700	900	1 100
Forebygging og mestring	4 400	8 700	11 900	14 700
NAV		500	1 000	1 500
Helse - bo og hjemmetjenester	4 000	5 200	6 500	8 500
Omtillinger og reduksjoner				
Fellestjenester HV*1	-2 100	-2 500	-2 500	-2 500
Forebygging og mestring*2	-4 000	-6 000	-7 300	-8 700
NAV*3	-1 000	-1 200	-1 400	-1 600
Helse - bo og hjemmetjenester	-2 100	-2 500	-3 300	-4 100
Sum	**-800**	**2 900**	**5 800**	**8 900**

*1 - Innsparingene her må fordeles på de 3 virksomhetene i 2021. Er uspesifiserte kutt og fondsbruk i 2020.
*2 – 600 av beløpet i 2021 er knyttet til bortfall integreringsmidler å må ses på totalt i tjenesteområdet.
*3 – I tillegg kommer omstilling for redusert fondsbruk knyttet til AKI i økonomiplanperioden.
Detaljer og forklaringer bak tallene beskrives under, satt opp per virksomhet.

Fellestjenester – Helse og velferd

Består av følgende:

- Kommunalsjef, rådgiver, kommuneoverlege

Tabell:

Fellestjenester Helse og velferd – årsverk/aansatte 2,2/3	
Budsjettramme 2020 (tall i hele tusen)	2. 519 (bruk av fond 350, uspesifisert innsparing 800)

Hva	Hva	2020	2021	2022	2023	Merknad
Nye tiltak	Styrke kommuneoverlegefunksjon		300	300	300	
	Driftsutgifter digitalisering og velferdsteknologi		200	400	600	
	Kompetanseutvikling		200	200	200	
Reduksjoner/omstilling	Forenkling, forbedring, ny oppgaveløsning erstatte bruk av fond.	- 800	-1 150	-1 150	-1 150	Må fordeles virksomhete ne
	Buffer omfordelt til andre virksomheter	- 13 00	-1 300	-1 300	-1 300	Omfordelt HV.
Total sum endringer		**- 2 100**	**- 1 750**	**- 1 550**	**-1 350**	

Viktige tiltak og satsinger for å løse vårt oppdrag nå og fremover på en bærekraftig måte

Legge til rette for at innbyggere/brukere og medarbeidere endrer tilnærming.

- Ny organisering og satsing på brukerråd.
- Medvirkningsprosesser i plan og utviklingsarbeid.
- Viktigste delplaner : Boligplan, Strategiplan for eldre, pårørende strategi, ruspolitisk handlingsplan, i tillegge skal det utarbeides rehabiliteringsplan i 2020 som er en viktig plan for å komplementere de andre.

Lederskap og medarbeiderutvikling, kompetanseutvikling og læring.

- Spesielt satsingsfelt lederutvikling, tema og kunnskapsområder som bygger opp under satsing på hvedagsmestring og rehabilitering.
- Ytterligere satsing på den lærende organisasjon – utvikling av arbeidsplassen som læringsarena.
    - Hospitering
    - Systematisk forbedringsarbeid
    - E-læring
    - Trening/øving
    - Relasjonell kompetanse
- Videreutdanninger ledere, høgskole og fagarbeidere
- Tiltak som fremmer rekruttering av fagkompetanse som er vanskelig å rekruttere.
- Gjennom systematisk samarbeid interkommunalt gradvis økt omfang av forskning på de kommunale tjenestene.

Digitale og velferdsteknologiske løsninger, fremtidsretta boligløsninger som legger til rette for effektiv drift.

- Handlingsrom gjennom investering til å ta i bruk og implementere løsninger som:
    - Øker trygghet og egenmestring for den enkelte bruker og pårørende.
    - Legger til rette for at vi kan løse økende oppgaver og behov med færre ressurser.
    - Gjøre tiltak som setter organisasjonen istand til å implementere nye løsninger og ta ut gevinster av løsningene fremover i tid.
    - Konkret i 2020 innføring av DigiHelse – digital kommunikasjonsplattform innenfor helse og omsorgstjenestene.
    - Videre implementering velferdsteknologiske løsninger.

- Fremtidsretta boligløsninger
  - Gjennomføring og oppfølging boligplan gjennom mulighetsstudiet.
  - Innovative grep i utbygging som fremmer egenmestring
  - Fremtidsretta tverrfaglig samarbeid inn mot boligkontor

Behov økonomiplan 2020-2022, viktige tiltak for videre omstilling

Oppfølging av punktene over.

Forebygging og mestring

Består av følgende avdelinger:

- Flassabekken
- Fiskebekk
- Barne- og avlastningstjenestene
- Bærland omsorgsboliger
- Mestringssenteret
- Bo – og hjemmetjenester, PHR
- Tjeneste- og koordineringskontoret.

Tabell:

Forebygging og mestring – årsverk/ansatte 114/144	
Budsjettramme 2020	**91 176**

Hva	**Hva**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**Merknad**
Fellestjenester forebygging og mestring						
Reduksjoner/omstilling	Forenkling, forbedring, ny oppgaveløsning.	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500	Omfordelt i HV
	Bortfall tilskudd integrering		-600	-600	-600	Må ses på totalt i tjenesteområdet.
Tjeneste og koordineringskontoret						
Nye tiltak	Styrket kapasitet og kompetanse	300	300	300	300	
Mestringssenteret						
Nye tiltak	Styrket kapasitet SMIÅ	300	300	300	300	
	Boligveileder	200	345	680	680	Gradvis bortfall tilskudd
	Erfaringskonsulent	200	540	540	540	Gradvis bortfall tilskudd
	Forventa nye behov		200	500	700	
	Styrket kapasitet hjelpemidler tekniske og teknologiske.	300	300	300	300	Oppgave og avdeling skal flyttes til fysio/ergo.
Reduksjoner/omstilling						
	Økt bruk veiledning digitale løsninger, gruppe tilbud		-200	-300	-300	
Bo- og hjemmetjenester PHR						
Nye tiltak	Forventa volumøkninger		600	1 200	1 800	
Reduksjoner/omstilling	Redusert nattevakt	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000	Omfordelt HV

	Forenkling, forbedring, endra oppgaveløsning, økt egenmestring.		-200	-400	-600	
Miljøtjenester						
Nye tiltak	Styrket arbeid/aktivitetstilbud	600	600	600	600	
	Mindre økning kapasitet avlastning barnebolig	200	200	200	200	
	Bærland omsorgsboliger og oppfølging kjøp tjenester.	2 300	2 300	2 300	2 300	5 brukere
	Forventa volumøkninger		3 000	5 000	7 000	Total miljøtjenesten
Reduksjoner/omstilling	Økte refusjoner ny modell	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000	Omfordelt HV
	Mer gruppe aktivitet	-500	-500	-500	-500	Omfordelt HV
	Tiltak som fremmer egenmestring, fleksible og fremtidsretta botilbud.		-500	-1 000	-2 000	
	Reduksjon kostnad kjøpetjenester		-500	-1 000	-1 200	
Total sum endringer		**400**	**2 685**	**4 620**	**6 020**	

Viktige tiltak og satsinger for å løse vårt oppdrag nå og fremover på en bærekraftig måte

- Ny stilling som fagansvarlig for TAA (tilrettelagt arbeid og aktivitet). Styrke og bedre koordineringen av kommunens arbeid- og aktivitetstilbud til mennesker med ulike funksjonsnedsettelser
- Utvidet bruken av nettbaserte selvhjelpskurs i Mestringssenteret
- Økt bemanning i Smiå
- Innføring av velferdsteknologi
- «*Hva er viktig for deg*» som grunnprinsipp i alle samhandling.
- Økt satsing på hverdagsrehabilitering og hverdagsmestring innenfor alle tjenester.
- Bo- og hjemmetjenester PHR og Mestringssenteret har innført recovery som metode og grunnprinsipp i all tjenesteyting.
- Fleksible botilbud som reduserer behov for kommunale botilbud og heldøgnstilbud.
- Videreføring av prosjektstilling som boveileder i Mestringssenteret.
- Høyt fokus på nærvær. Målsetning om at alle avdelinger skal ha et nærvær på over 94,5%.
- Kompetanseutvikling og læring på tvers.
- Heltid og stabilitet i bemanning.

Behov økonomiplan 2020-2022, viktige tiltak for videre omstilling

- Samfunnsutvikling – flere innbyggere som har helseutfordringer knyttet til psykiatri og/eller rus.
- Behov for økt bemanning Bo- og hjemmetjenester PHR pga. økt kompleksitet og volum.
- Flere unge med funksjonsnedsettelser som vil ha behov for botilbud med oppfølging.
- Høyere alder i brukergruppen i Fiskebekk fører til behov for økte tjenester.

Forhold som vi være krevende i 2019, konsekvenser økonomisk ramme

- Økning i søknader om avlastning i barnebolig.
- Brukere med omfattende behov for hjelp der hjelpebehov er svingende og der kompleksitet kan medføre behov for kjøp av tjenester.
- Økt pågang av brukere innenfor psykiatri og rus.
- Uforutsigbarhet knyttet til nye brukere med omfattende behov.

NAV

Består av følgende avdelinger:

- NAV kommunale tjenester
- AKI – Avdeling for kvalifisering og integrering (tidligere flyktningtjenesten og voksenopplæring)

Tabell:

NAV – årsverk/ansatte 32,7/34	
Budsjettramme 2020 (tall i hele 1000)	**19 713** **20 173 AKI – finansiert integreringsmidler.**

Hva	**Hva**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**Merknad**
Nye tiltak	Arbeid til alle – Gjesdal kommune inkluderende arbeidsplass	0				Tiltak der en må se helhets gevinst og kostnad
	Økning sosialhjelp		500	1 000	1 500	
Reduksjoner/omstilling						
	Forenkling, forbedring, ny oppgaveløsning.	- 230	-230	-230	-230	Omfordelt i HV.
	Redusert sosialhjelp	- 800	-800	-800	-800	Omfordelt i HV.
	Redusert sosialhjelp		-200	-400	-600	
	Redusere bemanning i henhold til reduksjon mottak flyktninger/erstatte bruk fond.	x	x	x	x	
Total sum endringer		**-1 030**	**-730**	**-430**	**-130**	

Viktige tiltak og satsinger for å løse vårt oppdrag nå og fremover på en bærekraftig måte

- Arbeid til alle, fokus på mangfold og inkluderende arbeidsplasser.
- Pådriver for god samhandling med næringsliv og Gjesdal kommune om inkluderende arbeidsplass slik at vi sammen skaper gode løsninger for arbeid for alle.
- Fortsatt satsing på digitale løsninger som legger til rette for mestring for den enkelte innbygger, og frigir tid i tjenestene til å prioritere innbyggere som trenger mer oppfølging.
- Videreutvikle arbeidsmåter knyttet til integrering av bosatte, slik at de blir selvstendige i hverdagen.
- Nytte Veveriet som ny arene for integrering.

Forhold som vi være krevende i 2019, konsekvenser økonomisk ramme

- Sosialhjelpen er redusert mye, fortsatt opprettholdelse av dagens nivå og eventuelt ytterligere reduksjon vil kreve at vi lykkes med integrering av de flyktningene som er bosatt de siste årene.
- Forsvarlig reduksjon av bemanning AKI i tråd med reduksjon i bosettingstallene. Samtidig må vi ha et perspektiv ut over ett år frem i tid, slik at vi sikrere integrerte og selvstendige bosatte som ikke blir avhengig av kommunen over tid.
- Arbeidsledighetsnivå og priser på boligmarkedet er ytre faktorer som alltid vil kunne utfordre nivå på sosialhjelpsutgiftene. Vi er og sårbare for endringer i tilskuddsordninger fra statlige NAV.

Helse, Bo og hjemmetjenester

Virksomheten består av:

- Fellestjenester : Virksomhetsleder, legetjenesten, rådgiver, Solås kjøkken, vaskeri og kafé.
- Ambulerende hjemmetjenester
- Solås bo og rehabilitering
- Fysio- og ergoterapiavdelingen
- Åboas bofelleskap og dagsenter
- Åboas omsorgsboliger

Tabell:

Helse- Bo og hjemmetjenester – årsverk/ansatte 123,5/185	
Budsjettramme 2020 (tall i hele 1000)	**106 208**

Hva	Hva	2020	2021	2022	2023	Merknad
Fellestjenester helse, bo- og hjemmetjenester.						
Nye tiltak	Tilskudd oppstart opprettelse ny fastlegehjemmel	400	400	400	400	
	Forebygging, mestringstilbud, kompetanse utvikling knyttet til satsing Leve Hele Livet		600	600	600	
	Rette feil budsjettering 2019	930	930	930	930	
	Volumøkning hjemmebaserte tjenester/rehabilitering.		0	600	1200	
Reduksjoner/omstilling	Forenkling, forbedring, ny oppgaveløsning.	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500	Omfordelt HV
	Forenkling, forbedring, ny oppgaveløsning		-400	-1 200	- 2 000	Hele HBH , kommer i tillegg til det som skal fordeles fra fellestjenester HV.
Ambulerende hjemmetjenester						
Nye tiltak	Styrket kapasitet og kompetanse	1 500	1 500	1 500	1 500	
Fysio/ergoterapitjenesten						
Nye tiltak	Styrket kapasitet ergoterapi	600	600	600	600	
Bofelleskap/Dagsenter for mennesker med demens						
Nye tiltak	Utvida tilbud dagsenter/avlastning	600	600	600	600	
Omsorgsboliger ÅBOAS						
Reduksjoner/omstilling	Økte refusjoner ny modell	-600	-600	-600	-600	Omfordelt HV
Nye boliger	Botilbud med ambulant bemanning		600	1 200	2 400	
Total sum endringer		**1 930**	**2 730**	**3 130**	**4 130**	

Viktige tiltak og satsinger for å løse vårt oppdrag nå og fremover på en bærekraftig måte

Andelen eldre vil øke kraftig de nærmeste årene, prioritering av tiltak som fremmer egenmestring og utsetter behov for omfattende hjelp vil være avgjørende. Vi har prioritert tiltak i henhold til anbefaleringer i Strategi for eldreomsorgen i Gjesdal kommune – Leve Hele Livet.

- Økning av dagsentertilbud for personer med demens, både dager og åpningstid. Gir både tilbud til den det gjelder og avlastning for pårørende.
- Videre innføring/utvidelse av velferdsteknologi
- Styrking av ergoterapitjenesten for å øke innsatsen mot forebyggende og rehabiliterende arbeid og bedre kunne legge til rette for at den enkelte kan bo lengre hjemme. Styrkingen gir og økt kapasitet og kompetanse inn mot barn og unge.
- Styrking av ambulerende hjemmetjeneste. Forebygger behov for institusjon og ivaretar behov for mer kompetanse og mulighet for mer kompleks behandling og rehabilitering i hjemmet.
- Fagstillinger i sykehjem for mer systematisk fag og kvalitetsutvikling.
- Mer systematisk kompetanseutvikling og læring på arbeidsplassene med fokus på videre implementering av egenmestring og “hva er viktig for deg” som tankesett.
- Kontinuerlig fokus på nærværsarbeid
- Gjesdal kommune som demensvennlig samfunn.
- Legge til rette for gode boløsninger – se mulighetsrommet som ligger i tilrettelegging av bolig, bruk av teknologi for å kunne gjøre den enkelte mer selvstendig.
- Nye arbeidstidsordninger som øker heltid og dermed tilgang på kompetanse og stabilitet i tjenestene.

Behov økonomiplan 2020-2022, viktige tiltak for videre omstilling

I henhold til strategi for eldreomsorgen og boligplan.
Er det økonomiplanen lagt inn :

- Ressurser til å følge opp satsing på forebygging, mestringstilbud, kompetanse utvikling knyttet til Leve Hele Livet.
- Gradvis økning i kapasitet hjemmebaserte tjenester inkludert inn mot nye boliger med ambulante tjenester.

Heldøgnsboliger i 2023.

Forhold som vi være krevende i 2020, konsekvenser økonomisk ramme

- Kostnader tilknyttet komplekse brukerutfordringer der en over tid må ha en til en bemanning.
- Hvis det blir utfordringer med og opprettholde god gjennomstrømning på Solås og ÅBOAS.
- Er avgjørende at vi klarer å opprettholde høyt nærvær.

Foto: Eddie Vigesdal

Nøkkeltall

Gjesdal har som resten av landet hatt og vil fremover ha en stor økning i behov innenfor helse- og omsorgstjenester.
Økningen de siste årene har i stor grad vært en følge av økte behov hos yngre innbyggere og oppgaveforskyvning mellom spesialisthelsetjenesten og kommunen. Fremover vil en spesielt se en volum økning knyttet til eldre.

Forvaltningsrevisjon av kvalitet i helse- og omsorgstjenestene har analysert aldersprofilen knyttet til mottakere av pleie- og omsorgstjenester, den viser at vi sammenlignet med nabokommunene har en høy andel yngre brukere.

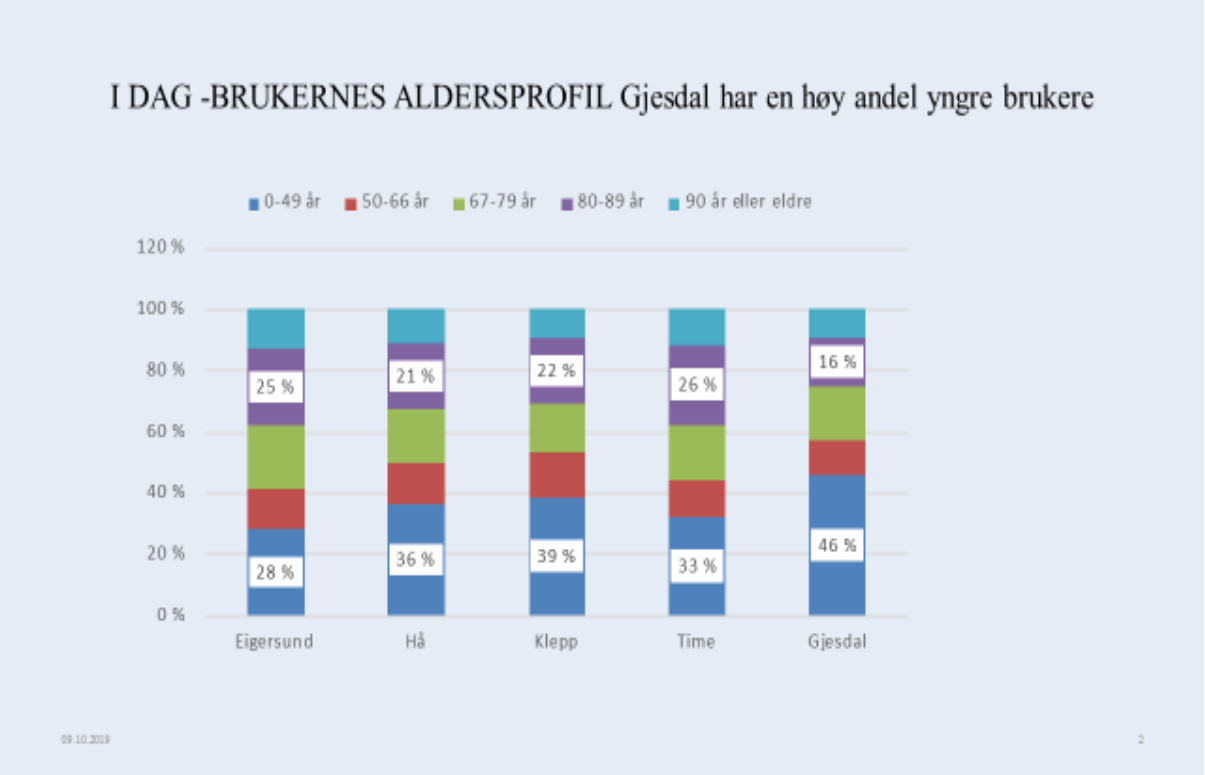

Fra forvaltningsrevisjon av kvalitet i helse- og omsorgstjenestene, 2019

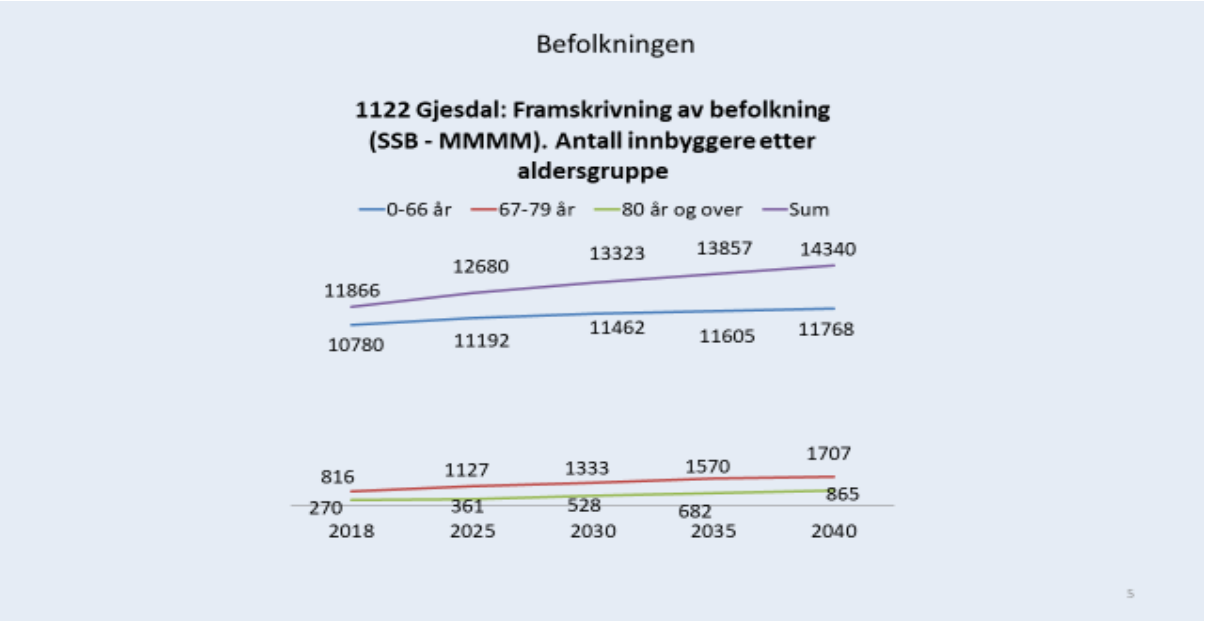

Fra drifts- og ressursanalyse, Devold rapporten 2019

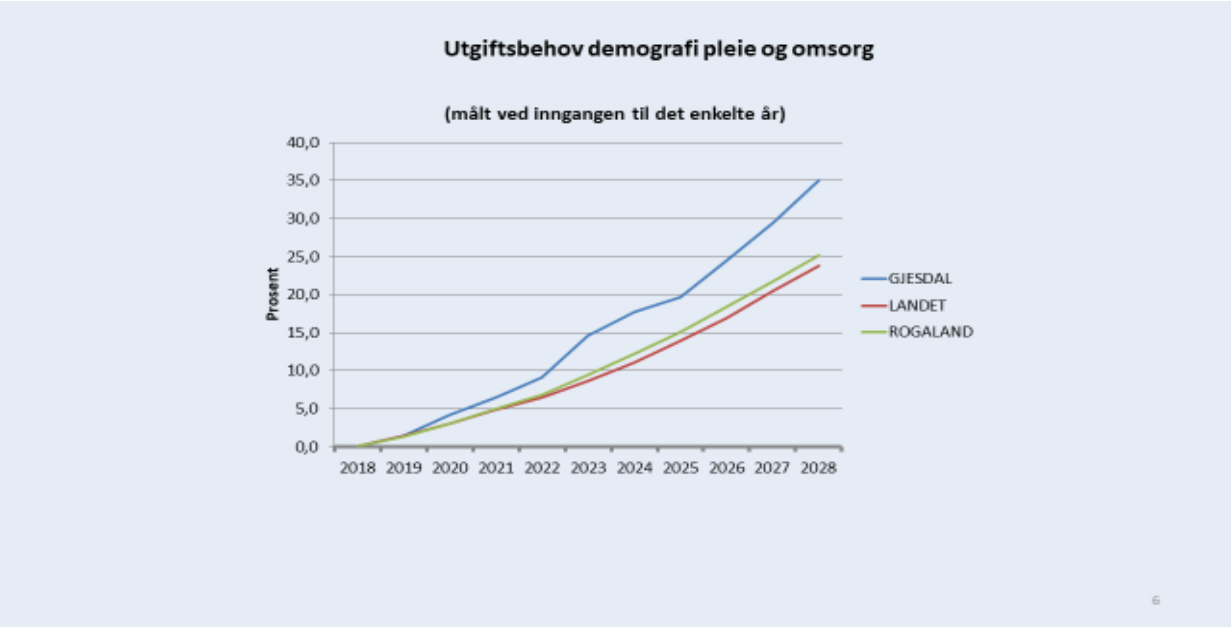

Fra drifts- og ressursanalyse, Devold rapporten 2019

Område	Note	2015	2016	2017	2018
Medarbeidere	1				
Antall stillinger		317	370	347	361
Antall årsverk		202	238	252	268
Gjennomsnittlig stillingsstørrelse		63,7 %	64,33 %	72,52 %	74,29 %
Nærvær /sykefravær Helse og velferd		93,5/6,5	92,6/7,4	92,5/7,5	91,2/8,8

Måltall

Område	Note	Status 2018	2019	2020	2023
Innbyggere og brukere					
Virksomhet NAV					
Andel mottakere med sosialhjelp som hovedinntektskilde		48,6 %	< 48 %	< 48%	< 48%
Andel unge (18-24 år) som har mottatt økonomisk sosialhjelp		8,2 %	< 2018	< 2018	< 2018
Virksomhet Forebygging- og mestring					
Antall frisklivshenvisninger			95	95	95
Rus: antall brukere med tjenester mellom 18- 24 år		12	12	12	12
Virksomhet Helse, Bo og hjemmetjenester					
Antall deltagere hverdagsrehabilitering		65	70	100	100
Gjennomsnittlig forbedringspoeng fra oppstart til endt rehabilitering			2	2	3
Medarbeidere					
Gjennomsnittlig stillingsstørrelse		74,29 %	70 %	75 %	78 %
Andel Heltid		52 %	5	45 %	50 %
Nærvær /sykefravær		91,2 /8,8	6,5	6,0	6,0

Kommentarer til nøkkeltall og måltall

1. Alle nøkkeltall knyttet til medarbeidere til og med 2018 er inklusiv barnevern, helsestasjon og familiesenter.

2.e. Idrett, kirke og politiske organer

Foreslåtte prioriteringer i planperioden

Idrett - ferdigstillelse Gjesdal idrettspark

Idretten er over tid og fremover høyt prioritert gjennom tidligere vedtak om etablering av nye anlegg, særlig knyttet til Gjesdal idrettspark. Det er satt av 8 mill til ny fotballhall i 2020. Videre er det i 2020 satt av 3 mill til tilskudd til Ålgård Fotballklubb, Ålgårdhallen AS og Dirdalhallen AS, jf bevilgnings-skjema drift. Disse midlene er satt av til nedbetaling av lån (renter og avdrag). Beløpet økes til 3,8 mill i 2021, og reduseres deretter i takt med nedbetaling av lån og forventet renteutvikling. Spillemidler for Ålgårdhallen forskutteres, og antas at blir utbetalt tidligst i 2024.

Ålgårdhallen realiseres etter samme modell som Dirdalhallen. Idretten står selv for utbygging av hallen og Gjesdal kommune bidrar med 1/3 av netto kostnad, i tillegg til å forskuttere spillemidler. Bidraget gis i form av tilskudd for nedbetaling av lån til prosjektet. Samlet vil Ålgårdhallen koste Gjesdal kommune ca. 1,8 mill. kroner årlig de første årene etter at prosjektet er realisert. Når spillemidlene er nedbetalt vil årlig bidrag være på ca. 1 mill. Prioriteringen av dette prosjektet ses i sammenheng med den overordnede satsingen på barn og unge i Gjesdal kommune. Tabellen under viser årlige finanskostnader knyttet til ÅFK-anlegget, Dirdalhallen og Ålgårdhallen.

Rådmannen har ikke funnet rom for å prioritere ny flerbrukshall i Oltedal, hverken planleggingsmidler eller midler til årlig delfinansiering av prosjektet etter modell fra de to omtalte hallprosjektene. Ut fra en vurdering av kommunens totale økonomiske situasjon, vil det ikke være rom for å øke ressursbruken til idrett i kommende planperiode, ut over det som allerede er vedtatt.

Rådmannen må understreke at vi står overfor en svært krevende planperiode og der det ikke vil være rom for investeringer i idrettsanlegg utover det som alt ligger i planen.

Angående andre planer knyttet til idrett vises det til kommentarer under plan for idrett og friluftsliv, under kapittel for investeringer.

Gjesdal kirkelige fellesråd

Rådmannen foreslår å videreføre samme nominelle nivå på tilskuddet til kirkelig fellesråd i 2020 som i 2019. Økte lønnskostnader kompenseres delvis av lavere totale finanskostnader knyttet til kirkebyggene. Det reelle økonomiske handlingsrommet blir tilnærmet på samme nivå i 2020 som i 2019.

Gjesdal kirkelige fellesråd har presentert nye drift- og investeringstiltak på 1 185 000 for 2020. Disse er listet opp under «ikke prioriterte tiltak». Det er ikke funnet rom for å prioritere noen av disse tiltakene.
Gjesdal kirke ble stengt våren 2019, og renoveringen ble startet på høsten. Arbeidet er kalkulert til 7 mill. Utbedringer av Dirdal kirke er utført i 2019.

Politiske organer

Budsjettet for 2020 er foreslått bevilget som en del av rammen til fellestjenester. Totale kostnader knyttet til politiske organer er på samme nivå som i 2019. Kostnadene er først og fremst lønn til ordfører og varaordfører, samt godtgjørelse for møter og refusjoner for alle politikere.

Tilskudd til idrettsanlegg (tall i hele tusen)	2020	2021	2022	2023
Ålgård fotballklubb - klubblokaliteter og tribune	1 500	1 500	1 450	1 450
Dirdalhallen	700	500	450	450
Ålgårdhallen	800	1 800	1 700	1 700
Samlet	**3 000**	**3 800**	**3 600**	**3 600**

2.f. Driftstiltak/omstillinger – samlet oversikt

Vi står overfor en krevende økonomiske situasjon i den kommende planperioden. Utgiftsbehovet vokser langt mer enn inntektene. Dersom vi ikke øker eiendomsskatten, vil må ta relativt store innsparinger/kutt i tjenestetilbudet fra 2021-2023. Samlet innsparing/kutt utgjør i perioden på 76 mill kr.

- Tabellen nedenfor viser konsekvensene av innsparingene/kuttene vi står ovenfor i framover uten økning i eiendomsskatten.

Fellestjenester (tall i hele tusen)	2020	2021	2022	2023
Nye oppgaver HR funksjon	800	800	800	800
Diverse innsparinger/salg tjenester/prosjektmidler	-800	-800	-800	-800
Endret drift kantine - Storahuset	-300	-300	-300	-300
Omstillinger/redusert standard 2021-2023		-500	-800	-1 000
Sum	**-300**	**-800**	**-1 100**	**-1 300**

Tjenesteområde oppvekst (tall i hele tusen)	2020	2021	2022	2023
Økninger elever/klassetall 2020-2023	3 000	5 500	8 500	10 000
Økte lærerressurser Gjesdal u-skole	1 100	1 100	1 100	1 100
Redusert kapasitet barnehage høst 2021 - 2023		-2 500	-5 500	-7 000
SFO - reduserte inntekter ny rabattordning	300	700	700	700
Økte behov skolene	5 000	6 000	7 000	8 000
Innsparinger/lavere standard	-5 000	-6 000	-7 000	-8 000
Sum	**4 400**	**4 800**	**4 800**	**4 800**

Tjenesteområde kultur og samfunn (tall i hele tusen)	2020	2021	2022	2023
Økning brannvern - tilskudd Rogaland brann og redning	200	200	200	200
Driftskostnader Veveriet	1 400	1 200	1 200	1 200
Driftskostnader nye Solås skole	500	1 000	1 000	1 000
Lisenser nye digitale løsninger	100	100	100	100
Innsparinger byggdrift/reduserte arealer	-1 700	-2 000	-2 200	-2 200
Sum	**500**	**500**	**300**	**300**

Tjenesteområde helse og velferd (tall i hele tusen)	2020	2021	2022	2023
Nye tiltak/endrede oppgaver og volumøkning				
Fellestjenester HV		700	900	1 100
Forebygging og mestring	4 400	8 700	11 900	14 700
NAV		500	1 000	1 500
Helse - bo og hjemmetjenester	4 000	5 200	6 500	8 500
Omtillinger og reduksjoner				
Fellestjenester HV	-2 100	-2 500	-2 500	-2 500
Forebygging og mestring	-4 000	-6 000	-7 300	-8 700
NAV	-1 000	-1 200	-1 400	-1 600
Helse - bo og hjemmetjenester	-2 100	-2 500	-3 300	-4 100
Sum	**-800**	**2 900**	**5 800**	**8 900**

Vi står overfor en krevende økonomiske situasjon i den kommende planperioden. Utgiftsbehovet vokser langt mer enn inntektene. Som beskrevet tidligere i dokumentet har rådmannen vurdert å foreslå økning i eiendomsskatten, men dette ligger altså ikke inne som forslag. Ut over økt eiendomsskatt vil en økning i befolkning ut over det som er forutsatt i dette forslaget kunne gi økte inntekter. Videre vil rådmannen vurdere muligheten for å selge kommunale eiendommer, dette blir lagt fram i en egen sak. Dersom vi ikke øker eiendomsskatten eller på andre måter klarer å øke inntektene, vil vi måtte ta relativt store innsparinger/kutt i tjenestetilbudet de neste 4 årene. Samlet innsparing/kutt utgjør i perioden 2021-2023 76 mill kr.

Tabellen nedenfor gir en oppsummering av konsekvensene av innsparingene/kuttene vi står ovenfor i framover uten økning i eiendomsskatten eller andre inntekter.

Tjenesteområde samlede endringer (tall i hele tusen)	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Fellestjenester	-1 100	-800	-1 100	-1 300
Oppvekst	4 400	4 800	4 800	4 800
Kultur og samfunn	500	500	300	300
Helse og velferd	-800	2 900	5 800	8 900
Totalt	**3 000**	**7 400**	**9 800**	**12 700**

Totale omstillinger/kostnadsreduksjoner	-17 000	-21 800	-25 600	-29 200
Totalt inkludert nye brukerbehov	3 000	7 400	9 800	12 700

Omstillinger/innsparinger fordelt på tjenesteområde				
Fellestjenester	-1 100	-1 600	-1 900	-2 100
Oppvekst	-5 000	-6 000	-7 000	-8 000
Kultur og samfunn	-1 700	-2 000	-2 200	-2 200
Helse og velferd	-9 200	-12 200	-14 500	-16 900
Totalt	**-17 000**	**-21 800**	**-25 600**	**-29 200**

2.g. Ikke prioriterte driftstiltak

Nye tiltak/behovsøkninger - ikke prioritert (tall i hele tusen)	2020	2021	2022	2023
Oppvekst				
Økning i helsesykepleiere i skolene	750	1 500	1 500	1 500
Nye krav barselomsorg - økt jordmorstilling ut fra dagen nivå	350	700	700	700
Økt lønnsnivå i skolen pga lektorutdanning			500	500
Spesialpedagogisk hjelp i barnehagene	675	675	675	675
Legetjeneste for helsestasjon for ungdom	90	90	90	90
Driftsmidler/inventar til barnehager og skole – (jf rammesaken)	1 250	1 250	1 250	1 250
Læremidler ved innføring av ny læreplan fra 1.08.2020		900	900	
Digitalisering av klasserom (digitale læremidler digitale tavler, lisenser)		600	600	600
Styrking av det sosialpedagogiske arbeidet på skolene (jfr rammesak)	1 000	1 000	1 000	1 000
Styrke det sosialpedagogiske arbeidet på GUS	750	750	750	750
Utvidelse av kulturskoletilbudet	500	500	500	500
Kvalitetsutvikler barnehage	750	750		
Spesialpedagogisk underv./ tilpasset opplæring i skoler - 3 stillinger	2 250	2 250	2 250	2 250
Kommunal andel for barn med omfattende funksjonsnedsettelse i SFO	1 000	1 000	1 000	1 000
Helse og velferd				
Mestringssenteret - rask psykisk helsehjelp, delvis prosjektfinansiering	300	350	450	850
Oppfølging av forebygging og utviklingstiltak i Strategi for eldreomsorgen, inklusiv kompetanseutvikling, delvis prosjektfinansiering	400	400	600	600
Tilrettelegge for økt bruk av møteplasser for eldre.	300	300	300	300
Kompetanseutvikling	500	500	500	500
Buffer ved behov for utvidelse av avlastningstilbud bolig	500	500	500	500
Buffer ressurskrevende tjenester, miljøtjenestene, bo- og hjemmetj	1 500	1 500	1 500	1 500
Buffer - eldre brukere med omfattende behov for hjelp.	1 000	1 000	1 000	1 000
Kultur og samfunn				
Økt kapasitet grøntområder/kommunale bygg/uteområder	900	500	500	500
Fritidsveiledere - ikke midler til videreføring	300	300	300	300
Kultur og aktivitetsprogram Veveriet - økt bevilgning	250	150	150	150
Asfaltering i henhold til anbefalt nivå	2 700	2 700	2 700	2 700
Offentlig bading - oppjustert nivå	100	100	100	100
Vintervedlikehold - strøing/brøyting	200	200	200	200
Smart Gjesdal koordinator	800	800	800	800
Utredningsarbeid innenfor plan/kommuneplanarbeid	100	100	100	100
Økt stilling folkehelsekoordinator	200	200	200	200
Kirkelig fellesråd				
Generell lønnsøkning	150	150	150	150
Økte ressurser administrasjon, drift og organist	235	825	825	825
Nye stoler Oltedal kirke - investering	500			
Glasstak og belysning Ålgård kirke	300			
Totalt ikke prioriterte driftstiltak	**20 600**	**22 540**	**22 590**	**22 090**

Ikke prioritert - pr tjenesteområde	2020	2021	2022	2023
Oppvekst	9 365	11 965	11 715	10 815
Helse og velferd	4 500	4 550	4 850	5 250
Kultur og samfunn	5 550	5 050	5 050	5 050
Kirkelig fellesråd	1 185	975	975	975
Totalt ikke prioriterte driftstiltak	**20 600**	**22 540**	**22 590**	**22 090**

Foto: Kristian Konstali

Del 3
Bevilgningsskjema, investeringsprogram og finansieringsplan

3.a. Bevilgningskjema drift

Budsjettskjema 1A (tall i hele tusen)	2019	Budsjett Rev 2019	2020	2021	2022	2023
Skatteinntekter	-320 900	-323 900	-342 000	-344 200	-346 300	-349 900
Eiendomsskatt	-16 400	-16 400	-16 500	-16 600	-16 800	-17 000
Rammetilskudd	-330 100	-332 100	-340 500	-342 000	-342 300	-345 400
Rentekompensasjon	-1 800	-1 800	-1 800	-1 600	-1 400	-1 200
Konsesjonskraft	-3 900	-3 900	-3 900	-3 900	-3 900	-3 900
Sum frie disponible inntekter	**-673 100**	**-678 100**	**-704 700**	**-708 300**	**-710 700**	**-717 400**
Utbytte Lyse	-4 800	-5 100	-5 300	-5 400	-5 500	-5 600
Renteinntekter	-5 900	-6 100	-8 260	-8 260	-8 260	-8 260
Renteutgifter	18 300	18 300	19 700	19 500	19 500	21 200
Renter VAR-sektor	-3 500	-3 500	-4 200	-4 300	-4 400	-4 500
Avdragsutgifter	36 000	36 000	33 900	34 900	35 600	38 200
Avskrivninger VAR-sektor	-7 000	-7 000	-7 700	-8 000	-8 300	-8 600
Netto finansområdet	**33 100**	**32 600**	**28 140**	**28 440**	**28 640**	**32 440**
Overført kapitalregnskap	10 000	10 000	9 100	8 000	8 000	8 000
Tillegg avsatt/bruk reservefond	-1 988	-4 989				
Netto avsetninger	**8 012**	**5 011**	**9 100**	**8 000**	**8 000**	**8 000**
Til fordeling fellesområder	**-631 988**	**-640 489**	**-667 460**	**-671 860**	**-674 060**	**-676 960**
Sum fordelt til drift (fra skjema 1B)	**631 988**	**640 489**	**667 460**	**671 860**	**674 060**	**676 960**
Mer/mindreforbruk (prognose)	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Budsjettskjema 1B	2019	Budsjett Rev 2019	2020	2021	2022	2023
Fellesutgifter til fordeling						
Lønns- og pensjonsreserve	7 700	90	8 000	8 000	8 000	8 000
Flyktningetilskudd	31 000	31 000	22 000	20 000	18 000	18 000
Flyktninger inkl. fond avsetn/bruk	-31 000	-31 000	-22 000	-20 000	-18 000	-18 000
Tilpasninger drift HV	-8 500					
Pensjons og premiefond	-2 000	-2 000	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
Til fordeling tjenesteområdene						
Fellestjenester	31 948	32 133	32 246	31 746	31 446	31 246
Kontrollutvalg - revisjon	921	921	1 143	1 143	1 143	1 143
Oppvekst	312 886	317 340	330 477	330 877	330 877	330 877
Kultur og samfunn	63 630	64 019	67 178	67 178	66 978	66 978
Helse og velferd	214 103	216 686	219 616	223 316	226 216	229 316
Tilsk. idrett - ÅFK og Idrettshaller	2 500	2 500	3 000	3 800	3 600	3 600
Kirkelig fellesråd	8 800	8 800	8 800	8 800	8 800	8 800
Sum bevilgningsområder	**631 988**	**640 489**	**667 460**	**671 860**	**674 060**	**676 960**

3.b. Investeringsprogram utstyr, vei og bygg

Utstyr, bygg og vei (2B-1)

Tiltaksnavn (tall i hele tusen)	2020	2021	2022	2023
Utstyr m.m				
Utstyr i henhold til beredskapsplan	400	400		
IKT - oppgraderinger, sikkerhet og kapasitet	600	600	600	600
Digitaliseringsprosjekter	500	500	500	500
Velferdsteknologi - Helse og velferd	1 500	1 500	1 500	1 500
Digitalisering av byggesaksarkiv	2 900			
IKT i skolen - til elevene	1 500	1 500	1 500	1 500
Egenkapitaltilskudd KLP	1 800	1 850	1 900	1 950
El-biler og ladestasjoner	2 300	300	900	300
Veveriet – supplering utstyr	400			
Nytt digitalt system - biblioteket		250		
Kommunale bygg - påkostninger og nybygg				
Ålgård skole - rehab.	100		500	17 000
Solås skole - ferdigstillelse utvidelse	39 000			
Solås skole- tiltak i eksisterende	4 000			
Bamsebo barnehage - rehab. gammel avdeling			4 300	
Kodlidalen barnehage - ny innvendig vegg				300
Nesjane barnehage - vognskur				600
Sikring av Solås Bo og rehab og ÅBOAS			600	
Rettedalen 1 vinduer og ventilasjon	800	2 000		
Gjesdal kirke - påkostninger	3 000			
Brannforebyggende tiltak	250	250	250	250
Påkostning UU kom.bygg	300	300	300	300
Oltedal skole og Bærland skole - nytt skolekjøkken			1 400	
Flassabekken omsorgsboliger - lagerbod og søppelbod			200	
Mulighetsstudie ny svømmehall	500			
Kirkegårder, veier og G/S veier				
TS-plan-faste (straks)tiltak	300	300	300	300
Grøntanlegg og parkering Gjesdal idrettspark	4 000			
Sykkelparkering sentrum og gammel brannstasjon	1 000			
Gjesdal kirkegård driftsområde utenom bygg			500	
Utvidelse parkering Limagarden				400
Dirdal kirkegård inkl. parkeringsplass				3 500
Sum utstyr bygg og veier	**65 150**	**9 750**	**15 250**	**29 000**

Se kommentarer til investeringsprogrammet neste side.

Utstyr m.m

Utstyr og arbeid i henhold til beredskapsplan
Det er satt av 0,8 mill i 2020-2021 til oppfølging av tiltak knyttet til ROS-analyse og beredskapsplan. Midlene er planlagt brukt til anskaffelse av utstyr eller kartlegging av flomsikringstiltak.

IKT – oppgraderinger infrastruktur og kapasitet
IKT - avdelingen har som mål å støtte den digitale utviklingen for ansatte og innbyggere i Gjesdal kommune. For å kunne gjør dette, må våre interne systemer oppdateres.
I løpet av 2020 jobbes det blant annet med:

- Ferdigstillelse av telefoni slik at samhandling blant ansatte og innbyggere blir bedre.
- Fokus på fiberutbygging i sentrumsnære områder på Ålgård.
- Lagringsløsning må fornyes i en kombinasjon av sky- og på plassen tjenester.
- Nettverksutstyr fornyes grunnet alder.
- Prosjektet med å ta Gjesdal kommune til skyen for kontorstøttetjenester fortsetter.

Digitaliseringsprosjekter
Det legges inn 500 000 til ulike digitaliseringsløsninger i hele organisasjonen i 2020, og 500 000 hvert år fra 2021-2023. Prosjektene prioriteres av IKT-rådet.

Velferdsteknologi – Helse og velferd
Det er satt av 1,5 mill årlig til innføring av ulike nye digitale/teknologiske løsninger i helse og omsorgstjenestene. Prioritering innenfor det enkelte år i økonomiplanen vil avhenge litt av når de ulike løsningene er klar for implementering, vi følger tett og vurderer nasjonale løsninger når disse er klar for utrulling. Midlene vil gå både til de tekniske løsningene, til kompetansebygging og endringsprosesser som må gjennomføres for å få til en god gjennomføring. Det settes klare mål om å sikre endring av arbeidsprosesser slik at en får tatt ut gevinster av investeringene.

I 2020 er prioriteringen per nå:

- Velferdsteknologi: Medisindispenser, digitale tilsyn/sensorteknologi, GPS klokker og annen teknologi som øker egenmestring.
- Digitale løsninger: DigiHelse, fullelektronisk journal Gerica, kommunikasjon/oppfølgingsløsninger som øker egenmestring.

Digitalisering av byggesaksarkiv (+ landbruk, oppmåling)
Dette vil gjøre kommunens gamle papirarkiver mer tilgjengelige. Det vil også frigjøre rom på Storahuset da papirarkivet kan sendes til Interkommunalt arkiv for oppbevaring når det er tilgjengelig for kommunen på digital form. I summen inngår skanning og systematisering for å gjøre dokumentene gjenfinnbare.

IKT i skolen – til elevene
Gjesdalelevene skal bruke fremtidsrettede digitale verktøy i sin læring. Alle elever fikk sin digitale enhet i løpet av 2017. Det er fra 2020 lagt inn årlige midler til fornying av maskinparken.

Egenkapitaltilskudd KLP
Antatt krav til økt egenkapitaldekning i sykepleierordningen og fellesordningen. Årlig økning.

El-biler og ladestasjon
Det legges inn en betydelig satsing i planperioden på innkjøp av elbiler, både til bruk innen helse og velferd, kultur og samfunn og fellestjenester.

Inventar og utstyr Veveriet
Det settes av ytterligere 400 000 til supplerende innkjøp av diverse inventar og utstyr til nytt Veveri.

Nytt digitalt system biblioteket
Det legges opp til å få på plass et helt nytt digitalt utlånssystem på biblioteket i 2021.

Kommunale bygg – påkostninger og nybygg

Ålgård skole – rehab.

Det foretas nøyere kartegging av omfang og behov for rehabilitering av den eldste delen av skolen. Dette bør tas i 3 byggetrinn i løpet av en 3-års periode. Foreløpig planlagt oppstart planlegging i 2022 og utførelse i 2023.

Utvidelse Solås skole
Solås skole utvides med én parallell slik at skolen etter utbygging rommer tre paralleller fra 1. til 7. klasse samt SFO og ATO-avdeling. Det nye bygget skal inneholde aula med plass til hele skolen, Mat & Helse, ATO-avdeling og 7 undervisningsrom med tilhørende grupperom og garderober. Arbeidet startet i 2019 og ferdigstilles juni 2020.

Solås skole – ombygging eksisterende skole
Det skal også gjøres en del tiltak/ombygginger i eksisterende bygg for å få forsvarlig arbeidsplass for skolens ansatte.

Bamsebo barnehage – påkostninger gammel avdeling
Det er betydelig slitasje på gammel avdeling i denne barnehagen. Det er behov for omfattende rehabilitering, noe som innebærer nye gulvbelegg, maling, elektro, varme/belysning, vinduer/dører m.m. Eventuell ombygging og tilrettelegging for universell utforming og enklere drift vil bli vurdert i prosjektet.

Kodlidalen barnehage – ny innvendig vegg
Det er behov for en ny innervegg for å løse driftsmessige utfordringer i.f.m. støy og uro. Alternative løsninger som er prøvd ut gir ikke ønsket effekt.

Nesjane barnehage – vognskur
Det er behov for vognskur for oppbevaring av barnevogner. Dagens løsning der enkelte vogner plasseres inne i barnehagen og dermed opptar lekeareal er en dårlig løsning for barna.

Sikring av Solås bo- og rehabilitering og ÅBOAS
Etablere kameraovervåking for å øke sikkerheten, spesielt mtp. brann.

Rettedalen 1 – vinduer og ventilasjon
Det er lagt inn midler til nye vinduer på øst og nordsiden i 2020, og utskifting av ventilasjonsanlegg i 2021.

Gjesdal kirke – påkostninger
Det er påvist betydelige bygningsskader/ råteskader. Utskifting av kledning, bjelker under gulv, tilkomst og rømningsveier iht krav om universell utforming m.m. Det vil være muligheter å få dekket rentekostnader for deler av denne investeringen, gjennom rentekompensasjonsordningen for kirkebygg. Totale antatte kostnader er 7 mill, 4 mill ble bevilget i 2019.

Brannforebyggende tiltak
Midler er lagt inn årlig for å utarbeide nye brannkonsepter for ytterligere brannsikkerhet i kommunale bygg.

Påkostning universell utforming kommunale bygg
Utbedring av adkomst til hovedfunksjoner i kommunale arbeids- og publikumsbygg.

Oltedal og Bærland skole – nytt skolekjøkken
Eksisterende elevkjøkken ved Oltedal skole og Bærland skole er gammelt, slitt og oppfyller ikke dagens krav. På Oltedal er det behov for mer bygningsmessige tilpassinger, gulvbelegg, maling, elektro og ventilasjon.

Flassabekken omsorgsboliger – lagerbod og søppelbod
I dag er det uteboder til hver leilighet, men det mangler lagerbod for basen for diverse utstyr som tilhører fellesarealer. I tillegg er det behov for et overbygg for søppeldunker.

Mulighetsstudie ny svømmehall
Det legges opp til å foreta en mulighetsstudie for ny svømmehall. Rehabilitering av gammel svømmehall på Ålgård er tatt ut av planperioden.

Kirkegårder, veier og G/S veier

TS-plan og strakstiltak
TS-plan, kommunale midler som benyttes som kommunal egenkapital i forbindelse trafikksikkerhetstiltak som også støttes fra fylket, samt midlene benyttes til ulike strakstiltak som blir prioritert i arbeidsutvalget for trafikksaker.

Grøntanlegg og parkering Gjesdal idrettspark
Når ny fotballhall og Ålgårdshallen står ferdig er det behov for etablering av grøntområder, parkeringsplass m.m i området ved hallene. Det ligger ikke inne tilstrekkelig midler til asfaltering.

Sykkelparkering sentrum og gammel brannstasjon
Lukket/låsbart sykkelparkeringsanlegg ved kollektivknutepunktet i sentrum, med mulighet for lading ev elsykler.
Tilrettelegging av sykkelparkeringsplasser for kommunalt ansatte i den gamle brannstasjon i Rettedalen 11.

Gjesdal kirkegård driftsområde
Oppbevaring av kirkegårdsmasser i forbindelse med gravlegging. Etablere en god måte til å ta vare på rester fra gamle graver.

Utvidelse parkering Limagarden
Det er behov for utvidelse av parkeringsplassen ved Limagarden, denne er prioritert siste året i planperioden.

Dirdal kirkegård inkl. parkeringsplass
Reguleringsplan og prosjektering av utvidelse kirkegård og parkeringsplass. Arkeologiske undersøkelser i 2019.

Foto: Reidun Skjørestad

3.c.
Investeringsprogram idrett og friluftsliv

Plan for idrett og friluftsliv (2B-2)

Prosjektnavn	Planperioden				
Prosjeknavn	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**Totalt**
Nærmiljøanlegg					
Turkart Ålgård sentrum, Edlandshagen					**100**
Kunstgressdekke Rundeberget balløkke					**170**
Kunstgressdekke Raugviga balløkke					**460**
Ålgård sentrum - aktivitetsanlegg ungdom					**1 320**
Hinderløype Bærland skole					**120**
Aktivitetsanlegg Bærland					**700**
Nærmiljøkart Solås					**320**
Kunstgressdekke Opstad ballbinge					**210**
Sandvolleyballbane Gjesdal idrettspark				300	**300**
Ordinære anlegg					
Dirdalhallen flerbrukshall					**33 626**
Orienteringskart Kringleli					**840**
Belysning turvei Oltedal	1 000				
Lysanlegg Brekko					**1 700**
Gjesdal idrettspark - ny idrettshall					**50 000**
Fotballhall - kaldhall	8 000				**8 000**
Påkostninger Gjesdalhallen trinn 4			4 000	4 000	**8 000**
Fornying kunstgress idrettsparken				4 000	**4 000**
Kulturbygg/friluftsliv					
Veveriet					
Sanitæranlegg Frafjord/Dirdal		1 350			
Uprioriterte anlegg					
Gjesdal IP - tennisbaner					
Kunstgrasbane Dirdal					
Sum utgifter	**9 000**	**1 350**	**4 000**	**8 300**	**22 650**
Utbetalt tilskudd kommunale	**-3 000**	**-4 600**	**-3 000**	**-3 000**	**-13 600**
Netto finansiering kommunale	**6 000**	**-3 250**	**1 000**	**5 300**	**9 050**

Se kommentarer til det enkelte delprosjekt i plan for idrett og friluftsliv neste side.

Kommentarer til tiltak idrett og friluftsliv

Anlegg uten kommunal bevilgning
Mange anlegg som står oppført i plan for idrett og friluftsliv er anlegg/tiltak som er gjennomført eller planlegges gjennomført uten kommunale bevilgninger. De må legges inn i prioritert rekkefølge i forhold til søknad om spillemidler.

Sandvolleyballbane – Gjesdal idrettspark
Det er arealer til å etablere sandvolleyballbane i tilknytning til Gjesdal idrettspark, denne er foreslått realisert i 2023.

Dirdalhallen
Hallen er realisert og tatt i bruk våren 2015. Det antas at 10,4 mill. kan utbetales i spillemidler til dette prosjektet. Ca 7,6 mill av spillemidlene er utbetalt i 2018 og 2019. Dette har redusert Gjesdal kommune sin andel av lånet som ble tatt opp i forbindelse med byggingen av hallen. Det er muligheter for at resten av spillemidlene blir utbetalt i 2020.

Belysning turvei Oltedal
Det er bevilget noe midler i 2019, og 1 mill foreslås lagt til for å få på plass planlagt turvei. Utføres i hovedsak høsten 2019.

Oppgradering lysanlegg Brekko
Dette utføres høsten 2019 av Jæren friluftsråd. Gjesdal kommune forskutterer spillemidler, som er anslått til 750 000.

Gjesdal idrettspark - ny dobbel idrettshall
Hallen realiseres i 2019 og 2020. Det ligger ikke inne investeringsmidler i kommunens budsjetter. Idretten selv står for utbyggingen og har etablert et aksjeselskap for bygging og drift. Kommunen bidrar med løpende delfinansiering av lån og lånegaranti.

Fotballhall-kaldhall inklusiv tilhørende parkering
Det er lagt inn 8 mill. til ny hall bak hovedstadion i Gjesdal idrettspark.

Påkostninger Gjesdalhallen
Flere tiltak er utført, men det gjenstår diverse tiltak i henhold til vedlikeholdsplan for hallene. Tiltakene er skjøvet ut i planperioden.

Fornying kunstgress idrettsparken
Banedekket er slitt og trenger fornying.

Sanitæranlegg Frafjord/Dirdal
Prosjektering og bygging av nye offentlig toaletter, estimert 1,35 mill.

Ikke prioriterte anlegg
Tennisbaner Gjesdal idrettspark og kunstgrasbane Dirdal er ikke prioriterte anlegg.

Andre innspill knyttet til idrett og friluftsliv
Rådmannen har fått innspill på ønske om en ny flerbrukshall i Oltedal. Det er ikke økonomisk handlingsrom til flere anlegg ut over det som ligger i gjeldende plan.

3.d. Investeringsprogram: Boligsosial- og boligpolitisk handlingsplan, sentrum og tomteområder

Boligsosial- og boligpolitisk målsetting (2B-3)

Helhetlig boligutvikling tilpasset fremtidens behov

Gjesdal kommune har styrket ressursinnsatsen i løpet av 2019 for å realisere boligpolitiske og boligsosiale målsettinger. Infrastruktur er ferdig utbygd i Ålgård sentrum. Dette legger til rette for å bygge ut konsentrert bebyggelse nær kollektivtransport og store handelssentre. I dette området kan både boligsosiale og boligpolitiske målsettinger realiseres. I tillegg har kommunen en aktiv rolle knyttet til nye boligfelt for både sentralt og spredt bebyggelse.
Boligkontor ble opprettet 1. august 2020. Full drift med permanent bemanning til våren 2020. Som et resultat av boligplanen som ble vedtatt august 2019.

I Kodlidalen ble reguleringsplan for 132-200 boenheter godkjent sommeren 2018. Opparbeidelsen av byggetrinn 1 er i full gang og tomtene er byggeklare våren 2020.

Målgrupper og fremdrift

Det er behov for at det utvikles løsninger som legger til rette for at vi kan sikre bærekraftige boligløsninger for førstegangsetablerer, vanskeligstilte, mennesker med nedsatt funksjonsevne og eldre. Boligløsningene i Ålgård Sentrum og Kodlidalen må være med å redusere behovet for heldøgnsboliger.
Det vil derfor være viktig med sosiale møteplasser, universelt utforma boliger, boliger som er fremtidsretta med tanke på bruk av teknologi, og noen konsepter bør ha servicetilbud.

Boligsamråd: Kommunen legger vekt på å utvikle områdene i samarbeid med innbyggere, private utbyggere, Husbanken og andre relevante samarbeidsaktører. Det er avholdt og vil bli avholdt flere boligsamråd ved utvikling av de tre hovedområdene.

Kodlidalen skal bygges ut sammen med private utbyggere som selger sine boliger på det private markedet. Kommunen vil i første trinn tilby tomter for enebolig. Fra og med 2. byggetrinn vil kommunen også kunne tilby boliger til andre målgrupper, eksempelvis førstegangsetablere.

I Ålgård sentrum er det behov for at det utvikles boligkonsept med lettstelte boliger. Boligkonseptene kan være samarbeid mellom privat og offentlig eller bare privat initiert.

ÅBOAS - kvartalet skal i hovedsak ivareta kommunens behov for heldøgnsplasser. Sykehjemmet på Solås og Ålgård BOAS har i dag en samlet kapasitet på 64 plasser. Arealene er ikke optimalt utnyttet, og heldøgnstjenestene som utføres har potensiale for effektivisering og en mer hensiktsmessig organisering. Rådmannen legger opp til en grundig analyse og studie av muligheter for videre utvikling av ÅBOAS kvartalet for å være rigget til en forsterket eldrebølge. Mulighetsstudiet skal legge frem forslag til anbefalt utbygging av dette kvartalet. Blant annet skal det gi anbefalinger om hvilke heldøgnsbehov som kan løses innenfor dette området og hvilke andre løsningsalternativer vi har knyttet til behov for heldøgns omsorg. Studiet skal og gi svar på i hvilken takt det skal bygges ut og om det vil være klokt å flytte funksjonene på Solås ned til ÅBOAS kvartalet.

For å gjennomføre utbyggingen er kommunen avhengig av Husbanken, både i forhold til planlegging, gjennomføring og finansiering.

Kommentarer til foreslåtte tiltak kommunale boliger

- Det settes av 7 mill pr år i planperioden til kjøp av kommunale boliger.
- Bofelleskap med heldøgns omsorg foreslås utsatt til 2022.
- Det settes av midler i 2021 som gir muligheter for å realisere boligprosjekt i et offentlig – privat samarbeid med vekt på medvirkning med innbyggere og utbyggere.

Kjøp/bygging kommunale boliger (tall i hele tusen)	2020	2021	2022	2023
Kjøp kommunale boliger	7 000	7 000	7 000	7 000
Boliger med heldøgns omsorg			20 000	80 000
Offentlig - privat samarbeid tilrettelagte boliger		13 000		
Samlet	**7 000**	**20 000**	**27 000**	**87 000**

Finansiering	2020	2021	2022	2023
Tilskudd fra Husbanken 25 %/40 %	850	1 000	9 000	27 000
Salg kommunale boliger				
Mva refusjon	0	0	4 000	16 000
Låneopptak	6 150	19 000	14 000	44 000
Samlet	**7 000**	**20 000**	**27 000**	**87 000**

Utvikling av infrastruktur til tomteområder (2B-4)

Riving gammelt klubbhus ÅFK
Det foreslås å rive ÅFK sitt gamle klubbhus i sentrum. Bygningen er ikke i bruk, og tar seg dårlig ut midt i nye Ålgård sentrum.

Adkomstvei idrettspark og Kodlidalen
Første byggetrinn ble avsluttet våren 2019. Anleggsveien benyttes i 2019 og 2020 i forbindelse med utbyggingen av Solås skole og terrengtransformasjon og opparbeidelse av VVA for i Kodlidalen. Permanent tunnel og veianlegg med GS-vei, underganger og bru skal ferdigstilles når 50 boenheter er bygget i Kodlidalen, eller senest i 2025. Det foreslås å starte ferdigstillelsen i 2021, forutsatt at salgstakten for boliger skaper en tilfredsstillende finansiering av antatte kostnader på 50 mill for å ferdigstille all infrastruktur til området.

Bro og ferdigstilling Ålgård sentrum
Ny gangbro over Figgjoelven foreslås utført i 2022, i tråd med gjeldende plan.

Tomteområder og sentrumsplan (tall i hele tusen)	2020	2021	2022	2023
Riving gammelt klubbhus ÅFK	1 500			
Adkomstvei idrettspark og Kodlidalen		25 000	25 000	
Bro Ålgård sentrum			10 000	
Samlet	**1 500**	**25 000**	**35 000**	

Finansiering	2020	2021	2022	2023
MVA-kompensasjon	300	5 000	7 000	
Salg fast eiendom		20 000	20 000	
Bruk av fond				
Låneopptak	1 200		8 000	
Samlet	**1 500**	**25 000**	**35 000**	

3.e. Investeringsprogram: selvfinansierende tjenester – vann, avløp og renovasjon

Selvfinansierende tjenester VAR (2B-5)

Prosjektnavn (tall i hele tusen)	Område	2020	2021	2022	2023
Nytt ventilkammer Bærlandbassenget	V	2 000			
Vannforsyning Midtfjell	V	200			
Vannforsyning ny brannstasjon	V	1 000			
Sanering overvannsledning Opstad	VA	6 000	6 000	6 000	
Spillvannsledning under E39	A	2 000			
Utskifting renovasjonsbiler, 2 stk	R	5 200			
Risikovurdering av bekker og kulverter	A		500	500	500
Vakt og beredskapsbil	VA		500		
Prosjektering av diverse tiltak i hovedplan	VA		500	500	
Utskifting av vannkryss i Gjesdal kommune	V		1 000		
Omlegging spillvann - gamle Jæderfabrikk	A		400		
Termosikring høydebasseng Varalå	V		200	800	
Sikring vannforsyning Ålgårdsslåtten	V		400		
Containere husholdningsavfall	R		500		
Kartlegging sanering Kyrkjevegen	VA		3 000	1 500	
Prosjektering sanering Fotlandsveien	VA		3 000	1 500	
Ringledning Pålskjær - Øvre Ustigbakken	VA			2 000	
Sanering VA - Fiskebekk	VA			2 000	14 000
Utskifting vannledning Litlehølen	V			1 500	
Gravemaskin 8 tonn	VA				2 500
Utskifting av vannledning Bethelveien	V				4 000
Sum		**16 400**	**16 000**	**16 300**	**21 000**

V = vann, A = avløp og R = Renovasjon

Nytt ventilkammer Bærlandbassenget
Oppgradering av gammelt ventilkammer fra 1931 da dette er utdatert og ikke funksjonelt og driftsvennlig. Dette for å kunne fortsette å levere trygt drikkevann.

Vannforsyning Midtfjell
I forbindelse med ny forsyning fra IVAR, legges det høy- og lavtrykks ledning i felles grøft for fremtidig forsyning inn til Midtfjell-utbyggingen.

Vannforsyning ny brannstasjon
Det er pr idag ikke tilfredsstillende brannvannsdekning i Kongsgata og i forbindelse med bygging av ny brannstasjon ble det krav til dette. For å oppnå tilstrekkelig mengder vann er det inngått avtaler med Kongeparken om legging av vannledninger og kummer på deres eiendom.

Sanering overvannsledning Opstad
Overvannsledning kollapset i Bjørkeveien. Gammelt stålrør er rustet vekk. Nye ledninger legges helt fra Figgjoelva til Berland skole. Første strekk gjennom eiendommen til Ålgård Offset er ferdigstilt.

Spillvannsledning under E39
Sanering av spillvannsledning, ny vannledning og fiberledning under E39 og Figgjoelva til Kongsgata med «NoDig» løsning og nytt vippekammer/ pumpestasjon. Dette gir også ringvirkninger med forsterkning av vannforsyning til Opstad og Kongsgata.

Utskifting renovasjonsbiler 2 stk
2 renovasjonsbiler er bestilt for innkjøring av avfall i egenregi. Leveres tidlig 2020.

Risikovurdering av bekker og kulverter
Etter kartlegging av bekker og kulverter ble det tydelig at en risikovurdering må lages for å vurdere flomfarer.

Vakt og beredskapsbil
Teknisk Drift har behov for en egen vakt og beredskapsbil oppkledd med nødvendig verktøy og utstyr.

Prosjektering av diverse tiltak i hovedplan
Flere av tiltakene er på skissenivå og må prosjekteres før innspill til økonomiplan. Prosjektering vil gi en mer eksakt kalkyle for prosjektene, samt avdekke grad av alvorlighet for riktig rekkefølgeprioritering.

Utskifting av vannkryss i Gjesdal kommune
Utskifting av gamle vannkummer er viktig HMS-tiltak for arbeidere og sikker forsyning for abonnenter. Det er i dag mange kummer som ikke kan stenges, de er heller ikke sikre og arbeide med.

Omlegging spillvann – gamle Jæderfabrikk
Dagens spillvannsledning har manglende fallforhold og kvalitet som medfører høye driftsutgifter. Omlegging i ny trase med pumpestasjon. Overordnet plan nødvendig.

Termosikring høydebasseng Varaliå
Termosikring av underarmert høydebasseng. Høydebassenget sprekker og lekker pga temperatursvingninger. Rapport er fra 2006. Termosikring vil kunne sikre lang levetid for høydebassenget.

Sikring vannforsyning Ålgårdsslåtten
Ringledning fra Høljaberget til Ålgårdslåtten med tilhørende trykkreduksjon. Dagens situasjon er en lang endeledning. Denne vil sikre forsyning til Ålgårdslåtten, Kongsgata og Opstad.

Containere husholdningsavfall
Utvide tilbudet av nedgravde containere hvor forholdene ligger til rette for å oppnå en optimal innsamling, tryggere innkjøring og mindre trafikk med store biler i gater med vanskelige kjøreforhold.

Kartlegging sanering Kyrkjevegen
Mulige feilkoblinger som medfører økte vannmengder i spillvannsledning ved økt nedbør. Her må det startes med kartlegging og prosjektering, for videre innspill av prosjekter til økonomiplan. Overvannsledninger er ikke tilstrekkelig dimensjonert etter dagens krav. Fordrøyningsbasseng på 750m3 må etableres i forbindelse med saneringsarbeidet.

Prosjektering sanering Fotlandsveien
Mulige feilkoblinger som medfører økte vannmengder i spillvannsledning ved økt nedbør. Her må det startes med kartlegging og prosjektering, for videre innspill av prosjekter til økonomiplan. Ved kraftig nedbør er det risiko for at vann kommer inn i kjellere i dette området.

Ringledning Pålskjær - Øvre Ustigbakken
Nedre sonene i Oltedal som også fungerer som krisevannforsyning for IVAR regionen har pr. i dag bare enveis forsyning. Ny ringledning ved Pålskjær er nødvendig for 2 veis sikker forsyning.

Sanering VA – Fiskebekk - Tydebærveien
Utbedring av kartlagt ledningsnett på Solås-/Fiskebekksiden. Anlegget gir et bedre avløpsnett med mindre fremmedvann og sikrere avløpsforhold og nyere nett. Det ble avdekket dårlig ledningsnett i enkelte områder, men prosjektet er satt på vent fordi saneringen på Opstad måtte prioriteres først. Arbeidet er ferdig prosjektert.

Utskifting spillvannsledning Litlehølen
Eksisterende spillvannsledning ligger med ujevnt og dårlig fall.Spyles jevnlig for å utsette kostnad.

Gravemaskin 8 tonn
5,5 tonn maskin er moden for utskifting og en ønsker i den forbindelse en større maskin som også kan bidra daglig drift og anleggsarbeid i egenregi.

Utskifting av vannledning Bethelveien
Sanering av AC ledning med tilhørende avløpsledning.

3.f. Finansieringsplan investeringer

Budsjettskjema 2A – investering (tall i hele tusen)	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Investeringer (Sum skjema 2B)	**103 891**	**119 430**	**97 250**	**70 250**	**95 650**	**143 350**
Utlån og forskutteringer	9 529	10 000	20 000	15 000	15 000	15 000
Kjøp av aksjer og andeler	1 795	1 750	1 800	1 850	1 900	1 950
Avdrag på lån	8 401	8 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Avsetninger	12 257					
Årets finansieringsbehov	**135 873**	**139 180**	**129 050**	**97 100**	**122 550**	**170 300**
Finansiert slik:						
Bruk av lånemidler	-45 829	-55 000	-85 000	-37 850	-68 860	-77 840
Herav:						
Lån til videreutlån		-10 000	-20 000	-15 000	-15 000	-15 000
Lån til investeringer VAR		-12 150	-16 400	-16 000	-16 300	-21 000
Lån til nærings-og boligformål		-6 800	-1 200	0	-8 000	0
Lån til andre investeringer		-26 050	-47 400	-6 850	-29 560	-41 840
Inntekter fra salg av anleggsmidler	-20 197	-32 000	-7 800	-33 000	-20 000	-10 000
Kompensasjon mva investeringer	-18 333	-17 876	-13 910	-6 750	-14 190	-22 960
Mottatte avdrag på lån og refusjoner	-17 325	-8 930	-12 900	-11 500	-11 500	-51 500
Andre inntekter	-1 049		0	0	0	0
Sum ekstern finansiering	**-102 733**	**-113 806**	**-119 610**	**-89 100**	**-114 550**	**-162 300**
Overført fra driftsbudsjettet	**-14 345**	**-10 500**	**-9 100**	**-8 000**	**-8 000**	**-8 000**
Bruk av avsetninger	-18 795	-14 874	-340		0	0
Sum finansiering	**-135 873**	**-139 180**	**-129 050**	**-97 100**	**-122 550**	**-170 300**
Udekket (-)/udisponert	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

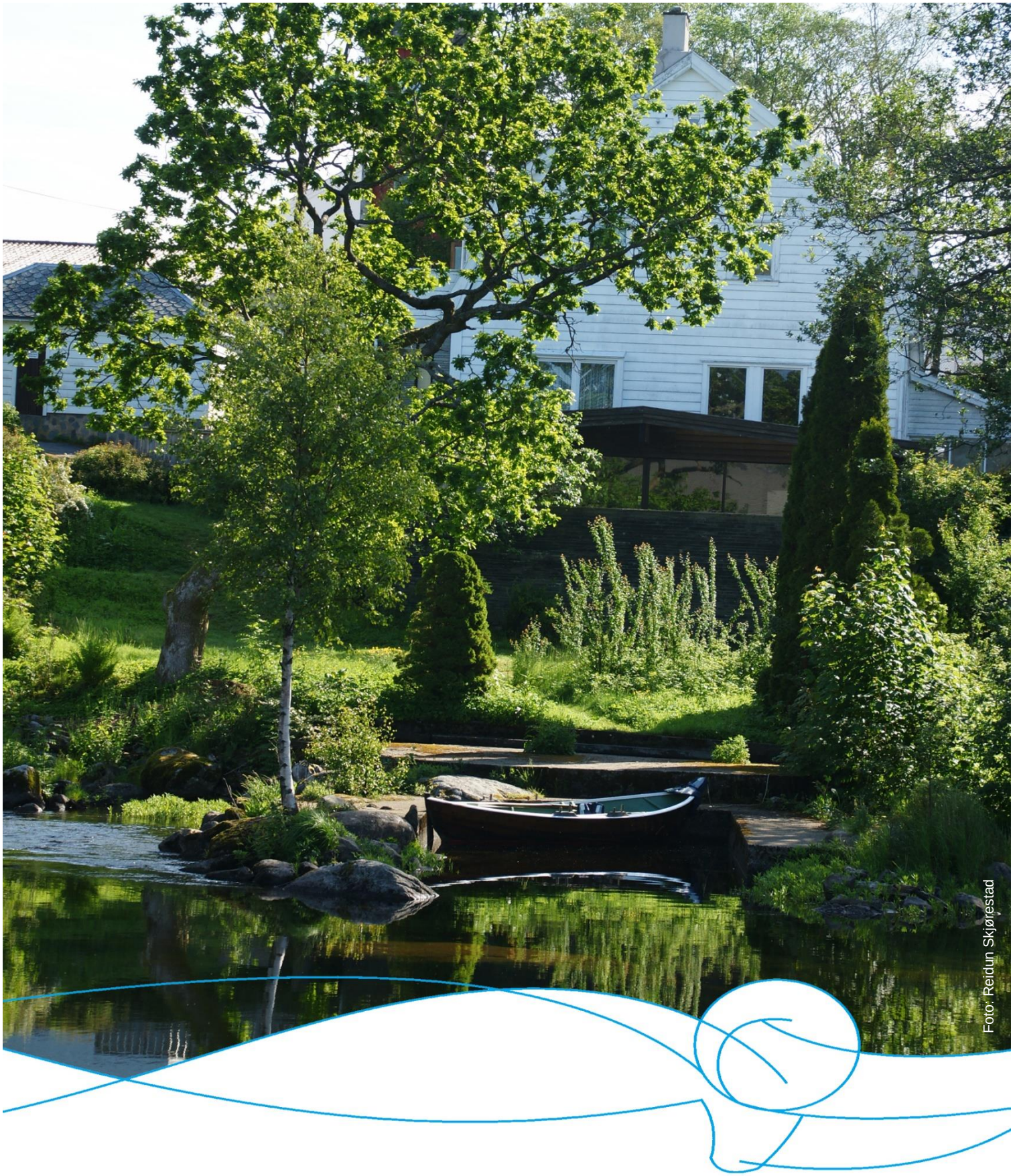
Foto: Reidun Skjørestad

Del 4
Vedlegg

4.a. Vedlegg - Gebyrsatser for 2019

KOMMUNALE GEBYRER FOR 2020

VAR- sektoren

VANN OG AVLØP		
TILKNYTNINGSGEBYR:	**VANN**	**AVLØP**
Gruppe 1: 0-649 m2 bruksareal (BRA)	Kr 11 660,-	Kr 14 610,-
Gruppe 2: 650-4999 m2 bruksareal (BRA	Kr 34 950,-	Kr 43 850,-
Gruppe 3: over 5000 m2 bruksareal (BRA)	Kr 104 880,-	Kr 131 480,-
ÅRSAVGIFT, FASTLEDD:		
Gruppe 1: 0-649 m2 bruksareal (BRA)	Kr 1 130,-	Kr 1 480,-
Gruppe 2: 650-4999 m2 bruksareal (BRA	Kr 5 600,-	Kr 7 330,-
Gruppe 3: over 5000 m2 bruksareal (BRA)	Kr 27 970,-	Kr 36 680,-
VARIABEL DEL PR M3:	Kr 11,69	Kr 12,83
LEIE VANNMÅLER, On= 2,5 m³	Kr 350,- pr år	
LEIE AV VANNMÅLER, On > 2,5 m³	Kr 700,- pr år	
GEBYR FOR ØDELAGT/FROSSEN VANNMÅLER	Kr 1 000,- + verdi av ny vannmåler	

RENOVASJON:	
Husstander med 120 l restavfall /brun/papir/glass	Kr 2 400,- pr år
Husstander med 240 l restavfall /brun/papir/glass	Kr 4 080,- pr år
Husstander med 120 l restavfall /papir/glass/ kompostbinge	Kr 2 040,- pr år
Husstander med 240 l restavfall /papir/glass/ kompostbinge	Kr 3 470,- pr år
Fellesløsninger:	
F1: med 120 l restavfall /brun/papir /glass	Kr 2 400,- pr år
F3: med 240 l restavfall + 2 brune/papir/glass	Kr 4 800,- pr år
F5: med 660 l restavfall + 6 brune/glass/2x660papir	Kr 13 170,- pr år
Fellesløsninger med kompostbinger i stedet for brune dunker gis 15 % reduksjon	
Fellesløsning m/nedgravde beholdere (pr. abonnement.)	Kr 2 040,- pr år
Bleiedunk	Kr 470,- pr år
Hytterenovasjon	Kr 1 000,- pr år
Byttegebyr for renovasjonsdunker	Kr 150,- pr gang
FEIEGEBYR:	Kr 280,- pr år/pipe
SLAMAVSKILLERE:	Kr 960,- pr år
Tømming av private slamavskillere	
Gebyr månedsfaktura (frivillig - kommunale gebyr)	Kr 50,- pr mnd
(ikke mulig å bestille månedsfaktura for de med vannmåler eller hytterenovasjon)	
GRAVEGEBYR:	
Behandlingskompensasjon pr utstedt gravemelding i kommunalt areal:	Kr 1 500,-

I tillegg til alle satsene kommer 25 % merverdiavgift

Foto: Reidun S. Skjørestad

Gebyr etter vedtekter for kirkegårdene i Gjesdal kommune

TJENESTE	KR. PR. ÅR	BESKRIVELSE
Feste av grav	225,-	Faktureres hvert 4.år
Stell av grav	1 100,-	Inkluderer 4 årlige stell
Engangskjøp selvvanningskasse	500,-	
Kistegrav for avdøde som ikke er bosatt i kommunen	3 100,-	
Urnegrav for avdøde som ikke er bosatt i kommunen	1 100,-	

Forskrift om gebyrregulativ for saksbehandling etter plan- og bygningsloven i Gjesdal kommune 2020

KAP. 1 - ALMINNELIGE BESTEMMELSER

§1 GEBYRET INNBEFATTER
Gebyret innbefatter saksbehandling, dokumentkontroll og tilsyn.
I byggesaker utstedes gebyret til tiltakshaver (hjemmelshaver ved delingssaker). I plansaker utstedes gebyret til forslagsstiller dersom ikke annet er avtalt.

§2 BETALINGSPLIKT
Alle som får utført tjenester etter dette regulativet skal betale gebyr. Gebyret forfaller til betaling 30 dager etter fakturadato.

§3 TIDSPUNKT FOR BEREGNING AV GEBYR OG BETALINGSTIDSPUNKT
Ved beregning av gebyr benyttes gebyrsatsene på søknadstidspunktet.

- Plansaker faktureres før saken tas opp til førstegangsbehandling. Gebyr skal ilegges selv om reguleringsplanen blir avvist av kommunen.
- Byggesaker faktureres med 50 % av fullt gebyr ved rammetillatelse. De resterende 50 % faktureres når igangsettingstillatelse gis. Ved delt igangsettingstillatelse betales særskilt gebyr for hver gitte tillatelse fra og med nr.2.
- Øvrige saker / dispensasjoner faktureres ved behandling av søknad.

§4 TILLEGGSGEBYR
Gebyr for behandling av ulovlig byggetiltak og for behandling av saker/tiltak som ikke er omhandlet i gebyrregulativet beregnes etter medgått tid med 1000,- pr time.

§5 URIMELIG GEBYR
Hvis gebyret anses å være åpenbart urimelig i forhold til det arbeid og de kostnader kommunen har hatt med saken eller anses urimelig av andre grunner, kan rådmannen fastsette et passende gebyr.

§6 VED KOMBINERTE BYGG
Består bygningen av flere funksjoner beregnes gebyret etter den del som har størst areal.

§7 DISPENSASJONSSØKNADER
Det beregnes ett gebyr pr. dispensasjonsbehandling.
Se pkt. 2.10.

§8 REGULERING AV GEBYRSATSER
Gebyrregulativet reguleres normalt ved årsskiftet i forbindelse med behandling av økonomiplanen. Regulativet kan også endres på andre tidspunkt.
Endring kunngjøres i lokalpressen.

§9 AVSLAG
Ved vedtak som medfører avslag på søknad, blir tiltakshaver kun belastet gebyr for dispensasjonsbehandlingen (maks et dispensasjonsgebyr).

§10 KLAGEADGANG
Gebyrfastsettelsen i den enkelte sak kan ikke påklages der gebyrregulativet følges. Rådmannens avgjørelse av søknad om reduksjon av gebyr kan påklages etter reglene i forvaltningsloven.

KAP. 2: SÆRSKILTE BESTEMMELSER

2.1	REGULERINGSPLANER	GEBYR
	For areal til og med 2 000 m²	47 275
	For areal over 2 000 m² til og med 5 000 m²	68 650
	For areal over 5 000 m² til og med 10 000 m²	81 950
	For areal over 10 000 m² til og med 20 000 m²	102 400
	For areal over 20 000 m² betales et tillegg på	1 200 pr. påbegynt 1 000 m²
	Tilleggsgebyr for bygningsareal (BRA)	725 pr. 100 m² tillatt BRA
	For masseuttak, massefyllinger og andre planer med store arealkrevende uspesifiserte flater	50 % av gebyret
	Max. gebyr	500 000

2.2	ENDRINGER AV REGULERINGSPLAN	GEBYR
	For areal til og med 2 000 m²	13 300
	For areal over 2 000 m² til og med 5 000 m²	21 000
	For areal over 5 000 m² til og med 10 000 m²	27 750
	For areal over 10 000 m²	41 000

2.3	KONSEKVENSUTREDNING	GEBYR
	Konsekvensutredning	75 % av arealgebyret for tilsvarende reguleringsplan

TILTAK SOM KREVER SØKNAD OG TILLATELSE ETTER § 20-1		
For garasjer byggemeldt sammen med bolig betales kun gebyr for bolig. Ved ufullstendig søknad se pkt. 2.15		
2.4	Tiltak etter § 20-4 som krever søknad og tillatelse og som kan forestås av tiltakshaver.	
a.	Mindre tiltak på bebygd eiendom (SAK 10 § 3-1)	6 900
b.	Alminnelige driftsbygninger i landbruket ≤ 1 000 m² bruksareal (BRA) (SAK10 § 3-2)	6 900
c.	Midlertidige bygninger, konstruksjoner eller anlegg	6 900
d.	Fradeling, oppretting av feste, arealoverføring (Maks behandlingsgebyr pr. søknad kr. 20 000.)	6 900
e.	Andre mindre tiltak	6 900
f.	Tiltak nevnt i pkt 2.18 a-e hvor det dispenseres fra plan – ikke eget gebyr for dispensasjon	10000
Tiltak etter § 20-3 som krever søknad og tillatelse og har krav om ansvarlig		
2.5	BOLIGER,	
a.	Ren enebolig (111, 113)	16 700
b.	Enebolig med hybel/sokkelleilighet /tomannsbolig (112, 121-124)	21 650
c.	Rekkehus, pr. boenhet (131,133)	11 125
d.	Andre småhus (ikke over 4 leiligheter pr. hus) (136)	32 450
e.	Bygg i 2 eller flere etasjer med 5 eller flere leiligheter (141 - 146)	43 250
f.	Terrassehus, pr. boenhet (135)	11 125
g.	Bygning for bofellesskap (150)	32 450
h.	Tilbygg/påbygg/ombygging, tiltak a-g ≤ 50m² BRA/BYA Tilbygg/påbygg/ombygging > 50 m² BRA/BYA Ved ombygging tiltak a-g ≥ 50 % av totalt BRA betales som for nybygg	6 900 11 125

2.6	VERKSTED, INDUSTRIBYGG OG LAGER	
a.	Etasjebygg for fabrikk eller verksted, verksted kombinert med kontor og andre industribygg.	43 250
b.	Tilbygg / påbygg tiltak a-b	21 650
c.	Ombygging tiltak a-b, 50 % av fullt gebyr i vedkommende kategori	

2.7	KONTOR-, FORRETNINGS- ELLER ANDRE NÆRINGSBYGG	
a.	Kontorbygg og forretningsbygg (300 - 500)	54 100
b.	Tilbygg / påbygg tiltak a-b	21 650
c.	Ombygging tiltak a-b < 50 % av totalt BRA, betales med i 50 % av fullt gebyr i vedkommende kategori Ombygging tiltak a-b ≥ 50 % av totalt BRA betales som for nybygg (hovedombygging)	

2.8	HOTELL OG RESTAURANTBYGG	
a.	Hotell og restaurantbygg (500)	54 100
b.	Tilbygg / påbygg	27 000
c.	Ombygging < 50 % av totalt BRA, 50 % av fullt gebyr i vedkommende kategori Ombygging ≥ 50 % av totalt BRA betales som for nybygg (hovedombygging)	

2.9	BYGG FOR OFFENTLIGE OG PRIVATE TJENESTER	
a.	Bygg for offentlige og private tjenester, (600 – 700)	54 100
b.	Omsorgsboliger, pr. boenhet	6 900
c.	Tilbygg / påbygg tiltak a-b < 200m² BRA Tilbygg / påbygg tiltak a-b ≥ 200m² BRA	16 250 21 650
d.	Ombygging tiltak a-b < 50 % av totalt BRA, 50 % av fullt gebyr i vedkommende kategori Ombygging tiltak a-b ≥ 50 % av totalt BRA betales som for nybygg (hovedombygging)	

2.10	ANDRE BYGG	
a.	Fritidsbolig (160)	16 700
b.	Camping-/utleiehytte, pr. enhet (524)	11 450
c.	Garasje/uthus/anneks/naust (181, 182, 183)> 70m²	6 900
d.	Driftsbygninger > 1000 m² BRA. (≤ 1000 m² se 2.18)	16 700
e.	Andre bygg	6 900
f.	Tilbygg / påbygg tiltak a-e	6 900
g.	Ombygging tiltak a-e < 50 % av totalt BRA Ved ombygging tiltak a-h ≥ 50 % av totalt BRA betales som for nybygg (hovedombygging)	6 900

2.11	DISPENSASJONER	
a.	Enkel dispensasjonsbehandling, pr. dispensasjon (uten høring og /eller politisk behandling, maks 21 000,- samlet pr. sak)	7 000
b.	Dispensasjonsbehandling som krever høring eller politisk behandling (til FM og FK) pr.sak	15 750
c.	Dispensasjonsbehandling som krever høring og politisk behandling (til FM og FK) pr.sak	26 250
d.	Dispensasjon fra reguleringsplan eller kommuneplan for fradeling til nye boligtomter	26 250

2.12	MINDRE ENDRINGER	
	Endring av tillatelse. Ved større endringer beregnes gebyr som ved ombygging	5 000

2.13	ANDRE TILTAK	
a.	Bruksendring (Gebyr for ev. ombygging kommer i tillegg)	80 % av fullt gebyr i vedkommende kategori
b.	Riving av bygning ≤ 100 m² BRA	6 900
c.	Riving av bygning ≥ 100 m² BRA eller mer enn 10 tonn avfall	11 450
d.	Fasadeendring, tekniske installasjoner, innhegninger, gjerde, støyskjerm, skilt og reklameinnretninger	6 900
e.	Mindre avløpsanlegg < 50 personenheter PE	6 900
f.	Mindre avløpsanlegg > 50 personenheter PE	16 750
h.	Varige konstruksjoner/anlegg, basseng, støttemurer	6 900
i.	Vesentlig terrenginngrep: Massefylling, masseuttak mm.	16 750
j.	Forelegging av planer om tiltak (Nettstasjoner, trafokiosker)	6 900
k.	Andre søknadspliktige tiltak etter § 20-1 jf. § 20-3 og som ikke er nevnt ovenfor	6 900

2.14	DELT IGANGSETTING	
	Gebyr for igangsetting nr 2, 3, 4 osv.	3 000

2.15	FERDIGATTEST ELDRE BYGG	
	Ferdigattest for bygg med byggetillatelse eldre enn 5 år	3 000
2.16	UFULLSTENDIGE SØKNADER etter § 20-3	
a.	Avslutning av ufullstendig søknad etter 6 mnd	2 000
b.	Innhenting av opplysninger ved ufullstendig søknad	2 000
2.17	GEBYRTILLEGG FOR ULOVLIGE TILTAK Uavhengig av utfall. Kommer i tillegg til ordinært saksbehandlingsgebyr. Overtredelsesgebyr vurderes i tillegg, se pkt. 2.17	
a.	Behandling av søknad som er sendt inn etter at kommunen har avdekket ulovlig tiltak.	Ekstraarbeid etter medgått tid
b.	Behandling av søknad som er sendt inn uoppfordret etter at tiltaket er oppført.	Kun ordinært saksbehandlingsgebyr
c.	Behandling av søknad om tiltak hvor arbeid er igangsatt etter utgang av saksbehandlingsfrist, men uten at tiltaket tilfredsstiller vilkårene for tillatelse.	Ekstraarbeid etter medgått tid
d.	Tillegg ved oppstart før igangsettingstillatelse er gitt.	Ekstraarbeid etter medgått tid.

2.18	Overtredelsesgebyr	
	Overtredelsesgebyr	I samsvar med pbl. § 32-8 og SAK10 kap. 16

2.19	**Godkjenning av ansvarsrett**	
a.	Lokal godkjenning av foretak / godkjenning som selvbygger	1 000

Gebyrer for arbeider etter matrikkelloven (Lovens § 32, forskriftene § 16) fastsettes som følger:

4.1 Oppretting av matrikkelenhet

4.1.1. Oppretting av grunneiendom og festegrunn

areal fra 0 – 1000 m²	kr 16 975.-
areal fra 1001 m² – økning pr. påbegynt da.	kr 550.-
Punktfeste:	kr 8 200.-
Maks gebyr: (pr.ny grunneiendom/festegrunn)	kr 45 000.-

Ved samtidig oppmåling av flere tilgrensende tomter som er rekvirert av samme rekvirent, gis følgende reduksjon i gebyret:

6 – 10 tomter: 10 % reduksjon
11 – 25 tomter: 15 % reduksjon
26 og flere: 20 % reduksjon

4.1.2. Matrikulering av eksisterende umatrikulert grunn

Punktfeste:	kr 8 200.-

Andre saker faktureres etter medgått tid. - se pkt. 4.9

4.1.3. Oppretting av uteareal på eierseksjon

Gebyr for tilleggsareal, samlet areal alle seksjoner

areal fra 0 – 250 m²	kr 10 000.-
areal fra 251 m² – økning pr. påbegynt da.	kr 1500.-

Ved samtidig oppmåling av flere tilgrensende tomter som er rekvirert av samme rekvirent, gis følgende reduksjon i gebyret:

6 – 10 tomter: 10 % reduksjon
11 – 25 tomter: 15 % reduksjon
26 og flere: 20 % reduksjon

4.1.4. Oppretting av anleggseiendom

Gebyr for oppretting av anleggseiendom

areal fra 0 – 2000 m²	kr 28 392,-
areal fra 2001 m² – økning pr. påbegynt da.	Kr 1 100,-

4.1.5. Registrering av jordsameie

Gebyr for registrering av eksisterende jordsameie faktureres etter medgått tid. – se pkt 4.9

***4.1.6.* Oppretting av matrikkelenhet uten fullført oppmålingsforretning**

Viser til 4.1.1, 4.1.2, 4.1.4 og 4.1.5. I tillegg kommer et tilleggsgebyr på 2 625.-.

4.1.7. Avbrudd i oppmålingsforretning eller matrikulering

Gebyr for utført arbeid når saken blir trukket før den er fullført, må avvises eller ikke lar seg matrikkelføre på grunn av endrede hjemmelsforhold settes til 1/3 av gebyrsatsene etter 4.1 og 4.2

4.2. Grensejustering

4.2.2. Grunneiendom

Ved grensejustering kan arealet for involverte eiendommer justeres med inntil 5 % av eiendommens areal. (maksimalgrensen er satt til 500 m²). En eiendom kan imidlertid ikke avgi areal som i sum overstiger 20 % av eiendommens areal før justeringen.

areal fra 0 – 250 m²	kr 4 620.-
areal fra 251 – 500 m²	kr 6 930.-

4.2.3. Anleggseiendom

En anleggseiendom kan justeres med inntil 5 % av anleggseiendommens arealet, men den maksimale grensen settes til 1000 m²

areal fra 0 – 250 m²	kr 11 021,-
areal fra 251 – 1000 m²	kr 14 214,-

4.3. Arealoverføring

4.3.2. Grunneiendom

Ved arealoverføring skal oppmålingsforretning og tinglysing gjennomføres. Arealoverføring utløser dokumentavgift

areal fra 0 – 250 m²	kr	12 150,-
areal fra 251 – 500 m²	kr	15 675,-

arealoverføring pr. nytt påbegynt 500 m² medfører en økning av gebyret på kr. 1 100,-

4.3.3. Anleggseiendom

For anleggseiendom kan areal som skal overføres fra en matrikkelenhet til en annen, - ikke være registrert på en tredje matrikkelenhet. Arealet kan kun overføres til en matrikkelenhet dersom vilkårene for sammenføying er til stede. Matrikkelenheten skal utgjøre et sammenhengende areal.

areal fra 0 – 250 m²	kr	15 645,-
areal fra 251 – 500 m²	kr	20 160,-

arealoverføring pr. nytt påbegynt 500 m³ medfører en økning av gebyret på kr. 1575,-

4.4. Klarlegging av eksisterende grense der grensen tidligere er koordinatbestemt ved oppmålingsforretning

For inntil 2 punkter	kr	1 525,-
For overskytende grensepunkter, pr. punkt	kr	290,-

4.5. Klarlegging av eksisterende grense der grensen ikke tidligere er koordinatbestemt / eller klarlegging av rettigheter

For inntil 2 punkter	kr	6 000,-
For overskytende grensepunkter, pr. punkt	kr	661,-

Gebyr for klarlegging av rettigheter faktureres etter medgått tid, se pkt 4.9.
Skal alle grenser for en eiendom klarlegges så skal det betales gebyr etter pkt. 4.1.1

4.6. Urimelig gebyr

Dersom gebyret åpenbart er urimelig i forhold til de prinsipper som er lagt til grunn, og det arbeidet og de kostnadene kommunen har hatt, kan Rådmannen eller den han/hun har gitt fullmakt, av eget tiltak fastsette et passende gebyr.

Fullmaktshaver kan under samme forutsetninger og med bakgrunn i grunngitt søknad fra den som har fått krav om betaling av gebyr, fastsette et redusert gebyr.

4.7. Utstedelse av matrikkelbrev

Matrikkelbrev inntil 10 sider	kr	175,-
Matrikkelbrev over 10 sider	kr	350,-

Endring i maksimalsatsene reguleres av Statens kartverk i takt med den årlige kostnadsutviklingen

4.8. Andre oppgaver

For arbeider som ikke passer inn i klassene over, vil arbeid bli fakturert slik:

Ingeniør / konsulent	kr	750.- pr.time

4.9. Betalingsbestemmelser

Betaling skjer etter det gebyrregulativ og de satser som gjelder på rekvisisjonstidspunktet. Betaling kan kreves før forretning berammes eller annet arbeid igangsettes. Gebyrsatser inkluderer hjelpemannskap, bilgodtgjørelse, administrasjonsutgifter, merkemateriell og merking av grenser, tinglysingsgebyr kommer i tillegg.

Gebyr for arbeid etter lov om eierseksjoner. LOV-2017-06-16-65, §15

1.0 Alminnelige bestemmelser

Gebyrregulativet omfatter saksbehandling etter reglene i eierseksjonsloven og omfatter ikke tillatelser etter annet regelverk.

1.1 Gebyrsatsene inkluderer ikke tinglysingsgebyr eller event. dokumentavgift

1.2 For saker som ikke passer inn i de pkt og satser som er angitt i regulativet kan rådmannen av eget initiativ fastsette et passende gebyr.

2.0 Seksjonering

2.0	**Oppretting av eierseksjoner**	
2.1	1-4 seksjoner	8 000
2.2	5-10 seksjoner	10 000
2.3	Fra 11 seksjoner, tillegg pr ny seksjon	300

3.0 Reseksjonering

3.0	**Endring av seksjoner og /eller fellesareal**	
3.1	1-4 seksjoner eller fellesareal endres	8 000
3.2	5-10 seksjoner eller fellesareal endres	10 000
3.3	Fra 11 seksjoner, tillegg pr ny endret seksjon	300

4.0 Sletting/oppheving av seksjonert sameie

4.0	**Sletting/oppheving av seksjonert sameie**	
4.1	Saksbehandling	3 500

4.b. Vedlegg - Obligatoriske oppstillinger

Hovedoversikt drift (tall i hele tusen)	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Driftsinntekter						
Brukerbetalinger	30 790	29 860	31 261	31 261	31 261	31 261
Andre salgs- og leieinntekter	65 811	70 964	71 855	71 855	71 855	71 855
Overføringer med krav til motytelse	109 878	93 925	97 014	97 014	97 014	97 014
Rammetilskudd	322 148	332 100	340 500	342 000	342 300	345 400
Andre statlige overføringer	46 155	38 757	30 026	29 826	29 626	29 426
Andre overføringer	6 852	5 773	5 773	5 773	5 773	5 773
Skatt på inntekt og formue	315 579	323 900	342 000	344 200	346 300	349 900
Eiendomsskatt	15 970	16 400	16 500	16 600	16 800	17 000
Andre direkte og indirekte skatter	988	950	1 000	1 000	1 000	1 000
Sum driftsinntekter	914 170	912 629	935 929	939 529	941 929	948 629
Driftsutgifter						
Lønnsutgifter	469 619	492 744	502 061	502 061	502 061	502 061
Sosiale utgifter	110 610	127 383	130 462	130 462	130 462	130 462
Kjøp av varer og tj til tj.produksjon	86 570	79 792	85 032	85 032	85 032	85 032
Kjøp av tjen. som erstatter tj.prod	117 601	116 435	124 586	124 586	124 586	124 586
Overføringer	70 619	57 853	56 951	61 351	63 551	66 451
Avskrivninger	47 703	40 060	47 060	46 760	46 460	46 160
Fordelte utgifter	-18 332	-7 554	-8 462	-8 462	-8 462	-8 462
Sum driftsutgifter	884 392	906 713	937 690	941 790	943 690	946 290
Brutto driftsresultat	29 779	5 916	-1 761	-2 261	-1 761	2 339
Finansinntekter						
Renteinntekter og utbytte	18 167	11 290	13 630	13 730	13 830	13 930
Gevinst på finansielle instrumenter	161	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån	68	0	0	0	0	0
Sum eksterne finansinntekter	18 396	11 290	13 630	13 730	13 830	13 930
Finansutgifter						
Renteutgifter og låneomkostninger	22 852	18 300	19 700	19 400	19 300	20 900
Tap på finansielle instrumenter	3 312	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	39 839	36 000	33 900	34 900	35 600	38 200
Utlån	25	0	0	0	0	0
Sum eksterne finansutgifter	66 028	54 300	53 600	54 300	54 900	59 100
Resultat eksterne finanstransaksjoner	-47 633	-43 010	-39 970	-40 570	-41 070	-45 170
Motpost avskrivninger	47 703	40 000	47 000	47 000	47 000	47 000
Netto driftsresultat	29 849	2 906	5 269	4 169	4 169	4 169
Interne finanstransaksjoner						
Bruk av tidl. års regnsk.m. mindreforbruk	12 225	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	4 939	6 199	1 817	1 817	1 817	1 817
Bruk av bundne fond	12 421	2 265	2 014	2 014	2 014	2 014
Sum bruk av avsetninger	29 586	8 464	3 831	3 831	3 831	3 831
Overført til investeringsregnskapet	14 345	11 200	9 100	8 000	8 000	8 000
Avsatt til disposisjonsfond	39 168	0	0	0	0	0
Avsatt til bundne fond	2 945	170	0	0	0	0
Sum avsetninger	56 459	11 370	9 100	8 000	8 000	8 000
Regnskapsmessig mer/mindreforbruk	2 976	0	0	0	0	0

Hovedoversikt investeringer (tall i hele tusen)	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Inntekter						
Salg av driftsmidler og fast eiendom	20 020	32 000	7 800	33 000	20 000	10 000
Andre salgsinntekter	63	0	0	0	0	0
Overføringer med krav til motytelse	11 203	0	2 900	1 500	1 500	41 500
Kompensasjon for merverdiavgift	18 333	17 876	13 910	6 750	14 190	22 960
Andre overføringer	986	0	0	0	0	0
Renteinntekter og utbytte	0	0	0	0	0	0
Sum inntekter	50 606	49 876	24 610	41 250	35 690	74 460
Utgifter						
Lønnsutgifter	2 436	0	0	0	0	0
Sosiale utgifter	701	0	0	0	0	0
Kjøp av varer og tj som inngår i tj.produksjon	85 588	101 554	83 340	63 500	81 460	120 390
Kjøp av tjenester som erstatter tj.produksjon	0	0	0	0	0	0
Overføringer	18 345	17 876	13 910	6 750	14 190	22 960
Renteutgifter og omkostninger	0	0	0	0	0	0
Fordelte utgifter	-3 180	0	0	0	0	0
Sum utgifter	103 891	119 430	97 250	70 250	95 650	143 350
Finanstransaksjoner						
Avdrag på lån	8 401	8 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Utlån	9 529	10 000	20 000	15 000	15 000	15 000
Kjøp av aksjer og andeler	1 795	1 750	1 800	1 850	1 900	1 950
Dekning av tidligere års udekket	0	0	0	0	0	0
Avsatt til ubundne investeringsfond	12 257	0	0	0	0	0
Sum finansieringstransaksjoner	31 983	19 750	31 800	26 850	26 900	26 950
Finansieringsbehov	85 268	89 304	104 440	55 850	86 860	95 840
Dekket slik:						
Bruk av lån	45 829	55 000	85 000	37 850	68 860	77 840
Salg av aksjer og andeler	176	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån	6 122	8 930	10 000	10 000	10 000	10 000
Overført fra driftsbudsjettet	14 345	10 500	9 100	8 000	8 000	8 000
Bruk av tidligere års udisponert	0	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	1 524	1 000	0	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	0	0	0	0	0	0
Bruk av ubundne investeringsfond	17 270	13 874	340	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	0	0	0	0	0	0
Sum finansiering	85 268	89 304	104 440	55 850	86 860	95 840
Udekket/udisponert	0	0	0	0	0	0

Anskaffelse og anvendelse av midler (tall i hele tusen)	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Anskaffelse av midler						
Inntekter driftsdel	914 170	912 629	935 929	939 529	941 929	948 629
Inntekter investeringsdel	50 606	49 876	24 610	41 250	35 690	74 460
Innbet. ved eksterne finanstrans.	70 524	75 220	108 630	61 580	92 690	101 770
Sum anskaffelse av midler	1 035 300	1 037 725	1 069 169	1 042 359	1 070 309	1 124 859
Anvendelse av midler						
Utgifter driftsdel	836 688	865 853	889 073	889 873	889 673	889 673
Utgifter investeringsdel	103 891	119 430	97 250	70 250	95 650	143 350
Utbet. ved eksterne finanstrans.	85 754	74 050	85 400	81 150	81 800	86 050
Sum anvendelse av midler	1 026 334	1 059 333	1 071 723	1 041 273	1 067 123	1 119 073
Anskaffelse - anvendelse av midler	8 966	-21 608	-2 554	1 086	3 186	5 786
Endring i ubrukte lånemidler	-7 829	0	0	0	0	0
Endring i arbeidskapital	1 137	-21 608	-2 554	1 086	3 186	5 786
Avsetninger og bruk av avsetninger						
Avsetninger	61 990	170	0	0	0	0
Bruk av avsetninger	48 380	23 338	4 171	3 831	3 831	3 831
Til avsetning senere år	4 643	0	0	0	0	0
Netto avsetninger	8 966	-23 168	-4 171	-3 831	-3 831	-3 831
Int. overføringer og fordelinger						
Interne inntekter mv	83 560	58 054	64 562	63 462	63 462	63 462
Interne utgifter mv	83 560	58 814	64 622	63 222	62 922	62 622
Netto interne overføringer	0	-760	-60	240	540	840

Budsjettskjema 2A - investering (tall i hele tusen)	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Investeringer i anleggsmidler	103 891	119 430	97 250	70 250	95 650	143 350
Utlån og forskutteringer	9 529	10 000	20 000	15 000	15 000	15 000
Kjøp av aksjer og andeler	1 795	1 750	1 800	1 850	1 900	1 950
Avdrag på lån	8 401	8 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Dekning av tidligere års udekket	0	0	0	0	0	0
Avsetninger	12 257	0	0	0	0	0
Årets finansieringsbehov	135 874	139 180	129 050	97 100	122 550	170 300
Finansiert slik:						
Bruk av lånemidler	45 829	55 000	85 000	37 850	68 860	77 840
Inntekter fra salg av anleggsmidler	20 197	32 000	7 800	33 000	20 000	10 000
Kompensasjon for merverdiavgift	18 333	17 876	13 910	6 750	14 190	22 960
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	17 325	8 930	12 900	11 500	11 500	51 500
Andre inntekter	1 049	0	0	0	0	0
Sum ekstern finansiering	102 734	113 806	119 610	89 100	114 550	162 300
Overført fra driftsbudsjettet	14 345	10 500	9 100	8 000	8 000	8 000
Bruk av tidligere års udisponert	0	0	0	0	0	0
Bruk av avsetninger	18 795	14 874	340	0	0	0
Sum finansiering	135 874	139 180	129 050	97 100	122 550	170 300
Udekket/udisponert	0	0	0	0	0	0

4.c. Vedlegg - Prosjektliste – alle investeringer

Budsjettskjema 2B - investeringer (tall i hele 1000)	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Utstyr i henhold til beredskapsplan	400	400		
IKT - oppgraderinger, sikkerhet og kapasitet	600	600	600	600
Digitaliseringsprosjekter	500	500	500	500
Velferdsteknologi - Helse og velferd	1 500	1 500	1 500	1 500
Digitalisering av byggesaksarkiv	2 900			
IKT i skolen - til elevene	1 500	1 500	1 500	1 500
Egenkapitaltilskudd KLP	1 800	1 850	1 900	1 950
El-biler og ladestasjoner	2 300	300	900	300
Veveriet	400			
Nytt digitalt system - biblioteket		250		
Ålgård skole - rehab.	100		500	17 000
Solås skole - ferdigstillelse utvidelse	39 000			
Solås skole- tiltak i eksisterende	4 000			
Bamsebo barnehage - rehab. gammel avdeling			4 300	
Kodlidalen barnehage - ny innvendig vegg				300
Nesjane barnehage - vognskur				600
Sikring av Solås Bo og rehab og ÅBOAS			600	
Rettedalen 1 - vinduer og ventilasjon	800	2 000		
Gjesdal kirke - påkostninger	3 000			
Brannforebyggende tiltak	250	250	250	250
Påkostning UU kom.bygg	300	300	300	300
Oltedal og Bærland skole - nytt skolekjøkken			1 400	
Flassabekken omsorgsboliger - lagerbod			200	
Mulighetsstudie ny svømmehall	500			
TS-plan-faste (straks)tiltak	300	300	300	300
Grøntanlegg og parkering Gjesdal idrettspark	4 000			
Sykkelparkering sentrum og gml brannstasjon	1 000			
Gjesdal kirkegård driftsområde utenom bygg			500	
Utvidelse parkering Limagarden				400
Dirdal kirkegård inkl. parkeringsplass				3 500
Adkomstvei og boligfelt Kodlidalen		25 000	25 000	
Riving ÅFK - huset	1 500			
Belysning og bro Ålgård sentrum			10 000	
Belysning turvei Oltedal	1 000			
Fotballhall - kaldhall	8 000			
Påkostninger Gjesdalhallen trinn 4			4 000	4 000
Fornying kunstgress idrettsparken				4 000
Sanitæranlegg Frafjord/Dirdal		1 350		
Kjøp kommunale boliger	7 000	7 000	7 000	7 000
Boliger med heldøgns omsorg			20 000	80 000
Offentlig - privat samarbeid tilrettelagte boliger		13 000		

Budsjettskjema 2B - investeringer Fortsettelse (tall i hele tusen)	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Vannforsyning Midtfjell	200			
Vannforsyning ny brannstasjon	1 000			
Sanering overvannsledning Opstad	6 000	6 000	6 000	
Spillvannsledning under E39	2 000			
Renovasjons biler, 2 stk	5 200			
Risikovurdering av bekker og kulverter		500	500	500
Vakt og beredskapsbil		500		
Prosjektering av diverse tiltak i hovedplan		500	500	
Utskifting av vannkryss i Gjesdal kommune		1 000		
Omlegging spillvann - gamle Jæderfabrikk		400		
Termosikring høydebasseng Varaliå		200	800	
Sikring vannforsyning Ålgårdsslåtten		400		
Containere husholdningsavfall -		500		
Kartlegging sanering Kyrkjevegen		3 000	1 500	
Prosjektering sanering Fotlandsveien		3 000	1 500	
Ringledning Pålskjær - Øvre Ustigbakken			2 000	
Sanering VA - Fiskebekk			2 000	14 000
Utskifting vannledning Litlehølen			1 500	
Gravemaskin 8 tonn				2 500
Utskifting av vannledning Bethelveien				4 000
T O T A L T	**99 050**	**72 100**	**97 550**	**145 000**

4.d. Kostnadsoversikt pr. bygg

	HMS-relaterte behov								Totalt behov	
Bygning/bygningsgruppe	Ansvar og gjennomføring	Bygning	Innemiljø	Universell utforming	Brann og beredskap	Ytre miljø	Offentlige pålegg	SUM IK-BYGG	TOTALT BEHOV - 2019	MERKNAD
Sum alle bygg	0	23 413	1 496	5 312	72	1 126	0	31 419	179 926	
Boliger									5 000	Estimert
SKOLER	**0**	**10 730**	**1 195**	**2 684**	**70**	**549**	**0**	**15 228**	**127 366**	
Bærland skole	0	1 680	260	364	70	0	0	2 374	73 547	Ca. 73 mill. som rehab. anbefalt innen 2025
Bærlandshuset	0	0	0	0	0	10	0	10	10	
Ålgård skole	0	2 840	450	486	0	203	0	3 979	46 524	Ca. 46 mill. som rehab. anbefalt innen 2023
Gjesdal u. skole	0	1 990	485	625	0	30	0	3 120	3 620	
Solås skole	0	1 050	0	150	0	106	0	1 306	1 306	
Solås skole SFO (tidl. Husafjell bh)	0	50	0	150	0	0	0	200	200	
Oltedal skole	0	2 080	0	656	0	150	0	2 886	806	Det meste av behovet er bevilget i 2019 budsjett
Dirdal skole	0	1 050	0	253	0	50	0	1 353	1 353	Inkluderer ikke ombygging av gym/garderober
IDRETTSBYGG	**0**	**6 890**	**0**	**256**	**0**	**2**	**0**	**7 148**	**33 082**	
Ålgård sv. Hall/gym	0	1 480	0	191	0	2	0	1 673	25 052	Tilstandsrapport ble utarbeidet oktober 2017
Gjesdalhallen	0	5 410	0	65	0	0	0	5 475	8 030	
BARNEHAGER	**0**	**1 133**	**251**	**828**	**2**	**25**	**0**	**2 239**	**6 974**	
Bamsebo barnehage	0	630	0	200	0	0	0	830	4 356	Ca. 4,3 mill. som rehab. anbefalt innen 2022
Solås barnehage	0	381	100	203	0	0	0	684	1 968	Behov for oppussing av 1 avdeling
Oltedal barnehage ny	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Dirdal barnehage	0	0	0	171	0	0	0	171	171	
Nesjane barnehage	0	110	0	150	0	0	0	260	260	
Kodlidalen barnehage	0	0	100	0	0	5	0	105	105	
Gilja barnehage	0	0	0	104	0	0	0	104	104	
Flassabekken barnehage	0	10	0	0	0	0	0	10	10	
Øygardsvatnet barnehage	0	2	51	0	2	20	0	75	75	
SYKEHJEM	**0**	**1 425**	**50**	**324**	**0**	**0**	**0**	**1 799**	**1 799**	
Solås bo- og rehab.		1 425	50	324	0	0	0	1 799	1 799	
OMSORGSBYGG	**0**	**198**	**0**	**443**	**0**	**50**	**0**	**691**	**691**	
Åboas	0	135	0	322	0	0	0	457	457	
Oboas	0	0	0	121	0	0	0	121	121	
Gboas	0	63	0	0	0	50	0	113	113	
RÅDHUS/ADM. BYGG	**0**	**3 037**	**0**	**777**	**0**	**500**	**0**	**4 314**	**5 014**	
Storahuset	0	1 250	0	100	0	0	0	1 350	2 350	Diverse utbedringer anbefales innen 2020
Rettedalen 7	0	1 522	0	477	0	500	0	2 499	2 099	Midler til rep. av utv. mur er bevilget tidligere
Rettedalen 11	0	265	0	200	0	0	0	465	565	

Stasjonsbygget er ikke tatt med i oversikten.
Deler av kostnadsbehovet i IK-bygg finansieres innenfor egne driftsrammer.

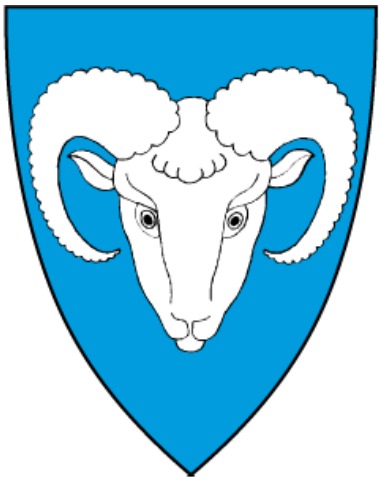

Gjesdal kommune

Rettedalen 1, 4330 Ålgård
Telefon 51 61 42 00

e-post: post@gjesdal.kommune.no

www.gjesdal.kommune.no
www.facebook.com/gjesdal